

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

XI priores dies complectens

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1863

Appendix Additionum, Retractationum, Annotationum, Ad Primos XI Dies
Januarii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72708](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72708)

APPENDIX

ADDITIONUM, RETRACTATIONUM, ANNOTATIONUM, AD PRimos XI Dies Januarii.

AD I JANUARIi.

NOT. 1.

Ad catalogum *Prætermisorum* pag. 2, addatur [S. Clarus, apud Pictones sub Gallieno martyrio coronatus, memoratur ab Andrea Saussaio in *Supplemento Martyrologii Gallicani*; iterumque in ipso *Martyrologio* xx Julii.

S. Quintini Martyris, corporum transvectio hoc S. Cassiani Episcopi, die consignata est in eodem *Martyrologio Gallicano Saussaii*, quæ tradit semel atque iterum *Laudunum* ob incursionem *Normannorum* esse deportata: atque inde tandem proprium in locum *Augustam Veromanduorum* relata.

De S. Cassiano Ep. *Augustodunensi* agemus v Augusti. De S. Quintino *Martyre* xxxi Octobr.

Franciscus *Spoletinus*, Ordinis *Minorum*, (quem S. Antoninus 3 par., tit. 24, cap. 9, § 10, *Wadingus* tom. 2, *Annal. Minor.* ad an. 1288, num. 36. *Bosius* de signis *Ecclesie* tom. 1, lib. 7, cap. 3, sect. 13. *Marcus Ulyssippon.* par. 2, lib. 5, cap. 17, testantur, *Damiata* in *Egypto* martyrium subisse) refertur hoc die in *Martyrol. Franciscano Arturi Monstierii*. Nobis non constat, an publico *Ecclesie* iudicio sit in sanctorum *Martyrum* tabulas relatus.

Hieronymus ab *Albintimilio*, sive a *Vintemiglia* (ut vulgo nunc loquuntur) refertur ab eodem *Arturo* in *Martyrol. Franciscano*. Testatur certe *Franciscus Gonzaga* in *Origine Seraphice religionis*, par. 2, provin. *Siciliæ*, *Conventu 21* in tractu *Triocalensi* monasterium extare *Seraphicis Ordinis* S. *Marie* de *Jesu* appellatum, ubi beatorum *Patrum*, ut ait, *Guliermi* ab *Intimelio*, sive *Vintimilio*, hujus olim provincie *Vicarii*, ac *Ludovici Catalagironensis*, nec non et *B. F. Pauli Trioclenensis*, sive a *Randatio*, laici professi, corpora optimo loco recondita in *Christo* quiescunt, et a secularibus, ob miracula quæ ibi contingunt, in maxima veneratione habentur. Hæc ille. Verum an publica *Ecclesie* auctoritate aliquis eis honos decretus sit, nos latet. *Ludovicum* hic a *Gonzaga* memoratum, refert *Monstierius*, xxxi Julii, *Paulum* vero xxvii ejusdem.

DE SACRO CHRISTI PRÆPUTIO.

NOT. 2.

Pag. 4, col. 1, nu. 3, post testimonium *Innocentii III*, *Papæ*, adde [Odo *Gisseius* noster in *historia Podiensi* scribit, sacrum illud pignus amplius *Carosii* (quod in *Pictinibus* est cenobium) non extare, simili prope casu, quo suum *Antverpiensibus*, ereptum.]

NOT. 3.
Christi præputium Podii.

Eadem pag. post nu. 5, adde [Idem *Gisseius* noster *hist. Podien.* lib. 1, cap. 17, testatur, etiamnum asservari *Podii*, sive *Anicii Velainorum*, *Christi præputium*, sive ejus partem, et magna veneratione circum-gestari in solenni supplicatione festo *Ascensionis*, et die *Dedicationis Ecclesie* xi Julii.]

NOT. 4.

Pag. 6, col. 1, post nu. 22, adde [Eandem historiam aliquanto brevius recenset *Silvester Petrasanta* noster in *sacris Bibliorum metaphoris*, centur. 1, metaph. 33.]

NOT. 5.

Eadem pag. col. 1, post nu. 23, adde [Eadem testimonia atque succincte recitat *Augustinus Wichmannus* *Brabantia Mariana* lib. 2, cap. 22.]

NOT. 6.
Culter circumcisionis.

Pag. 8, col. 2, ad finem tractatus de *Christi Præputio*, adde [Testatur *Andreas Saussaius* in *Supplemento Martyrol. Gallicani*, asservari *Compendii* in basilica *SS. Cornelii* et *Cypriani*, et hoc die populo ostendi, cultrum lapideum, quo circumcisis est *Christus*.]

DE SS. ELVANO ET MEDVINO.

Pag. 10, col. 1, nu. 1, post, *Avalonæ sepultos*, adde [In posteriore *Martyrologii Anglicani* editione refertur *S. Medvinus* *Kalendis Januarii*, at *S. Elvanus* xxvi *Septembris*.]

NOT. 7.

Ibidem col. 2, in fine, adde [De tota hac legatione agemus plenius in *Decembris* ad *S. Lucii vitam*, et xxvi *Maii* ad *S. Eleutheri*. Disputat de ea fuse *Jacobus Usserius* in *Britannicarum rerum antiquitatibus* cap. 3 et 4, et *Michael Alfordus* noster in *Britannia illustrata*.]

NOT. 8.

AD VITAM S. MOCHUÆ, SIVE CUANI.

Pag. 46, post cap. 3, ad nu. 3 addatur [a *S. Colmani Elo*, sive *Columbani*, *Vitam* dabimus 26 *Septembris*, in qua tamen hoc miraculum non memoratur.]

NOT. 9.

Ibidem post cap. 3, ad nu. 6 [a *Colitur S. Munnus*, qui et *Fin-tanus*, 21 *Octobris*. *Geminam* ejus vitam habemus, et in utraque *lepra* ei divinitus inflata dicitur, quod asperè suos corripere, ac ruborem eis ineuteret, quod nunquam *S. Molva* fecerat: nec elegisse sibi *lepram*, sed in exilium ultro abire voluisse, ne amplius præset monachis; verum id velante *Angelo*, postidie dicitur *lepra* percussus, atque illud flagellum patienter ultra 20 annos tolerasse. Non fit tamen isthic mentio curata a *Mochua* *lepræ*.]

NOT. 10.
S. Fintani asperitas divinitus percussa.

Ibidem post cap. 4, ad nu. 8 [a *Habemus vitam S. Kenani Episcopi*, sed correctione egentem; in qua idem de serenitate *Sanctorum* precibus impetrata refertur, nulla tamen facta peculiari *S. Mochuæ* mentione.]

NOT. 11.

AD VITAM S. MOCHUÆ BALLENSIS.

Pag. 48, post cap. 1, ad nu. 3 [a *De S. Gongello*, et nobilissimo monasterio *Banchor*, agemus 10 *Maii*. Aliud fuit *Banchor* cenobium apud *Britannos* in *Cestrensi Comitatu*, cujus alumnus fuisse *Pelagius hæresiarcha* existimatur.]

NOT. 12.

DE S. AGRIPPINO EP.

Pag. 49, post ea quæ de *S. Agrippino* dicuntur, addatur [Andreas *Saussaius* in *Martyrol. Gallicano*, vii *Martii* *S. Agrippinum* adscripsit. Postea tamen illum in catalogum retulit eorum quorum ignorabat natales.]

NOT. 13.

AD VITAM S. EUGENDI.

Pag. 49. Hæc vita ante *S. Fulgentii Episcopi Ruspensis* *Vitam* reponenda. Nam cum sub *SS. Romano* et *Lupicino*, qui sub *Chilperico Burgundionum Rege* floruerunt, monachus sit factus, et sexagesimo primo ætatis anno mortuus, non potuit ad annum *DXIX*, quo *S. Fulgentius* decessit, pervenire. Sed de *SS. Romani* et *Lupicini* ætate plenius suo loco agemus.

NOT. 14.
S. Eugendi ætas.

Pag. 52, cap. 7, nu. 9, in margine citatur *Ruffinus* lib. 7, *histor. Eccles.* c. 26, corrige [cap. 25.] Cujus autem isthic mentio fit, est *S. Gregorius Thaumaturgus*, qui colitur xvii *Novembr.*

NOT. 15.

DE S. MARINO ABB. LERIN.

Pag. 53, col. 2, lin. 3, adde [Inscripsit quoque *Marinum Gallicano Martyrologio* *Andreas Saussaius*.] Debet autem ante *Cuanum* *Cronanumque* reponi, cum ii sub finem sexti seculi, aut initium septimi decesserint, ipse vero cum discipulis *S. Eugendi* vixerit.

NOT. 16.
S. Marini ætas.

AD

EX VARIIS.

AD VITAM S. GUILIELMI ABB.

NOT. 17. **P**ag. 37, col. 2, nu. 3, tradit *Claudius Robertus inter alias etiam Vezaliensem reformasse, reponere* [Veraciensem] de qua cap. 3, agitur, et 13 Janu. in Vita S. Viventii.

NOT. 18. Pag. 60, post cap. 3, ad nu. 17 [a Saussaius in supplem. Junii vii] designat ordinationem sive consecrationem S. Guiljelmi in Abbatem monasterii Divionensis S. Benigni. Wion eo die depositionem ejus refert, refragante Glabro Vita scriptore. Eodem die nomen S. Guiljelmi suis fastis inscripserunt Ferrarius et Dorgantius, veluti is illius esset natalis.

DE S. CLARO SALIGHENSTADIEN.

NOT. 19. **P**ag. 63, post nu. 2, col. 2, addatur [Incidit aliquando subvereri, ne Clarum, Abbatem monasterii S. Marcelli, monachum cœnobii SS. Marcellini et Petri fecerit Trithemius. Certe quidem eo antiquiorem neminem legimus, qui hujus Clari meminerit. Sed magnum momentum habet traditio ipsius monasterii, fortassis et monumenta, nobis ignota.

AD VITAM S. ODILONIS ABB.

NOT. 20. Pag. 66, post cap. 2, ad nu. 10, [a Colitur S. Majolus ii Maii. Ceterum, ut supra in Vita S. Guiljelmi Abbatis cap. 10, num. 26, testatur Glaber, S. Guiljelmi hortatu primum permotus est Odilo, ut monasticam vitam capesseret, venique paulo post ad S. Majolum.

AD II JANUARIIL.

NOT. 21. **P**ag. 78, col. 2, ante S. Silvestrum monachum, reponere [B. Odino, sive Otteno, aut Otto, Abbas Rothensis, ord. Præmonstratensis in Suevia.] *Et expunge quæ inter Prætermisos de eo dicuntur. Plenius de eo infra agemus.*

Ad catalogum Prætermissorum addatur [S. Vincen-
tius Confessor refertur hoc die a Saussaio, diciturque propria illi dicata apud Ratenos Ecclesia, in qua S. Tarsitiae Virginis conditum corpus, ut xv Januarii dicimus.

Theodorus Episcopus Massiliensis refertur hoc die et Sanctus prædicatur a Saussaio. Illustria sunt quæ de eo scribit in historia Francorum S. Gregorius Turonensis; neque dubitandum videtur, quin Sanctis jam olim fuerit annumeratus. Sed, ut Massilia accepimus, neque officio Ecclesiastico colitur, neque de ejus veneratione isthic quidquam extat. *Claudius Robertus scribit Ferrarium tradere eum colti ii Januarii: nihil in Ferrario simile reperimus; solum scribit ab eo S. Defendentis Acta litteris esse tradita.*

Pragæ Allatio prima reliquiarum hoc die celebratur, ut patet ex veteri Calendario De ea isthæc habentur in MS. Martyrologio Ecclesiæ Metropolitanæ: iv Non. Januarii, Octava S. Stephani et festum omnium reliquiarum, quas Christianissimus Princeps Carolus IV Romanorum Imperator semper Augustus, et Bohemiarum Rex, in diversis mundi partibus magnis obtinuit precibus, prout in suis locis singulariter infra describuntur. Et easdem reliquias auro et argento et gemmis pretiosissime ornatas donavit Ecclesiæ Pragensi. Hoc festum Papa Innocentius VI, ad instantiam dicti Imperatoris constituit in diocesi Pragensi solemniter celebrari, et omnibus ipso die ecclesiam Pragensem visitantibus, confessis et contritis donavit indulgentiam unius anni et unius quadragenæ, perpetuis temporibus duraturam. *Hæc ibi. Enumerantur deinde suis diebus hæc reliquiae a Carolo IV, Pragæ allatæ:*

Variae SS. reliquiae Pragæ a Carolo IV allatæ.

S. Erardi Episcopi reliquiae aliquæ viii Januarii.
S. Mauri Abb. costa xv Januarii.
S. Antonii Abb. digitus xvii Januarii.
S. Sebastiani M. pars capitis xx Januarii.
S. Vincentii M. caput xxii Januarii.
S. Ananias Apostoli caput xxv Januarii.
S. Valerii Ep. Trevir. capitis pars xxix Januarii.
S. Ignatii Ep. Antiocheni M. caput i Februarii.
Deiparæ Virginis cingulorum duorum partes duæ ii Feb.
S. Agathæ V. reliquiarum pars v Februarii.
S. Petri Apostoli baculi pars xxii Februarii.
S. Matthiæ Apostoli reliquiae aliquæ xxiv Februarii.
S. Gregorii Magni caput xii Martii.
S. Longini M. caput et brachium xv Martii.
S. Narcissi Ep. M. reliquiae xviii Martii.
S. Pignemii M. pars capitis xxiv Martii.
S. Marci Evangelistæ corporis pars, et pars autographi ejus Evangelii xxv Aprilis.

S. Petri M. ord. Prædicat. reliquiae aliquæ xxix Aprilis.

S. Philippi Apostoli brachium i Maii.
S. Sigismundi Regis corpus iii Maii.
S. Antonia V. M. caput iv Maii.
S. Joannis Evangelistæ pars tunica vi Maii.
SS. Gordiani et Epimachi MM. reliquiae x Maii.
S. Victoris M. Syri caput et brachium xiv Maii.
S. Urbani Papæ M. caput et pars corporis xxv Maii.
S. Medardi Ep. brachium viii Junii.
S. Viti M. corpus xv Junii.
S. Modesti M. reliquiae aliquæ xvi Junii.
S. Aurei Ep. Moguntini M. pars brachii xvii Junii.
S. Protasii M. brachium xxi Junii.
S. Albani M. Moguntini corporis pars xxix Junii.
S. Pauli Apostoli pars baculi xix Julii.
S. Udalrici Ep. Augustani caput et brachium iv Julii.
S. Januarii M. Armeni corpus xi Julii.
S. Hermagoræ Ep. et M. brachium xii Julii.
S. Mariæ Magdalena, reliquiae aliquæ xxii Julii.
S. Annæ digitus xxvi Julii.
S. Marthæ V. reliquiae aliquæ xxix Julii.
S. Petri Apostoli catena pars i Augusti.
S. Sixti Papæ M. pars capitis vi Augusti.
S. Romani M. caput ix Augusti.
S. Laurentii M. brachium x Augusti.
S. Hilariæ M. caput xii Augusti.
S. Clara V. reliquiae aliquæ xv Augusti.
Deiparæ Virginis pepeli duplicit pars xv Augusti.
S. Sebaldi Confess. reliquiae aliquæ xix Augusti.
S. Stephani Regis Hung. digitus xx Augusti.
S. Bartholomæi Apost. pars capitis xxiv Augusti.
S. Hermetis M. brachium et alia reliquiae xxviii Aug.
S. Euphemie V. M. brachium xvi Septembris.
S. Geminiani M. brachium xxi Septembris.
S. Matthæi Apostoli costa xxii Septembris.
S. Mauricii M. brachium et gladius xxii Septembris.
S. Leodegarii Ep. M. caput ii Octobris.
SS. Sergii et Bacchi MM. corporum pars vii Octobris.
S. Abrahamæ, Patriarcharum, reliquiae aliquæ ix Octobris.
S. Isaaci, ix Octobris.
S. Jacobi, ix Octobris.
S. Dionysii Parisiorum Apostoli brachium ix Octobris.
S. Galli Abb. caput et brachium xvi Octobris.
S. Florentii Ep. Arausicani brachium, mandibula, et pars corporis xvii Octobris.
S. Lucae Evangelistæ caput xviii Octobris.
S. Sapientiae Virginis Ursulanæ corpus xxi Octobris.
S. Sophiæ V. Ursulanæ (si non eadem est) reliquiae aliquæ.
S. Narcissi Ep. Hierosolym. reliquiae aliquæ xxix Octob.
S. Leonardi Abb. Lemovic. caput vi Novembris.
S. Theodori M. brachium et alia reliquiae ix Novembris.
S. Martini Ep. Turon. dens xi Novembris.
S. Othmari Abb. caput xvi Novembris.
S. Clementis

S. Clementis Papæ M. *catena* xxiii Novembris.
 S. Catharinæ V. M. *reliquæ aliquæ* xxv Novemb.
 S. Saturnini M. *reliquæ aliquæ* xxix Novembris.
 S. Lucia V. M. *digitus*
 S. Othiliæ V. *brachium et alia reliquæ* xliii Decemb.
 S. Lazari fratris Magdalenaë *brachium et pars magna corporis* xvii Decembris.
 S. Stephani Protomart. *caput et articulus* xxvi Dec.
 SS. Innocentium MM. *brachium unum* xxviii Dec.
 Cæcilia, sive Helena Coppoli, *Virgo ex ordine S. Clarae, refertur hoc die, et Beata appellatur, a Ludovico Jacobilli in libro de SS. Fulginatibus, et ab Arturo Monstierio. Verum neuter indicat an ea illi appellatio ab Ecclesia decreta sit.*

S. Paschasius Rabertus, Abbas Corbeiensis, *scriptor vitæ S. Adelardi, refertur hoc die a Saussaio, ab Hugone Menardo in Martyrol. Benedictino xxvi Apr.*
 AD SS. FRONTASII ET SOC. ACTA.

NOT. 22.

Pag. 79, *dele in margine seculo I. Nam, ut ad vitam S. Frontonis xxv Octobris dicemus, id merito convertitur. Ceterum hæc Martyrum Acta brevitate excerpta sunt ex proliziore Vita S. Frontonis, quam posterius nacti sumus. Verum eam a nupero quodam et ridiculo scriptore, non ante 400, aut circiter annos, compositam fuisse ostendit Franciscus Bosquetus Ecclesie Gallicanæ historiæ to. 1, num. 13, et parte 2, aliam recitat paulo antiquiorem et longe diversam, etsi nequaquam per omnia probatam; ex qua conficere licet non fuisse primum Petracoriorum Apostolum Frontonem. Ceterum Sanctos hos quatuor Martyres ita celebrat in Supplemento Martyrologii Gallicani Saussaius: Petracoricis natalis sanctorum Martyrum Frontani, Severini, Severiani, et Silani, discipulorum S. Frontonis, quos Squirius Præses ethnicus im pia sententia damnavit, fecitque ob fidei Jesu Christi confessionem gladio obruncari. S. Silanum, alii Silvanum vocant: cui in urbe Petracoricensi dedicatam esse basilicam testatur Andreas du Chesne in lib. de Antiquitat. Gallie.*

S. Frontonis Episc. vita.

DE S. DEFENDENTE ET SOCIIS.

NOT. 23.

Pag. 80, *post num. 1, adde [Hos in territorio Viennensi passos scribit Saussaius in Martyrol. Gallicano hoc die.*

NOT. 24.

Ibid. col. 2, post num. 4, [Carolus Episcopus Novariensis lib. 1, historia Ecclesie suæ de S. Defendente ita scribit: His eisdem subalpinis regionibus S. Defendens frequenter sane cultus, ut Martyr, afficitur. Plurimis in locis etiam ex voto publico dies ejus festus celebratur postridie Kal. Jannar. Ejus nomine altaria, oratoria, sodalitates dicatæ sunt. Idem nomen multis pietatis gratia tribuitur, militari habitu pingitur, et contra luporum rabiem, incendiolorumque vim invocatur. Fuisse unum ex Thebæis Martyribus scribit Guillelmus Baldesanus in hist. Thebæa, dum de translatione S. Mauriti agit; quin etiam duos putat ejusdem nominis; alterum sepultum apud Massiliam, de quo Galesinius in Martyrol. ex tabulis Ecclesie Bergomensis; alterum in Italia, de quo ipse nonnulla narrat. De eo nihil Baronius.

imago, patrocini.

DE S. ISIDORO EP. M.

NOT. 25.

Pag. 83, *post nu. 4, adde [Antonius Quintanaduenas noster lib. de SS. Hispanensibus censet S. Isidorum, qui hoc die celebratur, Episcopum Cæsaraugustanum fuisse, Valerii III, successorem. Ita nempe Juliani Petri Chronicon num. 244. In Libiza transfertur corpus S. Isidori x, Episcopi Cæsaraugustani, qui veniens Amphilocheiam Gallicæ urbem, ab Arianis occiditur. Missus est corpus nocte in Minium, et ibi sepultum est. Post anno 8, repertum est. Is fuerat vir Consularis, natus Hispani in Hispania, Consul cum Lanato; post vocatus, Numanus.*

S. Isidorus an Episcopus Cæsaraugustanus.

6 *Martinus Carillus post vitam S. Valerii, Cæsaraugustanorum Antistitem catalogum contextit, in eoque sextum recenset Valerium III, at successoris vulgo ait ignorari nomen, in quibusdam tamen MSS. codicibus Isidorum appellari, dicitque non Antiochiæ, sed Amphilocheiæ martyrium subisse. Atque is ipse videtur esse, cujus zelum Ascanius Tarraconensis et reliqui Episcopi illius provinciæ commendant in epistola ad Hilarem Papam, qua de ordinatione Episcopi per Silvanum Calaguritanum contra Patrum regulas et Nicanos canones facta conqueruntur: Hinc factum est, inquit, ut de ejus miserrima temeritate ad nos Cæsaraugustanae urbis Episcopus frater noster universa referret; cujus diligentia et sollicitudo admodum prospexerat, si in aliquo profuisset. Siquidem cunctis in vicinia positis Episcopis ne se schismatico adjungerent frequentissime contradixit etc. Extat ea epistola tom 2, Conciliorum, estque in Concilio Romano an. 463, recitata.*

EX VARIIS.

It vir doctus et zelus,

7 *Hunc ergo virtute et eruditione præstantem Antistitem, scribit Quintanaduenas Catholica religione amplificandæ gratia etiam alias provincias adisse, et gloriosa tandem nece Amphilocheiæ apud Gallacos perfunctum. Verum eo venerit prædicandi causa, an a Gothis relegatus Isidorus, non expressit Julianus, qui in eodem Chronico nu. 228, de eo ita scribit: Floret memoria in Hispaniis S. Isidori Episcopi Cæsaraugustani ab hæreticis Arianis occisi. Ceterum memorata veteribus, ac nominatim Straboni Amphilocheia est, Callaicorum urbs, quæ Ptolemæo Aquæ calidæ, Antonino Aquæ Celinæ, dicta putatur; a Suevis deinde Warm see, id est, calidus lacus, vulgo nunc inde deflexo nomine Orense, ad Minium ansem. De qua urbe consule Lud. Nonium cap. 33, et Licentiatum Molinam in descriptione Gallicie.*

ab hæreticis occisus dicitur:

8 *Facile irrepere in Martyrologia error potuit, ut pro Amphilocheiæ, scriberetur: Antiochiæ passio S. Isidori Episcopi. Verum quantum illi Chronico Juliano tribuant viri eruditi, nobis exploratum non est. Joannes Marietta lib. 21, cap. 31, inter Hispaniæ Doctores numerat Isidorum Cordubensem Episcopum, vel secundum alios Cæsaraugustanum, quem ait vulgo Seniore appellari, ac multa edidisse volumina, vixisse vero circiter annum 420. Verum de Isidoro illo Cordubensi atque ejus scriptis, de quibus Trithemius et Sixtus Senensis, viderint alii.*

cum alio ejusdem nominis confusus.

DE S. ISIDORO EP.

Pag. 84, *nu. 1, lin. 3, pro cap. 12, reponere [cap. 3, nu. 19.]*

NOT. 26.

Ibid. post num. 1, adde [Enumerat hosce monachos Palladius in Lausiaca cap. 117. Ingressa est montem Nitriæ, sanctos Patres conveniens, Pambo, et Arsisium, et Serapionem magnum, et Paphnutium Scetioten, et Isidorum Confessorem Episcopum Hermipolis et Diosecurum etc. Erat Hermipolis, sive Hermopolis, Ἡρμούπολις, civitas Thebaïdos, in qua Christus cum Virgine Matre et S. Josephi traditur exulasse. De ea agimus xviii Janu. ad Acta S. Ascles litt. a, et xxv Janu. ad cap. 1 Vitæ S. Apollonii litt. a. Dicitur hæc in Topographia sacra Caroli a S. Paulo Hermopolis major, in Thebaide prima, sub Arsinoe Metropoli. Hermopolis parva est in provincia Ægypti primæ, sub Alexandrino Patriarcha.

S. Isidorus Episc. Hermopolitani.

DE S. MACARIO ALEX.

Pag. 84, *post nu. 1, adde [Potius dicendum utrumque quadam ratione dici posse S. Antonii discipulum; sed fuisse illis seniore Macarium, S. Antonii domestica disciplina institutum, proprièque discipulum, ac Pispiritani cœnobii secundum ab eo moderatorem, cujus mirum est peculiarem in Martyrologiis non agi memoriam. De eo agitur xv Janu. ad S. Macarii Ægyptii*

NOT. 28.

S. Macarius S. Antonii discipulus quis?

100 vitam,

- EX VARIIS. vitam, et de utroque plurimis ad vitam S. Antonii xvii Janu. § 6, in Prolegom.
- NOT. 29. Ibidem col. 2, post nu. 4, adde [Saussaius in Martirol. Gallicano ita scribit: Augustæ Ansciorum memoria S. Macarii. Sitne ille aliquis ex Ægyptiis Macariis, atque hic, de quo modo est sermo, Alexandrinus; an indigena quispiam, nos latet v. Januarii in Vita S. Apollinaris Syncreticæ mentio crebra fit Abbatis Macarii in Scete commorantis; quem hunc Alexandrinum esse suspicamur.
- DE S. ASPASIO.
- NOT. 30. S. Aspasius Meloduni eccl. Pag. 90, col. 2, initium nu. 3, ita restituere [Videtur S. Aspasius Gothorum Arianorum injuriis coactus solum vertere, Melodunum concessisse, ibique populum partim mysteriis Christianæ religionis imbuisse, partim ad studia pietatis excitasse, donec tandem sive ætate et laboribus fractus, seu qua alia aegritudine extinctus est. Ita scribit in Melodunensi historia, qui et S. Aspasii laudes dicitur pluribus hymnis cecinisse, Sebastianus Rouliardus Melodunensis, in Curia Parisiensi Advocatus, eruditione ac pietate celebris.
- AD VITAM S. MAXIMI M.
- NOT. 31. Oldus fl. Pag. 92, post cap. 1, ad nu. 8 adde [a Oldus, sive Oltus, aut Oltis fluvius Aquitanæ, per Cadurcos fluit, vulgoque Lotus dicitur.
- b De S. Ambrosio Cadurcorum Episcopo agemus 16 Octobris. An is sit qui hic memoratur S. Maximi discipulus, necdum nobis compertum, cum eum quidam faciunt 100 annis S. Desiderio (de quo 16 Novembris agemus) juniorem.
- AD VITAM S. ADELARDI ABB.
- NOT. 32. Pag. 93, col. 2, in fine adde [In MS. Bodecensis Canonorum regularium in Westphalia monasterii, Vitæ S. Adelardi per Rathbertum præfiguratur hi versus, qui indubie sunt ab aliquo Corbeicæ novæ monacho scripti:
- O Pater eximie, monachorum Dux Adalharde,
Regia stirps alte Francorum dum genuit te,
Mundum sprevisi pauper pro nomine Christi,
Annos ætatis dum bis denos habuisti
In Corbe veteri Benedicti jura subisti.
Inde nova Corbe nostra pro Patre petisti
Annis bis binis; post in patriam redisti,
Ac inibi plenus ætate fideque decorus,
Vitam finisti sanctam, Pater inelyte, Christi
Lux octava fuit dum monaque erastina luxit,
Hora qua Christus moriens est in cruce fixus;
Quem prece sincera pro nobis jugiter ora,
Ut pietate sua nobis det gaudia vera.
- NOT. 33. Pag. 99, post cap. 3, ad nu. 16 adde [a Pipinus Caroli Magni filius, egregius Princeps, anno 781, constitutus est Rex Italiæ, postea et Bajoariæ; obiit 8 Julii 810. In historia translationis S. Viti 15 Junii, dicitur S. Adelardus gubernasse regnum Italiæ dum adolesceret Bernardus Pipini filius.
- b De Leone III, sanctissimo Pontifice agemus 12 Junii. Postea iterum ad eum missus est S. Adelardus cum aliquot Episcopis an. 809, ob notam questionem de processione Spiritus sancti.
- c Lotharius etiam vivente patre Ludovico Pio Imperator est appellatus, ab eo imperii socius adscitus anno 817. Alioquin diu ante Ludovicum obiit S. Adelardus.
- NOT. 34. Pag. 102, post cap. 10 adde [a De Hero insula, quæ nunc Nera, agemus 20 Augusti ad vitam S. Philiberti, qui in ea cenobium condidit.
- NOT. 35. Pag. 110, post cap. 19 adde [a De B. Hildemanno agemus 8 Decembris.
- NOT. 36. Pag. 111, post cap. 20 adde [a MS. Bodecense nu. 87, post legitur, addit vocem epitaphium, et videtur requiri.
- b Versu 4, epitaphii idem MS. pro caritate, habet pietate.
- c Num. 88, pro cohæreret, vel connecteret, idem MS. habet coæreret, melius.
- Ibidem ad finem vitæ adde [d In MS. Bodecensi post vita S. Adelardi sequatur Ecloga lugubris de ejus morte, quæ videtur ab eodem scripta Paschasio Ratherto; sed quod longiuscula sit, nec quidquam ad historiam pertinens contineat, supervacaneum visum est eam hic dare. Titulus ejus est: Sequitur ecloga duarum sanctimonialium uno favoris planctu complosa, quas idem velut unam sibi in conjugium vitæ Christi Ecclesiam enutrisse; aliam vero ex eadem secundum monasticam disciplinam inito libramine admodum genuisse perorat: quarum quoque unam propter candorem Galateam vocari, porro aliam propter amorem caritatis Philidis nomine consecrasse taxatum iri non ambigitur. Dicitur eadem Ecloga extare in MS. Corbeicæ veteris.
- NOT. 37. Ibidem col. 2, post Prologum secunde Vitæ, adde [a Hic Gerardus in Vita, quam 5 April. dabimus, Geraldus vocatur.
- b Vitam S. Anseharri Danorum Apostoli, dabimus 3 Februarii.
- c Histor. Translationis S. Viti dabimus 15 Junii, in qua nonnulla de S. Adelardo memorantur huic Vitæ haud omnino consentientia.
- NOT. 38. Pag. 116, post cap. 8 adde [a Alium librum a S. Adelardo scriptum citat Hincmarus in epistola seu libello de Regis institutione his verbis: Adalhardum senem et sapientem Domni Caroli Magni Imperatoris propinquum, et monasterii Corbeicæ Abbatem, inter primos Consiliariorum primum in adolescentia mea vidi. Cujus libellum de ordine Palatii legi et scripsi, in quo inter cetera continetur, etc.
- NOT. 39. Pag. 118, col. 1, Post Prologum ante Miracula S. Adelardi, adde [a S. Bathildis vitam dabimus 26 Janu. ubi de Corbeicæ constructione agitur.
- Ibid. col. 2, post cap. 2 [a Ingelrannus, sive Ingerannus, S. Richarii primi Abbatis Centulensis vitam scriptis, quam 26 April. dabimus.
- NOT. 40. Pag. 119, col. 1, post cap. 3 adde [a Fulco Abbas Corbeicensis corpus S. Paschasii Ratherti elevavit, ut decessor S. Adelardi, uti scribit Cl. Robertus.
- NOT. 41. Ibid. col. 2, post cap. 4 adde [a Robertus Hugonis Capeti filius, anno 997 regnare cepit, etsi jam novennio ante in regni consortium adlectus a patre.
- NOT. 42. b S. Firminus Episcopus et M. colitur 25 Septembris at S. Firminus Episc. et Confessor 1, ejusdem.
- NOT. 43. Pag. 121, post cap. 8, priorem Miraculorum, adde [a De S. Gentiano agemus 11 Decembr.
- NOT. 44. Ibid. col. 2, post cap. 1 adde [a Henricus I Gallicæ Rex, post mortem Roberti patris regnare cepit an. 1033, obiit anno 1060.
- NOT. 45. b Si Henricus rex, ut hic dicitur, Adelan sororem Balduino Pio, sive Insulano, Flandrensium Marchioni conjunxit, ergo falluntur Mejerus, Loerius, aliique historici nostrates, qui id anno 1027, volunt contigisse, vivente adhuc Roberto Rege. Dicitur hic Balduinus Senior, quia ejus filius Balduinus Montensis post eum Flandriam rexit.
- c Philippus Henrico patri puer successit anno 1060, tutore ei dato Balduino Pio avunculo, obiit anno 1108. d Robertus Friso, Balduini Pii filius, ejecta fratria Richilde, ejusque filio Arnulpho Infelice, Flandriam occupavit sub annum 1071.
- NOT. 46. Pag. 123, col. 2, post cap. 7 adde [a Visitur Corbeicæ, ut a fide dignis testibus accepimus, juxta altare S. Adelardi lectica pulchre extracta, in qua decumbere febrientis ut liberentur consueverunt; juxta dependet tabula in qua Sancti depicta mors est. lectica.

DE B. ODINONE SIVE OTTENONE, ABBATE ROTHENSI ORD. R.E.M. IN SUEVIA.

Hæc Vita reponenda est pag. 124, ante S. Silvestri.

NOT. 47. ANNO MCLXXXII. II JANUARI. B. Odionis Abb. Rothensis.

Rothum, sive Rodium, monasterium est Ordinis Præmonstratensis in Suevia, haud longe a Memminga urbe, quod vulgo Monachorum-Rothum, sive Munkrot appellatur, ad Rotham amœnum fluviolum, qui milliari indi ortus, infra Haslachio rivo miscetur, atque in Danubium supra Ulmam influit.

2 Primus illius monasterii Abbas (nam antea Præpositi rexerant) fuit Odino, sive Ottemo, aut Otto, nobili genere ortus; fertur enim filius fuisse Conradi Truchessii a Waldpurg, Tannensis Dynastæ, et Guttæ Wildenbergiæ. Et sane Gaspar Bruschius, ac Martinus Crusius Dapiferum de Waldburg appellant. Sunt enim, ut Hieronymus Henninges scribit, Waldburgici Comites Sueviæ Ducatus Imperique Romani Dapiferi et Pincernæ hæreditarii.

3 Hunc Bruschiæ vocat hominem sanctæ et piæ conversationis; Crusius, licet multo quam Bruschius sanctitas, acerbius hostis Religiosorum, religione nitentem; Autbertus Miræus in Chronico Præmonstrat. virum piæ et sanctæ admodum vitæ. Et vero, ut nos suis litteris docuit Daniel Feldnerus noster, non Rothenses tantum sed et alii passim Beatum appellant et venerantur.

4 Ejus natalem iv Nonas Januarii consignavit Chrysostomus vander Sterren celeberrimi Præmonstratensium in urbe Antverpiensi monasterii tunc Prior, nunc abbas, in Natalibus SS. sui ordinis, hoc addito elogio: In Rotensi Sueviæ cenobio, B. Odionis Abbatis Ordinis Præmonstratensis: qui mundi pertæsus vanitatum, suavi Christi jugo collum subdidit; et Præmonstrati Ordinis egregius propagator, multos animarum manipulos feliciter transmisit ad Christum.

epitaphium.

Christum. *Visitur hoc illius epitaphium in monasterio Rothensi :*

Anno milleno ducenteno minus decem et octo Obiit in Christo Reverendus Pater et Dominus Otto, Abbas hujus cœnobii Truchsess de Waltpurg natus, Qui suo exemplo reputatur esse Beatus.

§ In monumentis cœnobii Rothensis ista de eo leguntur: Præfuit tum præfate Ecclesiæ Rothensi B. M. Otteno, piæ nimirum et sanctæ conversationis homo, qui et ipse cum esset secularis persona, erat de nobilioribus ministerialibus supradicti Brigantini Comitit, quique relictis omnibus Rothensem Ecclesiam, cum esset adhuc in rustica paupertate constituta, "... cum aliis servis Dei Præmonstratensem Ordinem suscepit. In qua postea Abbas factus, in tantum in spirituali et temporalis aedificio eadem Ecclesia sub ipso crevisse constat, quod sub regimine ipsius plusquam ducenti Clerici et laici, et Sorores complures strenuissimam vitam ducebant. *Alibi diximus consuevisse juxta monasteria virorum Ordinis Præmonstratensis, domicilia extrui instituendis sanctimonialibus. Pergunt Rothensia MSS.* Erat enim verus Dei cultor, zelator et amator ordinis solertissimus. Hic ad instantiam et petitionem multorum Nobilium quinque Ecclesias nostri Ordinis instituisse dignoscitur, Stanigadensem, Willezinensem, Angiensem, Lutrensem; ad extremum vero sæpius dicti Principis petitioni acquiescens, Marchtallensem Ecclesiam in Ordine promovendam suscepit, anno Incarnationis Domini cæ 1171. Kalend. Maii, Indict. xiv, Alexandro Papa III, Romanam Ecclesiam feliciter gubernante,

* videtur desiderari locupletari, vel quid simile opera.

regnante gloriosissimo Imperatore Friderico, Othone Episcopo Constantiensem Sedem regente.

6 *Hæc ibi. Sed corrigendus numerus Indictionum, erat enim tum iv, non xiv. Quod ad Episcopum Constantiensem attinet, discrepat Jacobus Manlius in Chronico Constantiensi scribens Ottonem Episcopum mortuum esse anno 1169, eodemque anno subrogatum esse Berchtoldum. Ceterum Marchtallense, sive Martallense cœnobium situm est ad Danubium, in firmissima rupe, inter Riedlingam et Ehingam oppida, instauratum atque Ordini Præmonstratensi traditum ab Hugone III, Palatino Tubingensi, et Elisabetha ejus conjugæ Comitit Brigantini filia et hærede. De hac donatione plenius agemus xvii Aprilis, cum de B. Eberardo Odinonis fratre, primo Præposito Martallensi, erit sermo.*

EX VARIIS.

7 Steingadense monasterium situm est in Diœcesi Augustana, haud procul a dextra Lyçi amnis ripa supra Lansbergam. Quod hic Willezinense dicitur cœnobium, in Bruschiis et Crucius Wiltaviense vocant, Miræus Wiltaniense et Wiltinense, traditque diœcesi Brixinensi subesse. Alba Augia, sive Augia minor, vulgo die Minderow, magnificum est Ordinis Præmonstratensis cœnobium, etiam post tempora B. Odinonis varie locupletatum a Rudolpho Habsburgico Imperatore et aliis, ut videre est apud Bruschiū. Situm est prope Ravensburgum oppidum ad Schussium amnem, qui duobus inde miliaribus in Acronium lacum influit. Lutra, vulgo Keyerslauttern, sita est in Palatinatu inferiori, Diœcesi Wormatiensi, dicta, ut ex Dubravio scribit Miræus, a Lothario III, Imperatore, ibi sepulto; quamquam et fluvius, qui isthuc oritur, Lutra dicitur.

frater B. Eberardus,

aedificata cœnobio.

AD III JANUARIUM.

NOT. 48.

Pag. 126, post, S. Genovefa Virgo, Parisiis in Gallia; adde [S. Eustadius Abbas, Divione in Burgundia.

Ibidem inter Omissos adde [S. Theodoricus Glamorganie in Wallia Regulus, vulgo S. Tewdricke, refertur hoc die a Wilsono in nova editione Martyrologii. Differemus dum certiora nanciscamur, nec solius Godwini fide testata.

Ibidem, ubi de Urso Duce Venetorum agitur, dele ista verba [Hic est Petrus Urseolus, de quo xi Januarii] Et repone [An sit ab Ecclesia in Cælitum tabulas relatus, nos latet, ut xi Januarii dicitur cum inter Omissos de altero duce Petro Urseolo agitur.

NOT. 49.

Pag. 127, post ea quæ de S. Antero Papa habentur, adde [Hic corpus S. Martinæ Virginis et Martyris, ut supra ad cap. 7, illius Actorum littera a est dictum, fertur divino monitu in Urbem transtulisse.

DE SS. MARTYRIB. NICOMED.

THEOPEMPTO ET THEONA.

NOT. 50.

Pag. 127, in fine, adde [Ceterum hi videntur omnino iidem esse qui xxi Maii iterum referuntur, vocanturque Theopompus et Synesius. Ita Martyrol. Romanum: Eodem die sanctorum Martyrum Synesii et Theopompi. *Maurolgicus*: Eodem die SS. Theopompi Episcopi Nicomediæ et Synesii Martyrum sub Diocletiano. *Galesinius*: Hoc ipso die SS. Genesis et Theopontii, qui divina virtute roborati, in oppugnatione Diocletiana, pro Christo fortiter dimicantes, profligatis adversariis ad coronam abeunt in cælum. In notis aut Theopontium alibi Theopompum appellari.

et hic in Januarii memorati.

2 *Eosdem esse, discrete asserit Canisius, seu quisquis auctor est Martyrologii Germanici, in quo iv Januarii ista leguntur: Item Nicomediæ sanctorum Martyrum Theopontii Episcopi, et Synesii, qui rursus infra xxi Maii recensentur, et sunt sub crudelissimo Imperatore Diocletiano trucidati. Referuntur quoque iv Janu. in MS. Florario: Eodem die Theopompi Episcopi et Synesii Martyrum. Et in auctario Car-*

thusiæ Coloniensis ad Usuardum: Apud Nicomediam sub Diocletiano Theopompi Episcopi et Synesii Martyrum.

3 *Clarius patet eosdem esse ex Actis, quæ ex MS. Carthusiæ Coloniensis nobis misit Joannes Grothusius noster, plane consentientia cum elogio quod ex Menæis supra dedimus. Eadem fere memorat Petrus de Natal. lib. 3, cap. 33. Eadem, sed, ut proficitur, a se correctæ, recitat Bivarius in Dextri Chronicon ad an. 300, comment. 4, nu. 6. Nam in eo Chronico ista habentur: Nertobrigæ in Celtiberia sanctorum Martyrum Synesii et Theopompi. Nec desunt qui putent hos duarum civitatum Hispaniæ Episcopos fuisse, quamvis non declarent quenam illæ fuerint. Bivarius hanc Nertobrigam, quæ et Ptolemæo memorata lib. 2, cap. 6, censet nunc Almuña dici, ad Salonen amnem sitam, inter Bilbilim et Cæsaraugustam. Nam alia apud eundem Ptolemæum lib. 2, cap. 4, est Nertobriga, quam ipse nunc Fregenal dici scribit. Dissentiunt ab eo in utraque urbe alii ab Ortelio citati in voce Nertobriga.*

4 *Quod dicatur Theopompus præfuisse Ecclesiæ Nicomediensi, id Baronio non probatur: Nam illis Diocletiani temporibus, inquit, primo Cyrillum, deinde Antimum sedisse constat. Constat id quidem certe ex Actis SS. Indis et Domnæ, et dicemus xxvii Aprilis ad vitam S. Anthyni. Sed cur non potuit Cyrilli decessor fuisse Theopompus? Deinde in Actis, quæ dabimus, non dicitur Nicomediensis Episcopus fuisse, licet id habeat Petrus de Natalibus.*

5 *Titulus Actorum in Coloniensi codice hic erat: Pridie Non. Januar. De S. Theopompo episcopo et Synesio, qui et Theonas, Martyribus. Idem autem valent Theopemptus et Theopompus, id est, a Deo missus, illud a πέρμπτα, hoc πέρομπα.*

ACTA

ex MS Carthusiæ Coloniensis.

descripta a Joan. Grothusio Soc. JESU.

In primo anno a persecutionis suæ Diocletianus Imperator

Eorum Acta.

An Nertobrigæ in Hispania occisus?

an Theopompus Nicomediæ Episcopus?

Notatio nominis Theopemptus.

EX MSS.
b

S. Theopom-
pus deos ri-
det:

Math. 10. 28.

conjecturatur in
ardentem for-
nacem:

c
noctu adit
Imperatorem:

redit ad for-
nacem:

egreditur il-
latus:

fame torque-
tur:

roboratur di-
vinus:

erutus oculis,
ei divinitus
restituitur.

Imperator de Roma veniens subiit urbem Nicodemiam, in qua fabricari fecit *b* idola multa. Factum est autem post dies aliquot, ut a suburbanis praediis urbem vir Dei ingrederetur Episcopus, nomine Theopompus, hic namque primus est qui martyrium per tulit in initio persecutionis Diocletiani nequissimi. Et ait vir sanctus Diocletiano: Non sunt isti Dii, quos tu adoras, argentei vel aurei, lignei seu lapidei: neque respirare possunt aut loqui, nec possunt etiam quicquam boni facere aut mali. Omnipotens autem Deus ipse fecit caelum et terram, mare simul et omnia quae in eis sunt. Et cum haec et alia plurima de fide Christiana disseuisset, Imperator iratus dicit ei: Non vocavi te plurimos sermones facere; sed volens te mox acquiescere, jubeo te Deo Apollini sacrificare. Respondit S. Theopompus dicens: Ego talibus Diis sacrificium numquam profero, nec unquam tua tormenta formidabo. Scriptum est enim: Nolite timere virum qui corpus occidit animam autem non valet occidere. Tu vero potestatem habens corporis mei, quidquid vis, perage.

2 Tunc Imperator jussit succendi clibanum, sanctumque Pontificem projici in ipsum. Succenderunt ergo milites illum nimis a mane usque ad meridiem. Sanctus vero Episcopus dixit eis: Sustinete parum, et ego ostendam vobis virtutem Domini Dei mei, pro cuius nomine sancto talia patior. Et haec dicens confestim insiliens resedit in medio clibani nimium aestuantis. Ipsi vero putaverunt eum mox adustum igne mori. Nocte autem media surgens beatus vir de clibano, c ingressus est thalamum Imperatoris, januis omnibus ultro patefactis, excitatoque eo dixit: Ego sum Theopompus Episcopus, homo Jesu Christi. Non sum mortuus, ut praeeperas; sed ecce vivo.

3 Audiens haec Diocletianus valde turbatus est, et elinguis praenimio pavore factus siliit. Mane autem facto, vocavit milites suos, et ait: Fortasse non in tromisistis Christianum illum in clibanum succensum, sicut praeeperam vobis. Dicunt illi: Etiam Domine, ut jusseras, misimus illum, et consumptus mortuus est ab hesterno die. Tunc Diocletianus surgens exivit cum militibus, et stetit ante clibanum. Sanctus autem Theopompus Episcopus eadem nocte regressus a palatio, subiit rursus clibanum, et erat ibi; et audivit eum Imperator psallentem ac glorificantem Deum in medio clibani valde succensum. Et supra modum miratus est. Et cum illaesus ascenderet de clibano, dixit Imperator adstantibus: Notate qualem virtutem habeat magia Christianorum. Audivi siquidem quod in nomine ejusdam Jesu magias suas perficiant. Et praecipit eadem hora apprehendere canem et jactari in clibanum, scire volens Sancti prius factum miraculum. Confestim autem canis exustus est.

4 Intuens haec Imperator dixit vero Dei: Incumbam tibi cum poenis ut impio, eo quod cognoverim te seductorem et magnum esse. Jussitque eum arcta custodia clausum haberi, nec illi panem dari, neque aquam, usque in diem qua vellet eum publica sessione audire. Mansit igitur vir Dei in carcere viginti duos dies sine cibo et potu, divina refectione sustentatus. Quibus expletis, Imperator ait militibus suis: Euntes videamus si forte vivat adhuc Christianus ille, an mortuus sit. Quem cum invenissent exhilarato vultu, quasi regali convivio refectum, Imperator ira repletus eduxit beatum Praesulem, et scindens tunicam suam, plausum dedit manibus suis, dicens: Venite, et vidite quanta sit magia Christianorum. Beatus vero Episcopus ait: Usquequo miserrime execratum habes cor, Nec cognoscis Deum verum, in quem ego credo? Ipse enim est qui virtutem mihi praestat, quatenus te vincam, et tua superans pro nihilo ducam tormenta. Tunc Imperator haec et alia audiens ab eo, praecipit ejus oculum dextrum effodi, et in manu dextera ipsius dari, ac sic ad carcerem reduci. Ubi

cum orasset, lux magna in carcere refulsit, et confestim pupilla sancti oculi effossi est aperta, et facta est integra et sana ut altera.

5 Quod cum Imperator vidisset, iratus est valde, et dixit: Per salutem imperii Romanorum, magnumque Apollinem, nequaquam audiam vel acquiescam tibi nisi prius accersiam potentiorum magum valentem omnes artes et magias tuas destruere. His dictis jussit eum iterum in carcerem recipi. Missis igitur litteris ad omnes provincias, ut si quis veniens magus solveret magias Christianorum, honores plurimos ac munera reciperet; advenit magus quidam, nomine Theonas; qui stans in conspectu Diocletiani ait: Juxta praecipuum regiminis vestri quantocyus veni solvere magias Christianorum, et apud me non invenietur mendacium in conspectu tuo. Quibus auditis Imperator letatus ait: Est mihi in carcere Princeps quidam Christianorum, ejus magiam si solveris, magnos honores consequeris. Cui Theonas dixit: Faciat potentiam aliquam in conspectu meo, et ego, te vidente, omnem ejus operationem destruiam. Delectatus ergo Imperator in talibus dictis ait ad eum: Attamen volveram a te aliquod signum prius videre. Theonas dixit: Afferatur taurus ferocissimus, quo adducto, statim aliqua verba in auribus tauri protulit; et confestim taurus dissectus est in binas partes. Tunc admiratus Imperator dixit: Vere tu sufficiens est ad dissolvendas magias Christianorum. Et magus: Parum, inquit, sustine, et cognosces mire factum miraculum o Imperator. Et haec dicens jussit sibi afferri trutinum, et trutinavit ambas tanri partes, et inventae sunt aequales.

6 Confestim igitur Diocletianus jussit sibi praesentari S. Theopompum Episcopum, et statuit eum ex adverso magidicens ad eum: Notum habens, quod seductor sis et magus, venit ergo magus iste ab Aegyptiorum regione. Et cognoscere volo, quis vestrum sit potentior magus. Tunc Theonas ait ad Episcopum: Dnas artes nunc magicæ disciplinae in te conficiam; et si nihil tibi praevaluerint, credam in Deum tuum. Et faciens *d* sphaerulas farinae magicas, dedit Episcopo. Quas ille comedit suscipiens, et dulcoratae sunt in ore ipsius tamquam mel, et nihil molestiae intulerunt. Quod videns Theonas stupefactus ait: Adhuc unum prodigium magicæ artis supra te conficiam. Quod si tibi non nocuerit, credam in Deum tuum. Et sumens calicem aquae, intulit in eo sphaeram magicæ, invocavitque super illum nomina potentissimorum demoniorum, quatenus potentius redderetur venenum, et contulit Sancto bibere. Quod cum sine læsione sumpsisset, Theonas confestim proruens ad pedes sancti Episcopi ait: Non est alter Deus, nec in altero confidendum ullo modi, nisi tantum in solo Jesu. Deinde Imperatori ait: Christianus sum, et Crucifixum adoro. Quod Imperator audiens turbatus est valde, et exclamavit dicens: Magna sunt quae per magicas fiunt ostensiones Christianorum. Et praecipit ambos in carcere introduci, ubi sanctus Episcopus Theonam in fide instruens, mutato ejus nomine vocavit eum *e* Synesium, hoc est, intellectualem, eo quod puro corde intellexisset Christum Deum et Dominum, et baptizavit eum.

7 Altera vero die praecipit Imperator sanctum Episcopum sibi praesentari, inclinataque cervice dixit ad eum: Ave magister magorum. Et cum Diis sacrificare nolisset, praecipit eum extendi super terram stiptibus nexum, et supinatum sursum aspicientem. Fecitque fracta partem afferri columnæ, quam vix portare poterunt octo viri, et eam super ventrem ejus poni. Sed cum sanctus Episcopus orasset, confestim elevata est a semetipsa columnæ, ceciditque a ventre ejus longe direpta quasi cubitis quindecim. Tunc Diocletianus praecipit eum suspendi verso capite, ligarique capitello columnæ cervicete-
nus

Theonas ma-
gus,

dato artis sue
specimine,

Theopompum
veneno et in-
cantationibus
appetit, fru-
stra: *d*

conversus

Synesium ap-
pellatur. *e*

Aliis tormen-
tis superatis.

nus ibi subnexum, et sinere taliter suspensum a summo mane usque ad horam diei tertiam. Post hoc autem jussit subito incidere funem, de quo pendeat suspensus, quo mole subnixâ capite quassato fractaque cervice perniciosissime deficeret. Quo facto sanctus Episcopus divina virtute stetit erectus supra pedes suos.

8 Post hæc Tyrannus in eum capitalem sententiam dedit; quam sanctus late suscipiens, magna voce dixit: Benedictus Deus et Pater Domini mei Jesu Christi, qui ad hunc diem me pervenire fecit, quem semper desideravi. Rogo ergo te Domine, memento mei semper et in hoc hora, et hæc dicens genu flexo, capite cæsus in pace ac confessione trinæ Deitatis consummatus est. Postea fecit Imperator sibi applicari magum qui crederat Christo; quem cum neque blandimentis neque minis ad sacrificandum posset inducere, jussit eum in defossum profundæ voraginis mergi, humoque oppleri, superinducens caleitrantes agrestesque equos, quorum calcibus diu tunsus deficeret. At ipse expansus manibus in oratione migravit ad Dominum. Martyrizati autem sunt beatissimi Martyres Theopompus Episcopus et Theonas, qui et Synesius, sub Diocletiano Imperatore apud Nicomediam pridie Nonas Januarii. f a Pet. imperii. b Pet. statuas ex auro Appollinis et Artemis. c Addit. idem: luce cælesti prævia. d Pet. et Bivar. spirulas. e Synesius, intelligentia, perspicacia. *synesius*, intelligo. f Addit. Pet. Quorum corpora Nicomediæ in eodem tumulo sepulta sunt.

DE S. MELORO M.

NOT. 51.

Pag. 136, col. 1, post Præfationem ante Vitam S. Melori adde [Alique etiam in Britanniam Armoricam deportatæ. Liqueat id ex Fragmento hist. Franciæ a Ludovico Pio usque ad Robertum Regem, quod tomo 3 Scriptorum Francicorum edidit du Chesne; ubi memoratur Salvator Alethinus Episcopus, Danis a Richardo Normanniæ Comite contra Theobaldum Carnotensem Comitem evocatis, late Gallias infestantibus, Parisiorum urbem petisse cum plurimis Sanctorum pignoribus, inter quæ partes corporum pretiosorum Melorij et Tremori: pace deinde inter duos illos Comites facta, domum revertisse, parte reliquiarum S. Sampsonis Episcopi isthic relicta, quam Hugo Capetus Dux in æde S. Bartholomæi a se ampliata collocari curavit. An S. Meliori reliquiæ ibi relicte, postea ad Meldorum urbem translatae sint, an alio deportatæ, haud scimus.

S. Melori reliquia.

AD VITAM S. GENOVEFÆ V.

NOT. 52.

Pag. 137, col. 1, nu. 1, lin. 14, post Corisopitensi, adde: et Parisiensi novo ac vetere. Et Saussaius eo die ita scribit: Lutetiæ Parisiorum Translatio S. Genovefæ Virginis, reginæ ipsius urbis Patronæ, cujus sacrum corpus divinis fulgoribus rutilans, cum Herbertus Abbas in villiori theca vetustaque conditum non grate cerneret, capsam curavit argenteam deauratam intus et foris, ac pretiosis margaritis exornatam fieri, in quam (ipso jam carne exuto) purissimos beatæ Virginis artus intulit solenni ritu illius successor Robertus de Firmitate Milonis regnante S. Ludovico: pium opus promoventibus religiosa munificentia Roberto Domino de Courtenaii, Guilielmo Abrincensi Episcopo titulari, plurimisque reginæ urbis civibus in sanctissimam patronam suam religiose affectis. Iterumque idem Saussaius x Novembris ista habet: Lutetiæ Parisiorum elevatio corporis sanctissimæ Virginis Genovefæ, reginæ ipsius urbis tutelaris gloriosæ; facta pietate Roberti Abbatis de Pietate Milonis: cum pretiosa lipsana tantæ Cælitis ex veteri theca in capsam argenteam, auro gemmisque decoratam transposita, intus imminens summo altari tabernaculum collocata fuerunt, ad Parisiensium excitandam fovendamque erga beatam suam Patronam devotionem et reverentiam.

S. Genovefæ reliquia transposita.

Ibidem post num. 1, adde: In Breviario Parisiensi est officium semiduplex de S. Genovefâ cum commemoratione S. Marcelli Episc. Parisiensis, de quo agemus 1 Novembris. Causa commemorationis exponitur Lectione 3. Itaque Stephanus, tunc temporis Parisiensis Episcopus, vir piissimus, de salute plebis sollicitus, jejunia et publicas preces toti indicit populo. Et quia B. Genovefæ, Parisiorum Patronæ, opem in publica calamitate imploratam aliquoties non defuisse, jamque antea Sequanæ fluvij inundatione semel atque iterum beatæ Virginis patrocinio sedatam fuisse memor esset; visum est ejus sacratissimum corpus ad seniore beatæ genitricis Dei basilicam, solenni processione deduci, ut ipsa gloriosa Virgo, una cum B. Marcello altero ejusdem civitatis Patrono, pro populi salute supplicatura procederet. Lectione vero 6, ista habentur: Sed et juxta seniore basilicam edificata est, in monumentum posteritati, ecclesia S. Genovefæ quæ de MIRACULO ARDENTIUM dicitur. Eo vero die oratio hæc legitur: Deus, qui B. Genovefæ excellentiam multiplicitate virtutum gloria declarasti; concede nobis, quæsumus, ut quæ hodierna die per gratiam tuam in membris humanis ignis horridi consumpsit incendium; nos quoque a gehennæ incendiis liberatos ad gaudia transferat Angelorum. Per Dominum.

EX VARIIS.

Ecclesia de miraculo ardentium.

NOT. 53.

Pag. 138, col. 1, post nu. 4, adde [Paulus Burrierius, qui S. Genovefæ Vitam recens Gallice scripsit, recenset quoties ab anno 1322 ad 1625, præsentem semper ope, deposita ea sit theca.

NOT. 54.

Ibidem post nu. 5, adde [ac deinde Odem unam, tres Hymnos, Græcos Panegyricos duos.

6 Præter illud cantatissimum sacri ignis, ope S. Genovefæ restincti, miraculum, aliud minus quidem celebre, admirabile tamen, et certum in inferiore nostra Germania sæpenumero patrat. Monasterium est S. Nicolai in Laen, vulgo Zum laeck, ordinis Benedictini, diocesis Trevirensis, ab Andernaco oppido horarum aliquot itinere distans: hæc propinquus est vicus, præsentem semper S. Genovefæ contra cæli tonantis tempestates patrocinio clarus. Simul enim fragor exaudiri tonitruum cæperit, illico nimbi, grandinis, fulminis, et cujusvis demum periculi ab agris avertendi causa, incolæ ad templum S. Genovefæ campanas pulsaturi concurrunt: sin differant, accollæ advolant, ac pulsus urgent. Neque is intermittitur, dum qui foris consistunt ardentem aliquot candelas supra templi lectum conspiciant, quos S. Genovefæ cereos appellant. Id argumentum est propulsatæ, quæ metuebatur, calamitatis. Hic a majoribus fluxit ritus, et perpetui prodigij fides, eo mirabilior, quod quibus lethali noxa inquinatus animus est, ab iis cereos illos minime conspici credit simplex vulgus; aliquibus sane quidem non apparent. Id perenne S. Genovefæ, (non illius Brabantinæ, quæ haud inde procul vico Frawenkirchen celebratur) sed hujus Parisiorum tutelaris, beneficium est, pagi illius templique Patronæ. Hæc et minime dubia fama, et gravissimorum virorum, qui sæpius portentum ipsi spectarunt, et Antistitum quoque, certissimo testimonio didicimus.

Tempestates ope S. Genovefæ depulsæ.

NOT. 55.

Pag. 138, post cap. 1 adde [De hæc legatione plenius agemus ad S. Germani vitam 31 Jul. et S. Lupi 29 ejusdem.

NOT. 56.

Pag. 139, post cap. 3 adde [a De S. Aniano Ep. Aurelianensi agemus 17 Novembris.

NOT. 57.

Pag. 141, post cap. 6, adde [a Colitur S. Ciliuia, sive Celinia, 20 Octob.

NOT. 58.

Pag. 143, post cap. 11, adde [a Colitur S. Crothildis 3 Junii De hæc æde alia scribit Saussaius: In basilica Apostolorum Petri et Pauli, quam Clodoveus Rex suo hortatu in monte Parisiensi construxerat, digno funere sepulta, crebris adeo refulsit miraculis, ut titulum sacre ædis ab hinc nuncupatione sua insignierit. Quæ clarius refelluntur ex altera in vita, in qua cap. 10, num. 42, ista habentur: Circa hujus ergo tumulum humilis primitus ligni superimpositione contactum, gloriose memoriae Clodoveus Rex etc.

NOT. 59.

Pag. 144, post cap. 3, adde [a Saussaius, nescimus quo auctore, scribit: Hunnos Gallias invadentes, Lutetiamque dura obsidione prementes, sua oratione et meritis profligavit. Ast hic diserte dicitur: Hunnorum exercitui non solum longius venienti orationibus restitit, verum etiam ne appropinquare Parisios conaretur apud Deum orationibus suis obtinuit.

Hunni Parisios non obsedere.

EX VARIIS.
Reponenda
hæc pag. 133,
post Revela-
tionem S. Ge-
novefe.
NOT. 60.
SECL. VI.
III JANUARIJ.

DE S. EUSTADIO ABBATE DIVIONENSI IN BURGUNDIA.

S. Eustadii
Abb.

parens,

natalis,

Divione, Ducatus Burgundiæ primaria urbe, præclarum extat cœnobium S. Benigni Martyris, qui 1 Novembris colitur. De eo cœnobio actum 1 Janu. in Vita S. Guillelmi Abbatis. Omnium Abbatum catalogum exhibet Claudius Robertus in sua Divione, interque eos primum recenset S. Eustadium, quam ait sepultum juxta corpus S. Benigni, et juxta eum S. Hilarium Senatorem et S. Quietam ejus conjugem, S. Joannis Reomensis, qui xxviii Januarii colitur, parentes, de quibus agemus xxviii Novembris. Eustadius vero, inquit idem Robertus, filius fuisse dicitur S. Gregorii Episcopi Lingonensis, ad oram apographi ejusdam catalogi hujus monasterii Abbatum. Vitam S. Gregorii habes iv Januarii.

S. Eustadii natalem consecrat iii Januarii Saussaius in Supplemento Martyrologii Gallicani his verbis: In monasterio Divionensi, S. Eustadii Abbatis primi Ecclesiæ S. Benigni, qui cum esset B. Gregorii Lingonensis filius, patris sancti consecutus vestigia, eam ad gratiæ sublimitatem evasit, ut absoluto sacre præfecturæ decursu, pro conspicuæ sanctitatis

honore meruerit in præsignata Ecclesia juxta corpus S. Benigni Martyris ad lævam ejus tumulari. Porro pone ejus sepulchrum S. Hilarium Senator, et S. Queta, S. Joannis Reomensis parentes, non sine privilegio pietatis conditi sunt. sepultura.

DE S. BLIDMUNDO.

Pag. 134, col. 2, post vitam S. Blidmundi, adde [Hæc Menardus. Inscriptis Saussaius quoque nomen S. Blidmundi Martyrologio Gallicano. De S. Attala Abbate agemus x Martii.] NOT. 61.

DE S. DANIELE M.

Pag. 161, col. 2, adde in fine [Philippus Ferrarius Translationem S. Danielis refert iii Junii. Galesinius xv Maii; et celebratur Dominica 3 Maii, ut hic dicitur. Colitur S. Prosdocimus Episc. et Patronus Patavinus, cujus hic mentio fit, vii Novembris; S. Justina V. M. vii Octobris.] NOT. 62.

AD IV JANUARIJ.

NOT. 65.

NOT. 64.

NOT. 65.

NOT. 66.

Pag. 162, col. 1, lin. 13, S. Neopiste; corrige S. Neophyte, et reponere post S. Dafrosam.

Ibidem col. 2, post lin. 3, adde [S. Fausta Virgo Martyr, in Gallia. Expunge vero quæ de illa inter Omisios habentur.]

Ibidem post, S. Rigobertus Archiep. Remen. adde [S. Rumonus Episcopus in Anglia.]

Ibidem col. 2, inter Omisios, ubi de SS. Theopompo et Synesio agitur, dele ista [sed Martyrol. Roman. xxi Maii,] et reponere [Hi sunt SS. Theopemptus et Theonas, de quibus egimus iii Januarii.]

Ibidem de LXXII Christi discipulis, post commemorationem, adde [De iisdem ista scribit hoc die Saussaius: Commemoratio SS. LXXII Discipulorum Domini, quorum plerique Gallias cælesti Evangelicæ veritatis lumine irradiantes Ecclesiarum multarum insignium illic fundamenta, adhuc solida, posuerunt. Hujus rei multis videtur haud satis expedita probatio, ut de præcipuis suo loco disputabitur. De Singulis etc.] NOT. 67.

Ibidem expunge quæ de S. Fausta V. M. omittenda dicuntur.

Reponenda
hæc pag. 163.
NOT. 68.
IV JANUARIJ.

S. Faustæ
translatio,

natalis,

martyrium,

basilica,

DE S. FAUSTA VIRG. MART.

Andreas du Chesne Christianissimi Regis Historiographus, vir æterna dignus memoria, nobis olim S. Faustæ Virginis et Martyris translationem e Lemovicensi codice descriptam communicavit; cujus et ipse partem tom. 2 Scriptorum Francicorum publicavit, atque ex eo expressit Petrus de Marca lib. 3, historiæ Bearnensis cap. 2.

2 Ex ea historia antiqua sanctæ Virginis veneratio asseritur: ast natalis ejus aut dies anniversaria Translationis istius minime indicatur. Natalem in aliquot Martyrologiis reperimus; nam Coloniense Martyrolog. anno 1490, excusum, iv Januarii ista habet Bituricas S. Faustæ Virginis. Quæ transcribere Carthusiani Colonienses in addit. ad Usuardum, auctor Florarii, Maurolycus, Canisius, Galesinius, Ferrarius, Felicius.

3 Fusius Andreas Saussaius in Supplemento Martyrol. Gallicani: Ipsò die in Aquitania S. Faustæ Virginis et Martyris, quæ in Gasconia ob testimonium irrefragabile Christianæ pietatis dure cruciata, atque agone gloriosissimo consummata, in loco cui Fideniacus nomen erat, ubi martyrium complevit, a Christianis eo quo potuerunt honore sepulta est. Deinde vero persecutionum sopitis incendiis cum senior aura Christi cultoribus affulsisset, coruscantibus ad beatæ Martyris tumulum crebris divinæ majestatis insigniis; ad ejus memoriæ honorificationem magnifica extracta est basilica, quam Dani infideles Gasconiam populantes infeliciter cremaverunt. At non diu post ne tam pretiosa gemma sub cinere delite-

sceret, divina providentia factum est, ut ab Aldario monacho Solemniacensi, reliquias Sanctorum perquirenti in Gasconia partibus, hortatu Arnaldi hujus regionis Comititis, qui filius erat Ynionis Comititis Petracoricensis (Deo piis aspirante votis) reperta atque levata e ruderum diruta ecclesiæ obscuro situ, gleba ipsius Cælitis veneranda, cum aliis Sanctorum lipsanis ad asceteriolum Solemniaci cœnobii juris, conditum in fundo Briniciaco, delata et reposita fuerit, multis fulgentibus cum ipsa inventione, tum in translatione pretiosi corporis Martyris beatæ, miraculis. Hæc Saussaius. Posteriora sunt ex historia translationis adumbrata; priora ex aliquo fortassis veteri Breviario expressa. Nos de tempore, loco, modoque martyrii nihil usquam reperimus.

4 Alia postmodum facta translatio ad Prateam ordinis Cisterciensis in diocesi Bituricensi cœnobium. Testatur Claudius Robertus anno mcccxlvi, v Id. Octobris eam contigisse. Quo die ita illius meminit in citato Martyrologii Supplemento Saussaius: Bituricis translatio S. Faustæ, cujus corpus in monasterio de Pratea repositum quiescit. Distat Pratea a metropoli Biturigum 6, leucis. Renatus de Prie Abbas S. Mariæ de Pratea, Episcopus Bajocensis et Lemovicensis, ac S. R. E. Cardinalis, corpus suum jussit humillime juxta Divam Faustam recondi, ut dicitur in ejus eptaphio quod in Notitia Abbatiarum ord. Cisterciens. exhibet Gaspar Jongelinus Abbas S. Disibodi. Obiit Renatus v Id. Septembr. MDXVI. alia translatio.

HISTORIA

ACTORUM
ANONYMO,
EX MSS.
Flumen im-
bribus exun-
dans et peri-
culosum,

a

ope S. Faustæ

pedes vado
transit Alda-
rius.Solemnia cen-
ses monachi
extorres.

b

Reponenda
hæc pag. 180.
NOT. 71.

IV JANUARI.

Tavestokæ,

monasterio
insigni,

fretari conati sunt, pluribus aquarum imbribus qui præteritis inundationibus fluminis ripas impleverant tunc, tanta profunditate experti sunt aquam quam transmeabant crevisse, ut aliter non nisi nando litus contingere cum equis suis possent. Contigit autem monachum præfatum cum reliquiis memoratæ Virginis, quas secum in sportula ferebat, pedestri labore trans torrentem remansisse. Nam a vehiculus, qui eum ferre debuerat, cum illis qui primitus vadum transierant, fortuito vacuus, neminem in dorso suo ferens transmeaverat. Petiit itaque ab his qui jam transierant equum sibi reduci, sed intrare non valuit, quoniam exterruerat eos ingens vadi altitudo. Quid ille faceret, vel quo se verteret primo ignorans, tandem salubri reperto consilio, ad orationis præsidia conversus, lacrymabili prece Domino supplicavit, ut meritis Martyris sanctæ, quam gestebat, incolumis impetum transmeare posset. Nec mora facta, Domini advenit auxilium. Quidam enim rusticus in eodem loco ex incolis loci illius religiose Domini Sacerdoti et monacho obvius factus est eadem hora. Quem isdem Domini famulus rogare cœpit, ut vadum præbendo sibi ostenderet, et pro hic illi ipse mercedem condignam tribueret. Sed ille primo recusare cœpit, timens vim aquæ inundantis. Tandem victus precibus, et hortatu servi Dei admonitus, ut fide armatus aquæ altitudinem ingredi non dubitaret edito signo crucis vadum ingressi, invenerunt aquam fluminis ex Domini præcepto eadem hora in tanta extenuatione exciccatam esse, ut usque ad genua sibi non perveniret quæ paulo ante dorsa equorum supereminens operuerat.

8 Tanto ergo viso miraculo, benedicens Dominum, iter cœptum læti carpebant. Inde itaque digressi, post paucos dies pervenerunt in pago Tervensi, et fessi labore quodam in loco substitere, qui dicitur Nonmaris, prope castrum Asnense. Erat autem in eodem loco haud valde procul cella sita, ubi monachi commanebant, et ipsi ex præfato monasterio monachi propter prædictam paganorum sævitiam ad delitescendum ierant, sub Præpositorum suorum inibi regimine degentes, atque monasticam disciplinam diligenter observantes. Cum quibus etiam cohabitare solitus erat ille Frater, de quo superius sermo habitus est. Fundus autem, ubi cellula sita erat, vocabatur b Brivaciacus, et pertinebat ad jus memorati monasterii: quo in loco Sanctorum reliquiæ erant reponendæ; non solum enim sanctæ Virginis Faustæ, sed et nonnullas sanctæ Dei genitricis Mariæ semper Virginis, nec non et sanctissimi

Confessoris Martini Turonicæ Sedis Episcopi, quas repererant in Ecclesia memoratæ Virginis, prædicti viri secum ferebant. Cum cognovissent autem prædicti monachi jam prope adesse suos sacrum thesaurum sibi deferentes, inenarrabili perfusi gaudio occurrunt eis in loco, ubi paulo superius memoravimus eos substitisse. Detulerunt autem secum Fratres, qui obviam venientibus ierunt, cruces et candelabra cum cereorum et candelarum plurimarum nec non et thuribulorum ornamentis. Advenerat etiam cum eis populi multitudo non modica, quæ ex utroque sexu ex vicinis plagis conglobata, cum ingenti devotione ac lætitia sancta excipiebant pignora. Quæ cujus essent meriti palam omnibus illico Dominus ostendit. Denique cum cerei et candelæ, quæ sine lumine delatæ fuerant, antequam reliquiæ e loco ubi depositæ fuerant levarentur, a nemine acciderent infusum divinitus lumen in cunctis apparuit, et tanta virtute repletum, ut nullo ventorum flamine, nulloque aeris incommodo, donec quo tendebatur ventum esset c.

9 Denique cum nubes aqua nimis densata solis claritatem obtuscaret, hominibus et iudicium daret pluvia, quæ etiam de fidelibus turbis, hymnum Deo persolventibus timore pluviarum, meritis Sanctorum intervenientibus, sine pluvia conversa est in claritatem virtute divina; factumque est, ut sine alicujus aeris incommodo pervenirent ad propria qui sacra gestabant pignora. Cum vero pervenissent ad cellulam quam supra taxavimus, ecclesiam laudes Deo canentes ingressi, condigne juxta altaris cryptam deposuerunt, quæ pie ac fideliter detulerant: ubi immensa beneficia sanitatum, Domino in Sanctis suis operante, mirabiliter fiunt usque in hodiernum diem.

a Vehiculus pro equo positum, a vehendo.

b Saussaio est Brivaciacus.

c Deest extinguerentur, vel quid simile.

AD VITAM S. GREGORII LING.

Pag. 169, col. 2, in Epitaphio, ad finem in margine adde Rotertus nosler in historia theomansi pag. 478 legit, direxit.

AD VITAM S. RIGOBERTI EP.

Pag. 180, col. 2, ad finem Translationis S. Rigoberti, adde [Non mediocris portio reliquiarum S. Rigoberti Parisios pridem delata in B. Deiparæ basilica cultu condigno observatur. Ita Breviarium Parisiense, in quo Lectio IX, hoc die est de S. Rigoberto. Idem testatur Saussaio; qui tamen fallitur, dum scribit, eum ab exitio reversum, Sedi restitutum, collapsam disciplinam in integrum pia instantia restituisse.]

DE S. RUMONO EPISCOPO TAVESTOKÆ IN ANGLIA.

Tamara annis Cornwalliam a Devonia dividit, ac plures alios recipit priusquam se cum Plimo in Oceanum meridionalem evolvat ad Plimmouth oppidum, quod Plimi ostium sonat. Inter illos est fluvius Tavus, sive Teavus, ad quem Tavistoke, olim monasterio celebre; de quo ita scribit Willielmus Malmesburiensis lib. 2, de gestis Pontific. Angl. in Cri-diensibus: Est in Domnonia conobium monachorum juxta Tau fluvium, quod Tavistok vocatur, quod per Ordgarum Comitem Domnoniensem, patrem Elfridæ, quæ fuit uxor Regis Edgari, surgendi exordium, per Livingum Episcopum crescenti cepit auspiciis; locus amœnus opportunitate nemorum, captura copiosa piscium, ecclesiæ congruente fabrica, fluvialibus rivis per officinas monachorum decurrentibus, qui suo impetu effusi quicquid invenerint superfluum, portant in exitum. Rumonus Sanctus ibi prædicatur, et jacet

Episcopus pulchritudine decoratus scrinii; ubi nulla scriptorum fides assistit opinioni: quod non solum ibi, sed in multis locis Angliæ invenies violentia hostilitatis abolitam omnem gestorum notitiam, nuda Sanctorum nomina, et si si quæ modo prætendunt miracula sciri.

2 Hæc Willielmus. Quam Domnoniam vocat, ea Cornubiam, sive Cornwalliam, et Devoniam complectitur, olim a Domnoniis habitata, quos memorat Ptolemæus lib. 2, cap. 3, Solinus cap. 22, Dumnonios vocat, alii Damnonios; Damnonios mallet Cambdenus. Ordgarus hic porro Domnoniæ Comes, abavus fuit S. Eduardi Confessoris. Nam Elfrida ejus filia mater fuit Ethelredi, S. Eduardi Martyris noverca; Ethelredi autem filius fuit S. Eduardus Confessor, ut in ejus Vita v. Januarii dicitur. Livingus Cnutoni ejusdem S. Eduardi vitrico gratus inprimis fuit, ex monacho Wintoniensi Abbas

sanctis reli-
quis occur-
runt:cerei divini-
tus accensi.

c

pluvia de-
pulsâ.

Vehiculus.

NOT. 69.

NOT. 70.

S. Rigoberti
reliquiæ ali-
quæ Parisiis.cultus olim
S. Rumonus;
cujus Acta
ignota;

Abbas Tavistockensis, inde Episcopus, ambitiosus, inquit Malmesburiensis, et protervus, Ecclesiasticarum legum tyrannus invictus;..... humatus Tavistockia, quo loco multa spectabilia contulerat.

3 S. Rumoni natalem in secunda editione Anglicani sui Martyrologii, pridie Nonas Januar. consignavit Joannes Wilsonus, his verbis : Eodem die Tavestockie in Devonia, commemoratio S. Rumoni Episcopi et Confessoris, vitæ sanctitate et miraculis clari : cujus honori Ordulphus Devonia Comes insigne monasterium construxit, sub annum 960, ubi sacra ejus reliquia longo tempore asservatae sunt magna cum veneratione. Ceterum ipsius Sancti actus omnino ignota est. Cum Devonia serius ab Anglis sit subjugata, verisimile est, eum gente Britannum fuisse.

AD VITAM B. ROGERII.

EX VARIIS.

NOT. 72. **P**ag. 182, post chronographicum de fundatione Ellantii, ante Prologum Auctoris, adde [Refert Saussaius quoque Rogerium in Martyrol. Gallicano, et Beatum appellat.

AD VITAM B. ANGELÆ

NOT. 73. **P**ag. 186 post, ad Præfationem nostram, adde [Extat in libro de SS. Fulginatibus auctore Ludovico Jacobilli, Vita B. Angelæ. Cujus nomen recenset quoque hoc die in Martyrol. Franciscano Arturus Monstierius, et plures citat, qui illius meminerunt. Arnaldum autem vitæ Scriptorem, idem Beatum prædicat, et xvii Junii recenset.

AD V JANUARIII.

NOT. 74. **P**ag. 233, inter Omisso addde [Leonora Rodericia, prima monasterii Pontis-viridis, a Majore Perezia nobili femina sub annum 1510, fundati. Ordinis S. Claræ Abbatis, refertur hoc die et Beata appellatur ab Arturo Monstierio. Ita scribitur ea Franciscus Gonzaga par. 3, provinc. S. Jacobi Conventu 7. Plura miracula edidisse fertur; qua etiam de causa ejus corpus in sacra hujus Conventus aede sepultum, in maxima est apud omnes veneratione. Idem scribit Barezzius par. 4, Chron. Minor. lib. 1, cap. 19.

NOT. 75. **I**bidem cum de S. Ealredo, lin. 2, dele [Ben. Dorganianus] et repone [Kalendarium Cisterciense Divione excusum.

Ibidem adde : [B. Rogerius Tudertinus, Ordinis Minorum, refertur hoc die ab eodem Monstierio. De eo agemus v. Martii.

DE S. TELESPHORO PAPA M.

NOT. 76. **P**ag. 236, col. 1, ad Præfationem adde [In plerisque veteribus MSS. Breviaris Hispanicarum Ecclesiarum, ut ex Luca Torrio. V. CL. didicimus, reperitur ad xxviii Januarii adscriptum S. Telesphori nomen. In MS. Florario SS. 1 Augusti ista leguntur : Item Telesphori Papæ et Martyris translatio.

AD VITAM S. SYNCLETICÆ VIRG.

NOT. 77. **P**ag. 242, col. 2, lin. 1, post, hic dabo, adde [Græcum exemplar una cum Latina interpretatione Petri Lamsseii nostri, a Luca Torrio V. CL. Ærarii regii in Flandria Præfecto, accepimus, unde quasdam annotationes subteximus. Ea ea Vita in Vitis PP. etc.

NOT. 78. **I**bidem col. 2, lin. 3 a fine, atque etiam ipsi progressus etc. Lamsseius vertit : Etenim ipsa recte facta nos ad laborem et cognitionem accendebant. Sensus videtur esse hic : nam et ipsæres præclare a Syncletica gestæ mentem nostram ad studium provocabant.

NOT. 79. **P**ag. 243, num. 3 lin. antepenultima, recondiremus; lege, recondere. ἀποθησαυρίζοντες.

NOT. 80. **I**bid. cap. 1 num. 8 restim duxit choreis. planius Lamsseius, saltatrices inducit. χορευτρίαι εισάγει.

NOT. 81. **I**bid. col. 2, num. 9. Tyria dele, repone tibia. ἀυλός.

NOT. 82. **I**bidem cap. 2, num. 11, lin. 8, accersito sene quodam. Græce est, προσκαλέσασαίη τινά τῶν πρεσβυτέρων. vertit Lamsseius : accersito Presbytero.

NOT. 83. **P**ag. 244, col. 1, post nu. 14, adde: [Hic aliqua leginon poterant in Græco MS. quæ et omisit Interpres.

NOT. 84. **I**bidem col. 2, lin. 8, fides autem familiam ducebat. Græce est : ἡ δὲ πίστις προηγέτο πάντων, ἕλωσ αὐτῆς τοὺς ἀρμούς τῆς ψυχῆς συστρίψουσα. Lamsseius : Fides autem omnia præcedebat, totos ipsius humeros omnino constringens.

NOT. 85. **P**ag. 243, col. 1, lin. 6, a fine, post a triginta ad sexaginta, adde : nam præclarum est a minoribus ad majora proficere. quod in Græco habetur.

NOT. 86. **I**bid. col. 2, cap. 4, nu. 26, lin. 14, pro, personas pulcras, facies decoras, et colloquia simplicia;

repone, elegantes vultus, figuras indecentes, et antiquam conversationem. πρόσωπα ἐνπρεπῆ, καὶ σχήματα ἀπρεπῆ, καὶ ὀμιλίαι ἀρχαίαι.

NOT. 87. **P**ag. 246, col. 1, nu. 28, lin. 8, in fuga diaboli; repone, in fuga deterioris, ἐν ἀποφυγῇ τοῦ χειρότερου.

NOT. 88. **I**bidem cap. 3, nu. 30, lin. 3, quæ et palato suo eligebat, etc., repone, Unaquæque autem earum accipiebat quantum volebat. Græce est, ἕκαστη δὲ αὐτῶν ἐδέχετο ὅπερ ἤθελετο.

NOT. 89. **P**ag. 247, col. 1, nu. 36, lin. 4, a fine illius numeri: viperæ recenter natæ; repone, viperæ nascentes. Ita Græce : αἱ ἐχίδναι γεννόμεναι. Et patet, quia dicuntur alvum matris dilaniare, ut in auram prodeant.

NOT. 90. **I**bidem nu. 37, lin. 3, ante finem cap. assiculum, repone scintillam. Græce, σπινθήρα.

NOT. 91. **I**bid. cap. 6, col. 2, lin. 4, a fine : justitiam mundi sequuntur; repone, juste et pie vivunt in seculo ὡς κατὰ τὸν κόσμον δικαιοπραγοῦντες.

NOT. 92. **P**ag. 249, col. 1, nu. 30, lin. 4. Ego sum terra et non homo, corrige, ego sum vermis, et non homo. Sic Græcum exemplar habet, et locus Psalmi.

NOT. 93. **I**bid. nu. 33, lin. 10, post cilicino stramento; adde : alii vero continenter humi cubant, sed quamvis, etc., quæ in Græco habentur.

NOT. 94. **P**ag. 250, col. 2, nu. 64, lin. 13, non enim imposuisti finem obloquendi patri tuo, corrige, non enim cessas maledicere fratri tuo.

NOT. 95. **P**ag. 251, col. 1, num. 70, lin. 11, συνδιατρέφεις, corrige, συνδιατρέφεις ἀ συνδιατρέπω, convertito; non ἀ συνδιατρέπω, conversor.

NOT. 96. **I**bidem col. 2, nu. 73, lin. 9, præputii cordis; corrige, circumcisionis cordis.

NOT. 97. **P**ag. 252, col. 2, nu. 84, Præterea id quod dicitur Verbum incarnatum esse, insinuat consequenter nativitatem. Melius ex Græco sic efferes : Ortum ipsius Generationem nominavit Divina Scriptura. Præterea quod inter homines dispensative nasceretur, consequenter Generatio est appellata.

NOT. 98. **P**ag. 253, col. 1, nu. 85, lin. 1, post mali, additur in Græco, δαίμονες.

NOT. 99. **P**ag. 254, col. 1, nu. 92, lin. 22. Percipite quæ dixi; corrige : attende ad ea quæ pronuntiantur. Græce, νέετὰ λεγόμενα.

NOT. 100. **P**ag. 255, col. 1, nu. 100, lin. 12, post de adversario, adde quæ habentur in Græco : Immoderatio ubique exitiosa. Ne simul arma tua exhaurias, ut nudus in conflictu reperiare, et facile supereris.

NOT. 101. **I**bid. eodem num. lin. 17. Cave ne stellio velificationi se immisceat. Melius Lamsseius : Cave ne hostis subrepat in jejunii tui negotiationem. Græce est : Ὁρα μὴ ὁ ἐχθρὸς ἐπιστέληγῃ τῇ ἐμπορίᾳ τῆς νηστείας.

NOT. 102. **I**bid. col. 2, cap. 14, num. 105, lin. penult. febris interrupta; hectica dicta; corrige, febres continuæ, πυρετοὶ ἀδιάλειπτοι.

NOT. 103. **P**ag. 256, col. 1, num. 108, lin. 13, post, se res habet in bonis; adde, nam et commilitonum meorum aliquis partes adversariorum adjuvat. Sæpe enim, etc.

EX VARIIS.

DE SS. HONOBERTO ET HONULPHO EPP.

AD VITAM S. GERLACI.

NOT. 104.

Pag. 288, col. 1, lin. 6, post, agi v Januarii, adde [Hos quoque refert hoc die Saussaius, testaturque hactenus una eademque celebritate quotannis in Ecclesia Senonensi ex avita consuetudine percoli.

DE S. FLAMIDIANO M.

NOT. 105.

Pag. 289, col. 1, num. 5, in fine, adde : [Refert eum quoque hoc die Saussaius in Supplemento Martyrologii, et Flavidianum vocat, traditque sub Maximiano coronatum.

Pag. 309, col. 1 annot. ad cap. 6, litt. c dele ista [Non est relatus (Leo III) in numerum Sanctorum, licet hic Sanctus appellatur] atque ista restitue [An sit relatus solenni Ecclesie ceremonie in album Sanctorum, nobis non constat. Non hic solum, sed alibi saepe ab antiquis scriptoribus Sanctus appellatur; fuitque eximia sanctitate et miraculis clarus, ut in Junii dicemus.

NOT. 106.

AD VI JANUARIJ.

DE B. GUARINO EP. CEDUN.

NOT. 107.

Pag. 348, col. 1, post num. 1, ornat elogio, adde [Josias Simlerus (si fas est hominis heterodoxi hic uti testimonio) in descriptione Valesiae lib. 2 fol. 47, ita scribit : Post Amatum

Guarinum Sedunorum episcopatum administrasse certum est: quo anno et quamdiu, incertum. Hic post obitum in cenobio Vallis Alpium apud Equestres sepultus est: uterque a posteris in Divorum numerum relatus fuit. De S. Amato agemus XIII Septembris.

AD VII JANUARIJ.

NOT. 108.

Pag. 334, inter Omissos, in Isidoro post, Galesinius, adde [Exstat in MS. monasterii Bodecensis Canoniorum regularium Vita S. Isidori Episcopi, cujus festum celebratur VII Idus Januarii; sed quae ab imperito scriptore temere consarcinata: nam libros ei tribuit qui sunt S. Isidori Hispanensis, de quo agemus IV Aprilis, et tamen Episcopum Africanum facit. Galesinius, quem hodie memorat, ait Nicomediae martyrio coronatum.

NOT. 109.

Ibidem in Matthaeo Episcopo Agrigentino post, hic omitto, adde [Monstierius eum VIII Octobris suo Martyrologio inscripsit, pluribus allatis pii alicujus cultus argumentis: an ab Ecclesia tamen quidquam de ejus sanctitate sit promeritum, nescimus.

NOT. 110.

Page 353, inter Omissos post Amadeum Episc. Lausanensem, adde [B. Elisabetha Ruttensis, quae vulgo Bona Beta appellatur, refertur hoc die ab Arturo Monstierio: sed Conradus Praepositus Canoniorum regularium Waldsee, ejus Confessarius, scriptor vitae illius, quam et Monstierius citat, diserte tradit obisse festo S. Catharinae. Eam vitam dabimus XXV Nov.

DE S. JULIANO M.

NOT. 111.

Pag. 353, col. 1, post nu. 1, adde [IX Januarii in Prolegomenis ad Vitam S. Juliani sponsi S. Basilissae § 3, num. 13, diximus eundem videri qui in quibusdam Martyrologiis VII Janu. refertur; licet hic alii duo a nonnullis memorentur.

DE S. VALENTINO EP.

NOT. 112.

Pag. 368, col. 2, nu. 4, lin. 14, post Episcopi et Confessoris, sequentia usque ad num. 3, sic exprime [Agitur ergo VII Januarii S. Valentini natalis (jam inde a S. Severini Noricorum Apostoli aeo, ut mox dicemus) officio duplici: IV Augusti Translatio, duplici quoque officio, XXIX Octobris ejus nulla modo fit commemoratio in propriis illius Ecclesiae officiis. Ferrarius VII Junii ista scribit: Magis in Norico S. Valentini Episcopi Bataviensis. Citat in Notis tabulas Ecclesiae Passaviensis, quae tamen S. Valentini eo die non meminerunt. Neque in Norico situm est Majense castrum. Ceterum in catalogo Episcoporum Passaviensium non reperitur Valentini nomen, quod merito miratur Velserus in Notis ad Vitam S. Severini. Quae de priori illa translatione e castro Majensi ad Ecclesiam Passaviensem in ejusdem Ecclesiae officiis narrantur, lubet hic subungere; ita ergo habent Lectiones secundi nocturni: S. Valentini Episcopi corpus, cum aliquot annis in Majensi castro humatum, in pace quiescisset, tandem circa annum Domini septingentesimum vigesimum tertium, a

S. Valentini
translatio

prima.

Luitprando Longobardorum Rege, Tridentum deductum est, quod postmodum Tassilo Bavariae Dux, Utilonis filius, pridie Nonas Augusti, circa annum Domini septingentesimum septuagesimum septimum Passavium honorifice deportari, atque inter duos muros, ante fores ecclesiae B. Stephani Protomartyris, ubi Episcopi Sedes est, deponi fecit. Cum vero idem Valentini Confessoris Christi corpus, per quingentos fere annos, multis miraculis clarum in Passaviensi Ecclesia quiescisset, tota dioecesis ejus patrocinium saepe numerosensit, praesertim in Hungarorum nondum Christianis ritibus initiatorum incursionibus et oppugnationibus, in quibus praesentissimum ejus auxilium incolae sunt experti. Allatis denique reliquiis S. Maximiliani Episcopi Laureacensis, sub Rudolphi Romanorum Regis imperio, Gotfridus ejus nominis primus Episcopus Passaviensis corpora SS. Valentini et Maximiliani, ne humiliori loco posita obsolescerent, honorabili tumba in eadem basilica Passaviensi, extra chorum, sicut hodie cernitur, collocari fecit, sub annum Domini millesimum ducentesimum octuagesimum quintum. Haec ibi. At Wiguleus Hundius a Bernhardo Godefridi successore factam hanc translationem scribit. Et sane si anno 1283, contigit, ut hic dicitur, jam Episcopus erat Bernardus, qui ut ex ejus epitaphio constat, obiit anno MCCXCIV, v Kal. Augusti, pontificatus sui anno xxx.

Pag. 369, numerum VIII, ita exprime: [Hic dabimus quae de S. Valentino scribit Raderus noster; dein fusiorem vitae et translationis historiam, a quingentis annis traditam litteris ab anonymo auctore. Eam Surius IV Augusti paullulum a se expositam edidit. Primigeniam phrasim nacti sumus e MS. cenobii Bodecensis Canoniorum regularium in dioecesi Paderbornensi.

Ibidem col. 2, pro Vita ex Surio hanc substitue, notationibus, quae isthic adjectae sunt a nobis, huc quoque transcriptis.

VITA ET TRANSLATIO

S. VALENTINI EP. BATAVEN.

Auctore anonymo, ex MS. cenobii Bodecensis descripta a Joan. Gamansio Soc. JESU.

CAPUT I.

S. Valentini inventio, translatio.

In civitate Pataviensi inventum est sub nostro aevo corpus sanctissimum venerandi Confessoris Christi et Episcopi Valentini, temporibus B. Callisti Papae anno Dominicae Incarnationis a MXX, a venerabili ejusdem Sedis Antistite Dedalrico: quod olim illuc translatum a Longobardorum gente de castro Magiensi,

S. Valentini
corpus inven-
tum,

a

b giensi *b*, jussu venerandi Ducis Thassilonis, Dei propitiante clementia, propriae Sedi honorifice restitutum est.

2 Prima igitur translationis ejus causa vel occasio talis erat. Cum beate memoriae S. Corbinianus Episcopus Fringinsensis Ecclesiae Romae aliquando pergeret, captus est a custodibus Grimoaldi Principis Longobardorum, qui custodias observabant in montanis et Alpiibus, et perductus est in Magiense castrum. Ubi dum maneret beatissimus Pontifex Corbinianus, divertit ad *c* monasterium S. Valentini Pataviensis quondam Episcopi, quod in eodem castro in montanis et Alpiibus sito aedificaverat idem S. Valentinus Episcopus; in quo dum gentibus praedicasset, et multos ad Christum convertisset, post vitae suae terminum sepultus requievit in pace. Postquam vero jussu Grimoaldi praedictus Antistes B. Corbinianus dimissus a custodia Romam pervenit, et inde felicibus auspiciis ad easdem partes reversus est, dolens beati Pontificis Valentini corpus a sua propria Ecclesia longius semotum esse, rogavit Thassilonem Ducem Longobardorum, *d* patrem Grimoaldi Ducis, ut per eum propriae Ecclesiae quandoque vel mortuus restitueretur. Cujus precibus annuens Dux Thassilo praecipit Longobardis ut eum honore deportarent corpus B. Valentini a castro Magiense in suam civitatem Pataviam, unde quondam expulsus fuerat ab erroneis haereticis Ariana perversitate repletis. Translatum est igitur hoc modo corpus ejusdem sacratissimi Pontificis a Magiensi castro in civitatem Pataviam, et positum est inter duos muros ante fores Ecclesiae B. Stephani Protomartyris, ubi Sedes est Pontificalis.

3 *e* Invenio corpore beatissimi Pontificis Valentini nostris temporibus in Pataviensi Ecclesia, reperta est juxta eum tabula plumbea, in qua continebantur scripta strictim, et vix ad intelligendum gesta ejusdem sanctissimi viri, quis fuerit, quomodo Episcopatum Pataviensis Ecclesiae tenuerit, qualiter expulsus vitam suam in montanis exegerit, quomodo post mortem reportatus sit. Quae scripta ex vetustate et terrae putredine dispersa, ab inventoribus in unum collecta vix ordinem rerum gestarum manifestant hoc modo :

f *4* *f* Venit ab Oceano vir humilis Valentinus nomine in civitatem Noricam Pataviam, praedicandi gratia. Sed quia id hominum genus ferum ac bestiale nimis fuerat, parvum fructum animarum capere ibi poterat. Videns autem terrae illius commoditatem et quorundam hominum frugalitatem, et regionem jam albam ad messem, cogitabat intra se dicens: Non est praesumendum cuiquam hominum Verbum Dei praedicare, nisi ex Apostolicae auctoritatis missione, sicut scriptum est. Quomodo praedicabunt nisi mittantur? Haec dicens adiit Apostolicum Romanam civitatis *g* Leonem. Qui suscipiens eum cum honore et veneratione libenter audivit, et causam praedicationis Apostolica auctoritate confirmavit. Reversus denno ad urbem Pataviam, tentavit in ea praedicare verbum vitae; sed non profuit, quia nondum tempus miserendi advenit. Iterum autem attentavit adire Romanum Pontificem, ut ab eo mitteretur vel in aliam provinciam, ubi fructum animarum Christo colligeret, ac suae animae profectum non minus percipere posset. Quem dum secundo compellasset, interrogatus est ab eo, cujus rei gratia tam cito rediisset? Cui ille: Domine mi, Pater carissime, quia infelicitatis meae causa impediens nullum fructum capere potui, ideo redii ad te, orans, ut vel ad aliam gentem a te mittar, ubi fructum animarum Christo jubente colligam, nec minus animae meae profectum percipere, Deo adjuvante, queam. Respondit ei Papa: Insta, frater, opportune, importune; et beatus erit fructus laboris tui, si praevalueris instare, ut mitiges feritatem diu repugnantis populi. Quod si nec tertio

tentando praevalueris, mea licentia et Apostolica auctoritate ad alias nationes praedicandi gratia transmigrabis: et imponens ei manum ordinavit eum ad Episcopatum gradum, et data benedictione dimisit eum. At ille concite rediens ad praedictam urbem Pataviam, praedicavit in ea verbum salutis, et fidem sanctae Trinitatis. Populi autem videntes eum instanter praedicantem, una cum Arianiis restiterunt ei, et ejecerunt eum non sine laesione de finibus suis. Ille vero, ut erat homo patiens, excusso pulvere pedum in eos, regressus ab Urbe declinavit ad montana, ibique secundum Dei providentiam invenit fructum animarum centuplum, ac suae animae profectum Deo et hominibus beneplacitum, ac felicem in Christo transitum. Expliciunt verba quae in tabulis plumbeis reperta sunt juxta corpus B. Valentini.

a *Corrigendum hunc numerum videri, cum ab an. 1119, ad finem fere 1124, Callistus II sederit, Udalricus vero, qui hic Daldricus appellatur, ab an. 1092, usque ad 1124, animadversum est supra ad Surianam Flum.*

b *Videtur deesse Tridentum, dein vero etc. aut fortassis Tridento denuo ad Majense castrum fuit reportatum; inde Passavium.*

c *Surius habebat, monumentum. Gesta haec dum Roma rediret S. Corbinianus, supra adnotavimus pag. 370, col. 2, litt. g.*

d *Confusa haec esse ab Auctore supra monuimus pag. 370, col. 2, litt. k.*

e *In MS. hic interponitur titulus: De litteris cum corpore inventis.*

f *Bursius erat in MS. titulus: Series beati viri strictim digesta.*

g *Surius nomen omisit. Sedit S. Leo ab an. 440 ad 461.*

CAPUT II.

Praedicatio, virtutes.

Incipit series de gestis ejus, quomodo in montanis locis verbum Dei praedicaverit, et caelibem vitam usque ad felicem transitum peregerit.

Fuit itaque B. Valentinus Episcopus in montanis inter Alpes in locis nemorosis et silvestribus, in quibus pagani multi et feri ac bestiales homines habitabant, praedicans et docens verbum Dei, et virtutes multas faciens, ita ut ab obsessis corporibus daemones effugaret, sanaret infirmos, et multos male habentes a diversis languoribus curaret. Erat enim Vir sanae doctrinae et fidei Catholicae regula perfecte imbutus, non palpans vitia hominum sed pungens, habens verba tamquam aculeos contra criminosos, et tamquam clavos defixos in altum, abstinens se ab omni fratre ambulante inordinate.

6 Versutias haereticorum toto studio declinabat, ita ut nec audire eos, nec communicare cum eis in cibo aut potu, seu qualibet amicitiae conventionem, vellet. Propter quod et ad montana confugerat, ut nullo modo esset ei conventionis occasio seu communionis necessitudo cum eis, qui tunc temporis totum orbem sua foeditate repleverant. Ariana namque perfidia inter ceteras haereses serpebat per totum mundum, et more serpentis veneno perfidiae fodaverat limites, quos Apostolica olim doctrina ad Christi fidem converterat. Ne ergo vir sanctus, et Catholicae religionis firmitate roboratus, haereticorum tumultuosos clamores amplius audiret, quibus resistere praeter multitudinem non poterat, ad montana conscendit. Ubi cum sanae doctrinae et veritatis praedicationi vigilanter insisteret, multum ibi Domino populum lucratus est. Audientes enim eum populi multi qui erant ibi, non solum in montanis positi, sed etiam in vicinis locis et circa Alpes contra Italianam et a Longobardiam, convenerunt ad eum et baptizabantur in fide sanctae Trinitatis.

7 Quidam etiam ab errore, quem ab Haereticis male perceperant, recurrentes ad fidem, per viri Dei B. Valentini orthodoxam praedicationem, confitentisque peccata sua et abstinens se ab omni opere malo glorificabant Deum Patrem omnipotentem et Filium ejus Dominum nostrum Jesum Christum redemptorem et Salvatorem mundi, et Spiritum sanctum

AUCTORE
ANONYMO,
EX MSS.

inde eicitur.

pie cultum a
S. Corbiniano,
c

translatum
Passavium:

e
Vita cum eo
inventi.

Balavis praedica
S. Valentini:

Rom. 10. 15.

g

Praedicat in
Alpiibus:

claret miraculis:

aversatur haereticos:

a
multos Gentiles conver-
tit,

et haereticos:

ACTORE
ANONYMO,
EX MSS.

etum Paraclitum, illuminatorem et consolatorem animarum nostrarum, veram et sanctam Trinitatem divini nominis et confessionis unitatem. Non est in hac Deitatis confessione divisio, non est in personis inaequalitas, vel diminutio, seu temporum novitas, quia Pater aequalis et consubstantialis est Filio, sanctoque Spiritui. Alia tamen persona Patris, alia Filii, alia Spiritus sancti; una vero deitas, una divinitas, sempiternaque majestas, quae cuncta creat, cuncta vegetat, cuncta regit atque gubernat. Quam fidem constantissime praedicabat B. Valentinus Episcopus, et in hac sanctae Trinitatis confessione perdurabat, et hac fide multos ab errore diabolicae pravitate liberabat, multorumque animas a praecipitio aeternae damnationis eripiebat, et quos subtraxit diabolo lucratus est Christo, quosque convertit ad fidem lucrabatur ad salutem, et ad perpetuam animarum salvationem.

opportunitis
monitis eos
instruit.

8 Docebat eos resistere vitiis, reluctarique mundi hujus concupiscentiis, repugnare peccatis, recedere ab erroribus pristinis et ab universis vanitatibus suis. Docebat populum Dei bene credere et operari, spernere lenocinia blandientis seculi, perfecteque ambulare in via mandatorum Domini, ut quae fide recta comprehenderent, bonis operibus adimplerent. Haec siquidem alios docendo et instruendo, nequam semetipsum neglexit; sed dum excoleret alios, seipsum praecipue corripuit et castigabat, secundum quod Apostolus de seipso loquitur dicens: Castigo corpus meum et servituti subijcio; ne forte aliis praedicans ipse reprobus efficiar. Erat ejus doctrina sale sapientiae condita, non declinans ad dexteram neque ad sinistram, id est, non nimis aspera neque nimium remissa. Sic eradicabat, et extirpabat vitia, ut virtutes simul non evelleret, juxta quod in Evangelio de Domini Salvatoris exemplo dicitur: Linum fumigans non extinxit, et arundinem quassatam non contrivit. Linum fumigans extinguere est peccatores quosque et sceleratos seu criminosos propter funum sui foetoris despicere, et ad reconciliationem Divinae miserationis per benevolentiam praedicationis non revocare. Non extinguere vero est, ne desperent, per lenitatem ad fiduciam salutis aeternae alliciendo temperare. Arundinem quassatam conterere est angustiatas et exasperatas atque ob instabilitatem suae pravitate afflictas mentes ad constantiam et fiduciam spei aeternae vitae promissionibus non perducere; sed in austeritate maledictionis et desperationis conterere. Quod B. Valentinus Episcopus et Confessor, Praedicatorque egregius, non fecit; sed magis peccatoribus sic praedicabat veniam, ut seipsum peccatorem esse diceret in exemplum, juxta quod scriptum est: Justus in principio accusator est sui. Et summus Praedicator Paulus dicit: Christus Jesus venit in hunc mundum peccatores salvos facere, quorum primus ego sum. Sed ideo misericordiam consecutus sum, ut in me ostenderet Deus omnem gratiam eis qui credituri sunt ei in vitam aeternam. Sanctus itaque Valentinus Episcopus dulcis erat in eloquio, in praedicatione suavis, non multiplex, neque profusus in verbis; non profundus in sensibus, non astutus neque obligatus in sententiis; sed erat humilis in voce, lenis in exhortatione, conspicuus in bonitate, in universa morum praeclaras honestate b.

1. Tim. 4. 43
et 16.

b

a Nondum id tunc illi provinciae nomen, ideoque Surlus Insulres reposuit.
b Huc usque omnia in plumbea illa tabula descripta fuisse existimat Surlus, at non sequentia.

CAPUT III.

Ejus pietas, mors, translatio.

Erat ei consuetudo noctes et dies psalmos ruminare, ex totius cordis intentione hymnos decantare, precesque ubertim profundere, tota compunctione ad Dominum suspirare, et cum Psalmista frequenter

Psal. 119. 5
et 24. 1.

ingemiscere ac dicere: Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est? et iterum: Ad te Domine levavi animam meam; Deus meus in te confido, non erubescam, et iterum: In te cantatio mea semper; tamquam prodigium factus sum multis, et tu adjutor fortis, et cum Apostolo cupiens dissolvi et esse cum Christo, frequentissime in orationibus suis suspirabat ad Dominum, et dicebat cum lacrymis et singultibus: Quando veniam et apparebo ante faciem Domini? Quomodo apparebo ante terribilem Judicem in die illa quando venerit judicare vivos et mortuos, et omne seculum per ignem? Igitur B. Valentinus, athleta Christi fortissimus, cum multas gentes in Christi fide et religione Catholicae professionis confirmasset, delegit sibi caelibem vitam, ut secretius, ut securius Deo adhaerens contemplationi deserviret, et caelesti dulcedini animum intenderet. Fecerat sibi jam pridem Oratoriolum seorsum ab hominum tumultu sequestratum; in quo frequenter in orationibus pernoctabat, vigiliis et jejuniis insistebat, sapissime etiam lacrymarum imbribus perfusus totis ad Deum suspiris anhelabat; diebus vero lectionibus, meditationibus ac contemplationibus vacabat; elemosynis etiam et aliis bonis operibus, quibus poterat, insudabat: Deoque soli in secreto cordis sui per puram conscientiam continue et indefesse militabat.

10 Post tot vitae hujus labores, post tot bonorum operum sudores, atque post tantas vigiliis, et corporis molestias, necnon et haereticorum pressuras et insidias: Deus omnipotens, cui soli jam longo tempore militaverat, volens ei quasi fideli servo impendere mercedem et praemium post laborem, revelavit ei in spiritu tempus et horam suae resolutionis, ut esset cautus ac sollicitus et in omnibus provide circumspectus, ne forte mors repente eum immunitum inveniret, et sic acrius laborare inciperet, sicut in Evangelio de providentia beati servi a Domino dicitur: Beatus servus, quem cum venerit Dominus, invenerit vigilantem. Nam si sciret paterfamilias qua hora fur veniret, vigilaret utique et non sineret perfodi domum suam. Sciens ergo Sanctus Domini imminere sibi diem et horam transitus sui, praenovit se vigiliis sacrisque orationibus, ut expectaret praemium laetus, pro quo tantum tempus laboraverat bonis operibus inquietus attendens illum vesiculum in Evangelio sibi a Domino adaptandum: Enge serve bone et fidelis, quia in modico fuisti fidelis, supra multa te constituam, intra in gaudium Domini tui.

11 Cumque adhuc labores supra labores adderet, vigiliis super vigiliis, jejuniis super jejuniis, orationes orationibus continuaret, ac ceteris bonis operibus insistendo diem et horam suae vocationis jugibus cum lacrymis exspectaret, tactus febre intrinsecus et gravi molestia corporis extrinsecus vexabatur infirmitate, qua et mortuus est beatissimus Christi Sacerdos Valentinus. Sed licet aegritudine valida laboraret, secum tamen patientiae et obedientiae virtutem retinens; non multum contristabatur; sed gaudebat; praesumens se a Domino diligi, quia tam gravi infirmitate ab ipso merebatur argui et castigari; sicut Divina sapientia electorum animas consolatur dicens: Fili mi, noli deficere propter disciplinam Domini, et ne fatigeris dum ab eo argueris, quem enim diligit Dominus corripit, flagellat omnem filium, quem recipit, et post flagella in hereditatem patriae caelestis introducit. Talibus itaque Spiritus sancti consolatoris eulogiis S. Valentinus Episcopus multum laetificatus non timebat mori, sciens se a Domino citius a tormento mortis liberari.

12 Vocatis igitur fratribus et commilitonibus suis, indicavit eis tempus resolutionis suae imminere, et his verbis omnes allocutus est: Fratres carissimi, confortate in Christi fide Ecclesiam, conservate fidem et unitatem, pacem, spem, et caritatem, et religionem Catholicam, et Deus pacis et dilectionis sit

et 70. 6.
Pietati dedi-
tus,

amans solitu-
dinis,

preparat se
ad mortem:

Luc. 12.

Luc. 19. 17.

febri laborat:

Prov. 3. 11.

suos solatur,

sit

ALIUD MIRACULUM

Ex Joan. Lopez 3, p. hist. Prædic. c. 65.

proque iis
orat:

sit vobiscum usque in finem. Tunc beatissimus Pontifex oravit ad Dominum cum lacrymis et dixit: Domine Deus Pater Domini mei Jesu Christi, qui per Spiritu sancti gratiam omnes gentes in unitate fidei congregasti, congrega Ecclesiam tuam sub vinculo veræ fidei et Christianæ religionis; libera eam a pravitate hæreticæ perversitatis, muni eam et custodi a scissura diabolicæ falsitatis. Domine Jesu Christe, Fili Dei omnipotentis Patris, defende et erue oves tuas de ore luporum, pro quibus fudisti pretiosissimum sanguinem tuum.

sumpto via-
tico,

pie moritur.

Corpus trans-
fertur Passa-
vium,post divino
monitu ma-
gnificentius
lacatur.Anniversaria
translationis
solemnitas.

NOT. 115.

13 Finita denique hac oratione et fidelissima exhortatione Pater Valentinus accepit propriis manibus Sacramentum corporis et sanguinis Domini nostri Jesu Christi, dicens: Domine Jesu Christe gloriosissime conditor et redemptor mundi, qui es ductor et illuminator animarum nostrarum, obsecro te per mysterium sanctissimæ Passionis et resurrectionis tuæ, ut suscipias animam meam, et perducas in regnum tuum, quod præparasti diligentibus te. Hac oratione completa tradidit spiritum in manus Angelorum ad Christum in Paradisum perducendum.

14 Corpus autem ejus ibidem in montanis in ecclesia sua sepultum est. Post aliquantum vero temporis cessante perfidia hæreticorum a fidelibus Christianis ad Pataviam corpus ejus perlatum est, et in ecclesia B. Stephani Protomartyris honorifice reconditum est. Cum autem per multa tempora claresceret locus ille signis et virtutibus, quas fecit per illum Deus, revelatæ sunt multæ visiones nostris temporibus viris religiosis; qualiter Domino præcipiente transferendum esset corpus ejusdem sanctissimi viri in locum celebriorem. Inventum est ergo sanctissimi Confessoris Christi Valentini inter duos muros basilicæ B. Stephani Protomartyris, et elevatum cum magno tripudio et populorum conventu a venerabilibus Episcopis et aliis viris religiosis, collocatum est in majori Ecclesia ad sedem Pontificatus; ubi adhuc plurima fiunt miracula, quæ facit per illum Deus et Dominus noster Jesus Christus, qui in Sanctis suis est mirabilis et gloriosus in secula seculorum, Amen.

15 Celebratur autem festum B. Valentini in Pataviensi civitate magnifice et cum magno honore pridie Nonas Augusti, et fit ibi conventus multorum hominum, quaerentium auxilium et defensionem a B. Valentino Episcopo, percipiuntque multi, qui digne postulaverint, sospitatem mentis et corporis per Dominum nostrum Jesum Christum.

DE B. WITTEKINDO DUCE.

Pag. 383, col. 2, post nu. 28, adde [Wernerus Rolvinek aliique arca, in qua B. Wittekindi ossa reposita sunt, hos versus inscriptos aiunt:

Ossa viri fortis, cujus sors nescia mortis,
Iste locus claudit; EURE BONE spiritus audit:
Omnis mundatur hunc Regem qui veneratur:
Ægros hic morbis cæli Rex sanat et orbis.

Fertur B. Wittekindi corpus Hervordix Westphalia oppido etiamnum asservari.

DE S. REINOLDO M.

NOT. 116.

Pag. 386, col. 1, lin. 14, dele, nomina Oliverii, et Rolandi, qui an unquam extiterint, haud exploratum est nobis.

Ibidem lin. 24, post, hic dabo, adde [Aliam S. Reinoldi vitam metro rhythmico descriptam nacti sumus, multa fabulosa de ejus genealogia, fratribus, uxore etc. complectentem.

AD VITAM S. RAYMUNDI.

NOT. 117.

Pag. 429, col. 2, ad finem miraculorum ex Dome-necco, adde:

Joanna Quignonia, Ferdinandi Quignonii et Damianæ Oliveræ filia, dignis nobili suo genere moribus prædita, atque a prima ætate ad omnem erudita pietatem, diuturna ægritudine exercita, ac tandem S. Raymundi opportunam opem experta est. Nam cum novem esset annorum, lateris correpta est dolore, adeo vehemente, ut febrî etiam restincta detergi tamen malum omne non potuerit, sed perpetua pectoris anxietate premeretur. Defluxit postea in genua noxius humor, ut lecto affixa duodecim annos assidue decubuerit, nisi quod prioribus tribus mensibus paullulum quandoque incesserit fuleris geminis nixa, quamvis cum ingenti cruciatu. In his molestiis ærumnosam et miserabilem vitam trahebat: cum sub annum MDCXCVI, epilepsia accessit, ita violentis et frequentibus paroxysmis, ut fere in dies trium horarum spatio usu sensuum privata jaceret: fuit cum quatuordecim dies exerta fode lingua summas respirationis angustias pateretur, nec cibi quidquam caperet, sed modici solum liquoris instillatione refocillaretur, plane ut de ejus vita conclamatum videretur. Accedente paroxysmo, tanta vi concutiebatur, vix ut a ternis coerceri hominibus posset. Ea luxatus pes dexter ac retrorsum conversus: in brachio ac manu sinistra similis facta convulsio; ingens in leva mamma tuber excrevit: guttur varie intumuit, unde maximum sustinebat dolorem, ut præ eo linguam sibi mordicus convulneret. His tot ac tantis malis omnis fere adempta illi loquendi facultas. Accedebat febris continua, et acerbis capitis dolor.

2 Incredibili studio adhibita remedia; cauteria, balnea, catharteria tentata. Verum ubi cuncta successu caruere, ad cælestem opem implorandam convertuntur parentes: ac primum, ne qua fraus mali demonis intercesserit, exorcismi atque aliæ Ecclesiæ preces admotæ, susceptæ peregrinationes, genus nullum devotionis prætermisum. Aliud parabatur inveteratæ ægritudini medicamentum: nam cum Legionem, ubi debebat infirma, nuntiatum est, solemniter in Sanctorum tabulas relatam esse Raymundum Pennafortium, spes ei injecta recuperandæ illius patrocinio sanitatis. Obtestatur ergo parentes pridie Kalendas Julii MDCVI, ut se ad Patrum Prædicatorum ædem, ad S. Raymundi aram curret deportari; et erant ipsi quoque singulari adversus eundem Divum pietate. Ergo quamvis esset ita jam exhausta, ut vix contractari ac moveri loco posset, verendumque putarent ne præsentî vitæ discrimini objiceretur, tamen ejus pietati obsecundant, et lætica eo illam devehunt.

3 Hic ante aram Divique imaginem collocata, peccata primum confitetur, tum sacrosanctam Eucharistiam suscipit, ea corporis imbecillitate, ut attollere caput non posset. Dein statua S. Raymundi petenti traditur, quum, etsi ita infirma ac debilis, complectitur brachii, rigat lacrymis, eaque fiducia concipit preces quasi jam certa de obtinenda valetudine, sæpius inter orandum professa sese incolumem redituram esse domum. Duas circiter horas statum ita strinxit, nec eripi sibi eam est passa. Leni tandem sommo correpta est, sed et mox ita atrox secutus paroxysmus, ut jam animam exhalatura crederetur. Impalluerat vultus, mira erat pectoris anxietas, denique liquit eam animus: post paullo sibi reddita, in spem novam erecta, Sanctum obsecrat ut Deum sibi conciliet, ac sanitatem ab eo impetret. Immutata rursus oris species est: quare territa parens, concunctatur, qui habeat. Respondet, melius sibi esse, jamque vires redisse: atque ad F. Hieronymum de Prado Theologiæ Professorem conversa, rogat ut se juvet: quod dextram porrigente assurgit in pedes, et

Quædam cli-
nica

et epileptica,

multis frustra
tentatis re-
mediis,ad aram
S. Raymundi
deportatur;ibique con-
ceptis preci-
bus,

EX VARIIS
convalescit,

est fit religiosa.

et statuum magnam ac gravem læva manu attollens, ad altare majus festive et expedite evadit, gradus ascendit, sacrosanctam Eucharistiam veneratur. Eo ipso momento valetudinem recuperat, stupentibus qui eam norant; ac tanto inflammata est studio pietatis et gratitudinis, ut mox admitti sese in S. Catharinæ Senensis cœnobium in eadem urbe, sacroque

donari habitu petierit, neque nisi eo obtento conqueverit. Anno tandem MDCV, ipsis D. Dominici feriis, ab Andrea de Caso Legionensi Antistite, atque olim provincie Castellane Ordinis Prædicatorum moderatore, sanctum velum suscepit, atque insigni pietatis laude effloruit, sedula in vigiliis, jejuniis, ceterisque religiosæ vitæ functionibus obeundis.

AD VIII JANUARI.

NOT. 118.

Pag. 437 inter Omissos adde: Pragæ secunda Reliquiarum translatio celebrari hoc die consuevit, ut ex veteri illius Ecclesie Calendario didicimus. De reliquiis variis Pragam a Carolo IV, Imp. allatis actum est supra in Addit. ad 2 Januarii. Ast in MS. ejusdem Ecclesie Calendario ita habetur: vi Id. Allatio reliquiarum sanctorum Apostolorum Thomæ, Jacobi, Mauriti.

NOT. 119.

Ibidem ubi agitur de Dedicatione ecclesie S. Mariæ de principio Neapoli, adde [De hac ecclesia ejusque dedicatione agemus ad Vitam S. Aspreni 3 Augusti, et S. Candidæ senioris 4 Septembris.

DE S. LUCIANO BELLOVAC.

NOT. 120.

Pag. 460, col. 2, nu. 7, lin. 9, post, an ex Notationes prodierint, nos latet, adde [In eadem sententia est Franciscus Bosquetus, Prætor Narbonensis, historiarius Eccles. Gallic. tom. 1 et disertissime atque ex professo Jacobus Sirmundus noster libello de ea re edito.

S. Luciani reliquie an Vicum delata?
NOT. 121.

Pag. 461, col. 1, post nu. 12 adde [Chronicon Hispaniense quod Dextri vocant, ad an. 308, nu. 8, ista habet: Reliquie S. Luciani Belvacensis Episcopi Vicum transferuntur. Sit fides penes auctorem. Franciscus Bivarius notat Vicum, de quo isthic est sermo, Catalaniæ urbem esse. Ast Luitprandi Chronicon ad an. Christi 902, ista habet: S. Luciani Pontificis et Martyris, comitis S. Dionysii Areopagite, ossa Bellovaco ad urbem Vicensem translata sunt. Alii putant Leuciani Reguli Carpetanorum corpus, passi eum Quiteria, cum corpore S. Marci allatum. Non potest utriusque huic Chronico fides constare; et nefas, neutri fidem habuisse?

DE S. PATIENTE EP.

NOT. 122.

Pag. 468, col. 2, linea penultima, Andreas Dinettus, corrige, Jacobus Dinettus, Societatem nunc in provincia Francia moderatur, vir doctissimus et humanissimus.

NOT. 123.

Pag. 469, post lin. 2, adde: De ætate S. Patientis, et sequentis historie fide, statui poterit ex iis quæ XIII Novembris de S. Clementis Ep. Metensis ætate dicimus. Eandem Vitam ex MS. Carthusiæ Coloniensis nacti sumus, sed paullum subinde contractam, nonnullis ad calcem assutis de Ecclesia S. Joannis Evangelistæ isthic a S. Patiente edificata. Eadem Vita Gallice edita a Viellio et aliis.

DE S. ATTICO EP. CP.

NOT. 124.

Pag. 480, col. 1, post § 6 adde [Sed fortassis in Nicephori catalogo vitati sunt numeri, ut pro VI annis, IV Theodoti dati sint. Videtur certe quidem sex illi annos tribuere Theodoretus ep. 83, ubi sic scribit nu. 23. Sex enim annos ibi (Antiochiæ) ego docens, tempore beatæ memoriæ Theodoti Antiocheni Episcopi, qui tum vitæ splendore polluit et fulsit, tum etiam divinorum dogmatum cognitione. Alios deinde tredecim annos tempore B. Joannis etc. Græce est, ἕξ μὲν γὰρ ἔτη διετέλεσα etc. Forte pro στ' legit Nicephorus δ', aut contra pro δ', στ' reposuerunt in transcribendis Theodoti operibus librarii.

DE S. ÆMILIANO CONF.

NOT. 125.

Pag. 483, col. 2, post ea quæ habentur de SS. Dominica, Georgio Chozebite, Æmiliano, adde, [

4 Porro hic esse videtur Æmilianus monachus, quem S. Theodorus Studita lib. 1, ep. 48, a Baronio tom. 9, an. 809, nu. 30 et seqq. recitata, ita laudat: Cur Antonius religiosissimus Præpositus in custodiam apud Amorium datus, cum eodem quo superior modo Mochosynodum una cum Fratribus suis anathematizasset? Cur Æmilianus Frater a Nicomediensi in Thyniam victus ductus est, verberibusque et ludibriis affectus, direpto ab iis qui irruerant monasterio, perinde ac si hostium spolia fuissent? Quare inferius post S. Gudilam esset reponendus.

S. Æmilianus pro imagine multa passus.

DE TRANSLATIONE
S. SEVERINI NORICOR. APOST.

Pag. 497, col. 2, lin. 9, a fine: Leonis Sapientis Imperatoris 24 Christi 910 corrige, [Christi 909.

NOT. 126.

Pag. 498, lin. 1, dele, Ex eo hausta etc. usque ad nu. 5, et reponere [Eam Neapoli ad nos transmisit Antonius Beatillus e veteri codice descriptam, quam hic damus.

NOT. 127.

4 E qua corrigas quod Ferrarius etc. Sequentes quoque numeros corrige.

HISTORIA TRANSLATIONIS

AUCTORE JOANNE DIACONO,

Ex MSS. eruta ab Ant. Beatillo Soc. Jesu.

CAPUT I.

Rhegium a Saracenis captum, direptum.

Scripturas, Domine a Joannes Abba, qualiter ex castro Lucullano, dudum everso, translatum, tuoque in monasterio S. Severini corpusculum sit collocatum; ratum fuit ibidem, quantum competens videbatur, referre, quod nefandissimus Africanorum Rex, verbis, seu factis, in nostræ religionis exercuit populum. Sed quia tu tuo magis imperio exigebas, ut illa portenta, quæ nostris acciderunt temporibus, in modum commentarioli eum evangelicis disputationibus contexerem, et ego id fieri non posse caussarem; tamen habito majorum consilio, placuit, ut ea quæ de ipso sunt Rege, summatim strictimque percurrerem, et in ceteris, prout facultas suppeditasset, largius immorarer: convenit ergo dare operam, et factitare quod caritas jubet, quatenus Christi Confessoris translatio sic sit ubique notissima, sicuti est et vita ejus, et virtutes signorum, quas jam ab olim per totum orbem libellus solertissimi dispersit Eugippii.

a
Prologus Auctoris.

b

2 Anno igitur vigesimo quarto Leonis et c. Alexandri Imperatorum, Saraceni, qui Panormi debebant, contra Regem Africanorum rebellantes, illius jussionibus omnimodis resultabant. Tunc ferocissimus ille filium suum cum multo exercitu dirigens, præcepit ei, ut capto Panormo, statim Rhegium trajiceret, et propter fœdus, quod cum Panormitanis inierant, Græcorum urbes fortiter expugnaret. Mox tyrannulus jussa parentis excipiens, properanter abiit, et obvium sibi Panormitanum devincens exercitum, eo, quo congressus fuerat, impetu, cepit urbem illorum. Dehinc navibus ascensis Rhegium tranavit, ibique,

c
Africani Regis filius.

Panormum capit;

d

CAPUT II.

Taurominium captum, civium cades.

AUCTORE
JOANN.
DIACON.
EX MSS.

dein, Græcis fugatis, Rhegium, ubi multi occisi, capti plures cum præda ingenti: qua ad patrem missa, accusatur nimia clementia; ibique, trajecto exercitu, præsidium Græcorum, qui ex Calabritanis urbibus ad suffragandum confluxerat, (proh pudor!) extemplo fugere compulsi, et in diversa solo terrore præcipites egit. Tunc irato Deo mortaliū culpīs, sub omni facilitate oppidum illud ingressus est, et (dolendum dictū) sic effervuit in eorum occisiones, ut nulli sexui, nullique compateretur ætati. Post immanissimas itaque strages, quas passim tota urbe nefantissimi hostes dederunt, ad diripiendum solita rapacitate conversi, pene ad decem et septem millia hominum omnis conditionis latitantes invenerunt, inter quos etiam cygneo capite ipsum Episcopum rubore decorum miserabiliter, utpote paganissimi, abduxerunt. Auri vero et argenti, necnon et omnium mobilium, inestimabilia pondera demoliti sunt. Sed hæc Tyrannus ille insatiabilis et impius jussit omnia in unum congerere, et in occasionem patris, ut certius haberet quod ei nuntiando dirigeret, sibi studiosius cuncta servari; addens huic cupiditati aliam ruinam, nam propter Legatos Hesperia, qui ad eum undique cum donis et numeribus confluebant, aliquantulis diebus ibi commorari se finxit: postea vero, illis remissis, cum ingenti præda generis omnis Panormum reversus est.

3 Inde putans genitorem suum tanti triumphī gestire gaudio, direxit apocrisarios, qui ad eum optima quæque captivitatis perferrent, et totum rei insinuarent eventum. At ille secum indignans, exprobrabat filio, et crebris repetebat vocibus: Degener iste, degener matris, non patris. Si mei sanguinis proles fuisset, nullis Christianis mucro pepercerat ejus. Ite, ite, inquam, quantocyus, et eum ad me redire compellite: quoniam non ille, sed ego ad istud opus profecturus sum. Proh dolor! quis hæc audiens temperet a lacrymis? quis non longa ducat suspiria? quis non deplorat flagella mortalium? Inter tot enim distractiones, totque captivitates Christianorum, adhuc Domini deservit indignatio: adhuc misericordissimi Dei ira defervet; et propter delicta, quibus quotidie, velut dapibus, incumbimus, sæviore ferimur procellis, et inemendabiles permanemus. En assiduis collidimur tempestatibus, et non respicimus. Væ ergo, væ nostræ miseriæ, qui sic quotidianis excessibus divinam provocamus clementiam, ut merito de nobis Job exclamet sanctissimus: Cum expleverit in me voluntatem suam, adhuc multo majora præsto sunt ei, Quid enim? numquid ad emendationem nostram unius civitatis excidium, numquid occisiones populi, numquid varia sexus utriusque distractio suffecerunt? Ah prorsus conditio infelix! erectus est quippe propter te homo nequissimus, quia disciplinam non servas Domini, et ideo illi sævitia tyranni filii sui, comparata propriæ nequitia, velut misericordia reputabatur.

4 Revertentes itaque nuntii cum insinuassent ei omnem patris intentionem, dissimulanter prius audit, postea vero, ubi circumventus est dolosis litteris, videlicet quod pater illius subito fuisset extinctus, abiit, et avidissimus ad regnandum absque omni consultatione in Libyam properavit. Mox pater ejus, multo super eum incumbens amplexu, annulum, quod magni Regis erat insigne, tradidit, eique dixit: Inserere digitis tuis hunc, et mea vice regnato: ego autem contra Deo rebellem Christianorum genus proficiscar, quatenus penitus abradam de terra.

a Is ipse esse videtur Abbas monasterii S. Severini, de quo infra num. 9, agitur.
b Abrahamum vocat Lupus Protospata, a Caracciolo editus.
c Erat quidem Alexander anno 870, a patre Basilio Cæsar creatus, Imperator tamen vivo fratre Leone habitus non est: at post ejus mortem anno 911, tredecim mensibus imperavit pro Constantino Porphyrogenito Leonis filio adhuc puero.
d Rhegium antiqua civitas in margine Italiae ad fretum Siculium

Sic factus, extemplo per præconem universo populo suo talem incussit terrorem, ut si duo vel tres in domo essent, ad eum quantocyus festinarent. Cernens autem tyrannus tantam multitudinem confluisse, ait: Omnes festinemus, omnes acceleremus, et id, quod Deo magno gratum est, toto mentis affectu perficere conemur; quatenus ob hujusmodi retributionem paradisi lactis et mellis ingrediamur, de quo quattuor flumina manant. Dixit, et continuo cum exercitu suo innumero, et opibus multis perexit. Qui cum in Siciliam pervenisset, introire Panormum, seu vile domicilium, contempsit. Pugnatoribus autem omnibus inde accitis, Taurominium perrexit: ibique castris locatis, ipse civitatis illius situm in comitatus perlustrans regressus est, et convocatis nonnullis latronibus, quos perniciores corpore noverat, spondit eis ingentia dona, si per illam partem, de qua nullum prodicionis periculum timebatur, videlicet propter difficilem locorum accessum, in eandem intrarent urbem, et ulutatu ac strepitu se intrasse significarent. At illi latrocinii assueti, vadunt, et clamore horribili perstreptentes sese introisse innuerunt. Mox cives hi, qui extrinsecus excubabant, vociferantes accedunt ad murum, et fortiter oppugnantes totam undique circumdederunt urbem. Miseri cives, qui custodiis deputati ad prandium perrexerant, non ante se captos senserunt, nisi cum hostilis clamor ex industria ortus intonans omnium percussit mentem. At infestissimus ille tyrannus, dum unusquisque, sicut in talibus assolet fieri, absque omni respectu vago discursu perstreperet, portas confregit, et cum omnibus armatis, tamquam esuriens bellua, ingressus, molle pecus trahit manditque. Et quis poterit exprimere cladem urbis illius, quis inauditas pœnas, quis ineffabiles cruciatus? Si enim paullo superius comminationes furiarum ejus recensentur, nunc jam non est opus exquirere qualis institisset postea, cum tantæ pertinaciæ facultatem accepit. Revera etenim ex abundantia cordis os loquitur, et quod intus ardet foris ebullit.

6 Tamen ex innumeris distractionibus, quas passim bacchans edidit eruentissimus heros, hoc unum posterorum memoriæ commendemus, ut in Salvatoris ascribatur clementiam, qui dixit: Pater meus usque modo operatur, et ego operor. Nam scelestissimus Rex postquam universos mares, et feminas, infantes etiam, trucidavit, quinimo et postquam totam illam civitatem incendio jussit absumi; sæviens adhuc inexplebilis bellua, misit inquisitores per concava vallium, per defossa terrarum, perque veprium densitates, ut eos, quos fugæ subsidium liberarat, investigarent, et ad se perferre studerent, accepturi exinde dignam persecutionis mercedem. At illi, utpote rapacissimi, cum ubique sollicitè perquirerent, inveniunt robustissimum Christi athletam a S. Procopium ejusdem urbis Episcopum latitantem cum aliquantis Clericis, et nonnullis civibus, quos protinus cum ingenti tripudio vincientes ad Dominum suum velociter pertraxerunt. Mox ille machinator calliditatis ita sanctissimum Procopium est allocutus: O Episcopo, quia caput tuum multo salito bombyce abundat, iccirco placidissimus te adhortor, ut meis salutaribus monitis obedias, et consulas tuæ et istorum commoditati: sin autem, talem me confestim experieris, qualem ceteri concives tui. Volo enim, si legem meam feceris, et te b Israelitico ritu distinxeris, ut semper in conspectu meo assistas, et sis mihi carior præ omnibus Agarenis. Ad hæc Domini Antistes subrisit tantum, et nihil locutus est. Tunc Rex iratus infremuit, et ait: Ridesne captive ad hæc? ridesne? et non intelligis ante quem stas? Mox constantissimus Christi

Pater cum ingentibus copiis

in Siciliam trajicit:

Taurominium stragemate occupat:

cives crudeliter interimit:

Joan. 5. 17.

Procopium Episcopum, cum aliis e fuga et latrobris retractum,

blanditis frustra tentatum,

AUCTORE
JOANN.
DIACON.
EX MSS.

crudelissime
occidit, cum
reliquis,

et corpora
igne absumit.

Joan. 5. 17.

Psal. 35. 7.

Sic Deus Chri-
stianorum
punit peccata.

Barbarus Le-
gatus Italo-
rum superbe
accipit:

c

d
mouet in Ita-
liam.

Christi servus respondit: Rideo plane, et bene rideo, quia ille te talia loqui stimulat, de quo afflatus es, daemon. His sanguinarius heros auditis, infremuit, et furibundus ad lictores suos conversus: Eia, inquit, quantocyus aperite illum in pectore, et cor ejus inde protrahite, ut arcanum mentis illius videamus, et intelligamus. Mirabilis autem Deus in Sanctis suis, mirabilis in majestate, faciens prodigia, tantam tolerantiam huic suo praestitit Antistiti, ut dum lictores imperata complerent, sicut aiunt hi, qui viderunt, ille Regem objurgaret nefandum, et suos conceptivos, ne formidarent, animaret, adeo prorsus, ut Rex impudens strideret dentibus, ut caesum cor ejus in os illius ad edendum fulciret, et sic demum jam palpitantem cum ceteris decollari juberet. Nec solum ista rabidissimo cani sufficiunt, sed etiam, copioso igne accenso, tota illorum cadavera cremari praecepit, dicens: Sic, sic consummabuntur omnes, qui noluerunt meam voluntatem adimplere.

7 Ecce nunc se occasio praebuit, ubi rectissime nostram debuissemus lugere miseriam, cujus ob culpam tantus, tanque amarus efferbuit hostis; sed quia Martyribus istis congaudendum est, ideo illud repetemus, quod supra praebivimus dixisse Dominum: Pater meus usque modo operatur, et ego operor. Vere, inquam, tu Domine Jesu Christe misericors et clemens, operatus es in his famulis tuis, quos ante mundi constitutionem elegisti, ut essent sancti et immaculati in conspectu tuo. Vere tu operatus es in eis, qui praestitisti eis, ut non tantum crederent in te, verum etiam, ut paterentur pro te. Quis enim dispensationis tuae potest laudare magnalia? Quis potest admirari opera? Nihil ultra dicendum est, nisi quod tuus Psalmista decantat: Justitia tua sicut montes, judicia tua abyssus multa. In his autem, quos dignanter glorificasti, tua magnificatur justitia. In his quoque quos puniendos dereliquisti, humana deploratur miseria, quae tuis mandatis resultans, judicium ipsa sibi assumit. Enimvero nullus non hostis appeteret, nulla prorsus nos arma terrent, si praecepta tua ad plenum servare studuissemus. Ergo quia proni sumus ad malum, et nullis nostris meritis, sed tua tantum gratia liberamur, tandem de caelestibus declara, quibus signis, quibusve prodigiis a tanto tanque nefando inimico salvemur. Cognoscat orbis totus, quia tua pro nobis dextera dimicans, misericorditer eripuit nos ab illis ineffabilibus tyranni comminationibus. Non, inquam, omnipotentiae tuae fuisset hoc impossibile, qui totum orbem velut statera ponderas, sed ut respectus benignitatis tuae super famulos tuos stillare videretur, et collaudaretur nomen tuum benedictum in secula.

8 Igitur postquam haec omnia ita patrata fuerant, sicut praescripsimus, homo ille paganitatis filius, imo crudelitatis exquisitor, nihil ex his Dei judicio, sed totum suis tribuens viribus, tanta mentis elatione bacchatus est, ut Italicarum Legatis urbium, qui ad eum foederis caussa venerant, loqui dedignaretur. Tamen post nonnullos dies per internuntium sic illis dicendo transmisit: Vadant hinc, vadant ad suos, et eis renuntient, quod ex me totius Hesperiae cura dependeat, et ego, velut mihi placuerit, ita dispono ex incolis meis. Forsitan sperant, quod mihi reniti possit Graeculus, aut Franculus. Utinam invenissem eos omnes in unum collectos; et ostendissem illis robur, quaeque sit virtus bellorum. Sed cur eos demoror? Vadant tantum, et certo certius teneant, quia non solum illos, verum etiam et civitatem Petruoli senis destruam. Hoc enim unum restat, ut Constantinopolim proficiscar, et conteram eam in impetu fortitudinis meae. Dixit, et, illis revertentibus, ipse in d Consentinis partes exercitum suum castrametatus advexit. Apocrisarii vero non impetrata pace repedantes, tantum terrorem omnibus suis incusserunt, ut certatim interruptos resarcirent muros, pro-

pugnacula disponerent, et quaeque ex agris necessaria erant, raptim convectarent in urbes.

a Mirum horum Taurominitanorum Martyrum. Procopii Episcopi et sociorum, memoriam nec in Idea SS. Sicilia Octavii Cajetani nostri, nec in aliis martyrologiis extare.

b Potius Ismaelico. Nisi forte Judaicae originis fuit cruentus iste Abrahamus.

c Ita Romanus per contemptum appellat tyrannus.

d Consentia, sive Cosentia, Brutiurum caput.

CAPUT III.

S. Severini corpus Neapolim translatum.

Gregorius itaque Consul Neapolitanus, his cognitis, multa super castello Luculli cogitans, et super ejus incolis, multa iniit consilia cum Stephano Episcopo, et ceteris potentibus, ut habitatoribus ejus Neapolim transmigratis, oppidum illud everteretur. Cumque decrevisset, ut ad id perficiendum universus proficisceretur populus; Joannes venerabilis Abbas monasterii S. Severini Pathenopae constructi, vir per omnia strenuus, suis efflagitabat precibus, ut corpusculum ejusdem Confessoris non alibi nisi in suo collocaretur monasterio, quatenus congruenter appellatione, et corpore decoratum amplissima esset civitatis honorificentia, et saltifera Patrum occurso. Ad haec Praesul, et Consul respondentes, dixerunt: Si tibi, Reverendissime Pater, talis tantusque thesaurus caelitus fuerit proditus, quo pacto reniti audemus? Sin autem, procul dubio tenemus, quod non sit ei gratum quoquo transferri, et levari ex mausoleo, quod olim pro illius amore Barbaria illustris femina condidit.

Lucullano
evertendo,

Abbas S. Se-
verini Neap.
corpus illius
petit;

10 Mox idem Abbas hujusmodi responsionibus animatus, tota devotione ad Deum conversus, deprecabatur, ut affectum suum, prout ejus esset voluntas, adimplere dignaretur. Cumque die noctuque taliter postulareret, tandem quidam Presbyter ejus tali eum subjecta visione refocillavit: Domine Abba, somnium vidi hac nocte, unde conjicere possum, quod Deus omnipotens vestrum adimplere desiderium, ut donet vobis sui corpusculum Confessoris. Nam ista nocte, nec pene vigilans, nec pene dormiens, putabam me in Ecclesia ipsius Sancti, quae est in oppido, orare, et circumdando psallere; et ecce quidam elegans Clericus stans intra quintanas majoris altaris, manuque ferulam tenens, mihi, ut ad se pergerem, innuebat. At ego tanquam orationi insistens: Modicum, inquam, modicum praestolare, Domine, donec expleam istud quod ceppi. Mox ille ait: Satis est, veni. Accedentem ergo me cominus et officiosissime salutans, exhilaratus sum valde roseo ejus aspectu. Deinde cum uterque diu sileremus, sic prior ille ait: Cur tuus Abbas, tuique Fratres, tam me flagranter habere cupiunt, cum semper vobiscum fuerim? ad quem paucis ita responsum dedi simplex: Vere, Domine, vere te hactenus nobiscum fuisse non ambigimus, sed modo petimus, ut tuis concedas et dones famulis te per amplius possideri. Tunc ille: Certo certius, inquit, me hinc ad vos transiturum nullo modo titubetis, sed scire vos convenit, quoniam a praeterito anno ad civitatem talem praedicationis gratia profectus, ibi commansi: nunc autem, illis pereuntibus, quia ex toto meae praedicationi resistunt, repedavi ad vestra comiteurus. Haec ille. At ego repente de strato me corripio, et evans vobis isthaec dicturus adveni.

in eam rem
preces suis
indicit.

S. Severinus
in visione se
illis addicit.

11 Abbate, et monachis cunctis orationi incombentibus, venit dies ruinosi decreti, in quo Consul et Optimates, necnon et populosa phalanges ad memorati oppidi destructionem accinti sunt. Quibus dictam jam atque praecipitem exigentibus operam, iv Id. Septembris Praesul et Clerus ad inquirendum saepedicti Sancti corpus ierunt. Ubi autem in praefati Confessoris basilicam ventum est, Missarum primum solemnibus libantes, inchoato demum psalterio, fodere coeperunt. Cumque tumulum mirabili decore sub altari

Evertitur Lu-
cullianum:

reperitur
S. Severini
corpus :

altari constructum aperuissent, et vacuum conspexissent, longa consternatione dirigerunt. Tamen spe credula exhortatos, inane sepulchrum inventum eos ab indagatione non revocavit; sed altius suffodientes pervenerunt ad tumbam, in qua caelestis jacebat thesaurus. Hanc protinus referantes, sic universa membra suis compaginata viderunt articulis, ut lacrymoso torpentes stupore, immensa cunctipotentem admiratione laudarent.

canti aliisque
Ecclesiasticis
ritibus hono-
ratur:
a b

12 Confestim Pontifex, impresso propter plebis surreptionem signaculi tutamine, alacerque regrediens, memoratum Abbatem nuntio laetificavit optato. Nox ruit interea, et ipse continuo Abbas cum sua congregatione, cum devotione se pavimento prosternens, de concessio munere gratias Creatori reddidit amplas. Tunc surgens, celebratis prius matutinalibus hymnis, coeperunt Davidis cantica modulari Basilius et Petrus oeconomi SS. a Sperati et b Ofterni, donec alii acciti cominus adsunt. Mox albis indumentis amicti, pariter ad sacra corporis antrum descendunt, et in preparato loculo pignora diligentius condunt; et inchoante Abbate : Gloria hæc est omnibus Sanctis ejus, omnes voce sonora tonabant. Sic letantibus cunctis in ipsa Ecclesia a diluculo adusque sero melodiis indeficientibus est vigilatum.

defertur so-
lenniter Neu-
polim,

c
cum aliorum
SS. reliquiis.

S. Speratus.

13 Postero autem die, Pontifex et Clerus, Dux, et Optimates, passimque populus universæ conditionis et ætatis, matutino tempore properantes, se in occursum cum Dominicæ crucis vexillis, odoriferisque incensis, in præmissi oppidi campo sanctis exequiis obviarunt; et certatim supplices exhibentes venerationem alternantibus choris Latinis, et Græcis, ad monasterium sæpe fati Abbatis debito obsequio, concinnatisque luminaribus, cineres sanctos deducunt. Quos Præsul extemplo cum c Domini Præcursoris et SS. Gervasii et Protasii reliquiis, quas cum eis collocatas repererant, officiosissime condidit in altari.

a Unus Scyllitanorum Martyrum 17 Julii est S. Speratus, cujus reliquæ in Galliam translata. Inse sit an altus, qui olim Neapoli cilius, haud scimus.
b Hujus nusquam a tibi nomen reperimus.
c Cæsar Eugenius Caracciolus in indice Sanctorum, quorum reliquæ Neapoli asservantur, tres hos non recenset.]

CAPUT IV.

Abrahami tyranni interitus.

Prodiis ca-
lestibus ter-
rito populo,

opem spondet
S. Severinus.

humor de
barbari Regis
morte sparsus

His itaque peractis, necdum sex dies effluxerant, et ecce, visu formidabile, et dictu mirabile prodigium, quod perspicue generalis multitudo prospexit, omnibus immensam horripilationem incussit. Astra namque toto passim cælo confixa, jugem volarunt per noctem, et, militum ad instar in procinctu confligentium, ultro citroque alterno sibimet obviabant illapsu. Mox vero tantæ commotionis ostentum, necnon et miranda variarum monstra formarum, quæ in diversis regionibus credibilis videntium firmat assertio, sic omnium jam pavidos territarunt animos, ut precibus votivisque Litanis ad Deum confugientes, propitia se virtute tutari, inque melius exposcerent portenta converti. Cumque noctes atque dies uterque per talia timeret sexus, beatissimus Severinus cuidam per visionem invenculo visus, Quosque, ait, horripilationem patimini, metu vesano fluctuantes? Numquid non me sponendi vobis interesse? Numquid non dego vobiscum? Nolite pavore percelli, quia nusquam abibo, sic Sanctus.

13 Sed quia populus partim comminatione tyranni, partim ingentibus formidolosus portentis, nequaquam a continuis implorationibus recedebat, clementia Christi, quæ cunctos in se confidentes protegere novit, tandem incredibili fama cunctorum aures permulsi; nam subito volat populosa per agmina rumor interiisse Regem, signaque illa stupenda necem ipsius portendisse. Tunc etsi dubia gestientes lætitia, inti-

mis postulabant ex medullis, id verum ut foret caelestis concederet auctor. Eia nunc, bone Jesu, eia mæstorum consolator, mæstos tuos letifica famellos. Veniat, veniat, oramus, certus nuntius, qui superbiæ filium, desertorem Ecclesiarum, sanctimonialium stupratorem, Virginum violatorem, virorum sanctorum combustorem, et omnium contemptorem, obiisse confirmet. Hic enim se contra unigenitum tuum, contraque templa sacrata nomini sancto tuo sic superbus erexit, ut penitus denegat te, nomenque tuum a se digna referat clade contritum. Dejice, dejice eum, Domine, gladio virtutis tuæ, quemadmodum Pharaonem demersisti, qui in curribus, et equitibus suis confidebat, et sicut servos tuos, prout promiseras, liberasti; ita nunc, Domine, Rex Regum, clemens, pius, ac misericors, salva nos de manu ejus, quatenus eruti et liberati, omni tempore sine timore, mereamur laudare et benedicere nomen gloriæ tuæ sanctum, qui vivis et regnas in secula seculorum.

16 Igitur haud multo post, cum quidam nostratium, qui multo tempore in ipsis pervagarat hostium tentoriis, repedasset, sciscitanti se Gregorio Consuli taliter obitum insolentis exposuit Regis : Domine, inquit, cum protervus et impius ille ad expugnandam urbem Consentinam exercitum omnem studiosis destinasset successibus, et nullo modo exinde ad suæ dispositionis cupitum posset attingere, sed insuper filium suum cum valida pugnantium manu ibidem amitteret; consternatus animo, haud longius locari castra præcipiens, multa super eandem, multa super omnem terram hanc, maxime in Romanam urbem verba jactabat. Qui dum magno curarum fluctuaret æstu, in quadam ecclesia B. Michaelis Archangeli tandem procubuit, suaque dedit per membra quietem : cui mox in ipso strato sine mora furenti quidam grandæva imagine senex apparuit; ad quem ille rabido hæc addidit ore : Vir, inquit, injuste, coram me es ausus ingredi? Moriture vir adhuc astas, et te non propis foras? Sed senex in vesanum coniecit baculum, quem manu tenebat, et cum eum in femore percussisset, ex oculis ejus evanuit.

17 Tunc illi a somno evigilanti ingens pavor advenit, ac per tota castra direxit, ut si quem Latinorum invenissent, ad eum quantocumque perferrent. Mox memet inventientes, properanter ad eum adduxerunt. Quem interrogans, ait : Qualis, quantusque sit Petrus senex maturius edisserere mihi. Cui ego turbatis vocibus respondeo : Domine, nescio quem Petrum asseris. At ille : Romanum, inquit, nusquam vidi distis eum picturatum? Statim animatus confidenter aio : Domine, senex grandæva imagine, caput barbarique attonsus, protinusque ille : Ipse me, ait, percussit. Nam cum membra thoro stravissem, et cor meum varias raptum in curas multa super Hesperiae, et Romanæ præsertim urbis, demolitione discurreret; subito mihi ille senex astans apparuit, et magna vi telum contorquens, latera mea transfudit. Sic fatus jam ab illo die nequaquam surrexit; sed quotidie ingravescente dolore, cuncta sua paucis diebus infestina emittens, stygialia regna petivit, elysiumque illud lactis et mellis invenit, quem pro Christiana distractione suis falsidicus promiserat sponsor. Mox nepos ejus qui suffectus in tyrannidem fuerat, cum illo ingenti, quamquam discordi exercitu, ad propria remeans, multa ex eo naufragio amisit.

CAPUT V.

S. Severini post translationem miracula.

Hactenus noster stylus minutatim, quæ de horrendo Rege necessaria videbantur, perstrinxit. Nunc ad B. Severini miracula, quæ in eadem ecclesia ante vel post collocationem ipsius, patrata sunt, accingamur.

AUCTORE
JOANN.
DIAGON.
EX MSS.

mox confir-
matur.

Is clade ad
Consentiam
accepta,

a S. Petro in
sommis percus-
titur.

cujus figuram
a Christiano
exquiri :

moritur.

AUCTORE
JOANN.
DIACON.
EX MSS.
*Ope S. Severini languor
tibiurum sa-
natus:*

Joannes igitur quidam, generosis parentibus ortus, cum post multam dapsilitatem, qua in seculo floruit, monasticæ conversationi toto se subdidisset affectu, languores inter plurimos, etiam cruralibus laborabat incommodis, ita nimirum, ut exinde sanies crebra profluens per decem menses nullo magisterio valeret abduci. Sed quia vir ille semper ex suis valetudinibus, Deum glorificans, S. Severini flagranter subsidia expetebat, nocte quadam soporatus, vidit eundem Christi Confessorem, quatuor comitantibus monachis, quasi suo resideret in lectulo. Quem cum ille tacito defixus lumina vultu conspiceret hærens in eo paullatim cœpit abolere dolores. Tum ubi Sanctus mortalibus est ablatus ex oculis, monachus confestim evigilans, leviusque se habere persentiens, medenti Christo, ejusque famulo gratiarum actiones plurimas egit: post paullulum tantam sicut optaverat, gressuum est sospitatem adeptus, ut pedetentim ecclesiam ingredi, et sancti viri corpus quiete devotus adire.

*manantia
sanguine cau-
teria curata:*

19 Alius quoque Presbyter cum nullis unquam collyriis valisset lippida oculorum carere molestia, spe quantalacumque adipiscendæ medelæ, temporibus est utrisque cauteriatus. Mox mirum in modum tanta profusione cruor ex ipsis plagis manabat, ut nulla manus opificis, nulla virtus aromaticæ obicis, ebullienti tabo conspiceret. Hac ergo letali affluentia desperatus, sese ad memoratum S. Severini oratorium credulus advectari præcepit: ibidemque recumbens, cum sæpius sanguis efflueret, vidit, sicut nunc ipse testatur, in specie doctoricæ picturæ, sed habili vigore nitentem eundem cum discipulis Sanctum adesse, suaque vulnera cataplasmate, quod manu attulerat, summam ligare, ac ulterius non comparuisse. Presbyter illico salvifica visitatione alleviatus, et in brevi incolumitate donatus, medico, medicinæque auctore Jesu affatim gratificato, hilariter ad propria repedavit.

*dæmoniaco
liberatus.*

20 Dæmoniaco item, Petrus nomine, et ipse a parentibus suis ad basilicam eandem perductus, una dierum, nequitia diaboli eum instigante, coram Abbate carnalibus ludificabat illecebris. Quem ille ut incestuosius titillari conspexit, et minaci redargutione tale quid prohibere nequivit, miserabilem ferula ter quaterque illum percussit. Mira Dei clementia: protinus dexteram verberantis talis est comitata sanitas, ut beneficii memor in B. Severini sollemnitate cum annua semper devotione devotus occurreret.

*Febris de-
pulsæ:*

21 Quædam denique nobilissima mulier, sanctionali redimita professione, ad menses ferme decem exactos, cum frigore febrique laboraret, ad ipsam processit ecclesiam, et in altario, in quo corpus viri Dei permanebat, Missam sibi Abbatem libere faciens et aquam sanctificatam hauriens, recessit ad sua remeans, et post quatuor dies cupitæ salubritati redintegrata, assiduis Deum Sanctumque ipsius laudibus sublimavit.

22 Dum venerabilis Pater, et patrator monasterii, ad Completorii officium una cum Fratribus laudes Domino redderet, lampas de candelabro in lithostroto concidens, extincta est. Hoc eum præfatus Abbas vidisset, facta quadam hilaritate cœpit dicere: Ubi est virtus tua, Severine beatissime?

Talia, Sancte, tibi famulanti commoda præstas? Hoc lumen præbes cui munia sancta facessunt? Olim namque Helisæo similis vas vacuum oleo redundare fecisti, ac petentibus egenis ad faciem tribuisti, cereosque extinctos accendisti, et incredulorum mentes illuminasti; nunc e contrario nobis tibi famulantibus, et luminis claritatem et Deum abstulisti. Nonne si te minime dilexisset, hanc tuam aulam sine lumine manere fecissem? Hæc cum dixisset, præcepit astantibus fragmenta colligere; euntes

*lampas red-
integrata:*

autem, mirabile dictu, invenerunt lampadem non solum illæsam, verum etiam, tamquam humano ministerio, olei liquore usque ad summum repletam. Mirari omnes cœperunt, omnes Deo omnipotenti gratias agere, et B. Severino, qui tale miraculum patrare dignatus est. Tunc placuit omnibus ut illud oleum ad infirmorum unctionem reservaretur; quod et factum est: ex quo multi postmodum infirmi peruncti, sunt ab eorum ægritudinibus sanati, laudantes et benedicentes nomen Domini nostri Jesu Christi.

23 Quidam vero puerulus valde a dæmonio afficiebatur; nam et vocem penitus perdidit et auditum. Hunc itaque parentes cum tenerrime diligerent, ad Oratorium B. Severini adduxerunt, et ante altare, ubi sacratissimum corpus illius requiescit, posuerunt. Ibi cum doloris amaritudine, nec tamen sine fidei devotione, illum deprecabantur, et dicebant: O magne amice Dei, o Confessor per omnia venerande subveni, succurre afflictioni nostræ celerius; quantum enim tua merita sint gloriosa apud majestatem Regis æterni, non ignoramus, quantaque beneficia miseris præstitisti affatim declarata coruscant. Tu enim es ille Confessor eximius, qui quondam superbientes monachos paterno moderamine corripis, spiritui nequam tradidisti, et cum voluisti, mirabiliter curasti. Ergo posse, quæsumus, Salvatore Dominum, ut qui nostris merentibus malis digne hoc de nostra sobole patimur, tuis sacris meritis lætificari mereamur. Mira Dei clementia: dum parentes illius talem prostrati orationem complectent, mox puerulus, qui terribiliter vexabatur, obdormuit, viditque in somnis eundem beatissimum Severinum supra se stantem, et orantem, et post orationem benedictionis subsidia conferentem. Nec mora: in se reversus, quid vidisset statim exposuit, et ex illa hora sanus et alacer omnibus diebus vitæ suæ permansit.

*energumenus
liberatus;*

*Cap. 10. num.
44.*

24 Monialis quædam nobilibus orta parentibus, optimisque prædita moribus, occulto Dei judicio energumena effecta, adeo torquebatur, ut cruorem sæpe vomeret. Hujus parentes, B. Severini virtute cognita, ad illius tumulum deferunt, et preces cum gemitu effundunt. Nec frustra: libera enim illico a dæmonis vexatione effecta, et pristina incolumitati restituta, læta cum parentibus in die Translationis vota persolvit.

item alia;

25 Quæ omnia tam Neapolitani, quam finitimorum urbium cives, videntes, quotquot infirmos habebant, ad B. Severini corpus deferebant, sanosque referebant domum. Hisque mota nobilis Neapolitana matrona cujus puerulus, Andreas nomine, a dæmone acriter vexabatur, ita ut nunquam quiesceret, sed stridoribus et horrendis motibus quassaretur, die quo B. Severini e Lucullano corporis translatio celebrata est ad tumulum sistit, noctemque ibi manens, post Missarum solemniam sacrosancto Christi corpore refecta, dæmon abscessit, et gratias Deo et B. Severino agens illius gesta prædicabat.

alius:

26 Quædam mulier ob capitis morbum oculis capta, ad tumulum pervolat, ardentem ac summa fide preces effundit: lumen recipit, et pro eo Sancti laudum prædicatrix effecta, alios ad Sancti opem implorandam alliciebat, qui ejusdem Sancti beneficiis postea fruebantur.

*visus reddi-
tus:*

27 Clericus Neapolitanus febris correptus, nequam medicis opitulanti bus omne patrimonium effuderat. Audiens Sancti benignitatem, parentem suum increpat, instigatque, ut juxta Apostoli verba, Sacerdotes advocet, et oleo se perungi curet, et deferatur ad Sancti tumulum, ut sicut alii lumen et salutem meruerunt, ita etiam ipse morbo liberetur. Advolat pater ad Nonas, Abbatem adit, filii mandata exponit, qui respondit: Magna est fides filii tui; in nomine

*febris de-
pulsæ:*

Jac. 5. 14.

Jesu

Jesu Christi, et meritis B. Severini illius consilium non omitamus. Statim Presbyterum cum aqua benedicta, et oleo aliorum egrorum allegat, oleo perungit, et aquam propinat. Illico sanitatem pristinam recuperavit. Et paulo post refectis viribus ad basilicam Sancti se confert, et vota et officia devota mente persolvit.

28 Hic cum tantum beneficium non desineret aliis declarare, illustris femina, quæ unicam filiam ita manibus destitutam habebat, ut ad os admove nullo pacto posset, ad templum se confert, Patri monasterii illam offert, filiam per Sancti merita adjuvet rogat, solitumque præbeat oratione auxili-um. Hujus Pater cognita fide, petit an credat posse filiam per Sancti preces sanari. Credo, respondit illa etiamsi mortuam detulisset. Admiratus fidem Pater ante altare deponi filiam jubet, celebrataque pro illa Missa, ægra convalescit, surgensque clamabat: Scitote B. Severini meritis me esse curatam, nar-ransque cunctis recuperatam sanitatem, Sanctique virtutem, fama ad curialis cujusdam aures pervenit, cujus puer famulus sensum perdidit, et intellec-tum, ita ut veluti epilepticus huc illuc oberraret, non loquens. Hujus amentiam non ferens dominus, et de meritis S. Severini plurimum confidens, ad illius monasterium duxit, Patrem cœnobii rogans, ut oleo perungeret lampadis, quæ ad ipsius tumbam nocte dieque ardebat. Cui annuens ille, ad sanam restitutus est mentem puer, nec tanti immemor beneficii. lætabundus sedulo cum verbo et lumina-rius gratias Christo referebat.

DE S. SEVERINO EP. SEPTEMPEDANO.

NOT. 128.

Alia SS. Seve-
rini et Victo-
rini Vita e
MSS.

Pag. 300, col. 1, dele omnia quæ habentur num. 6, et hæc restitue [Aliam SS. Severini et Victorini Vitam nobis Roma transmisit Silvester Petrasancta noster, quam e vetusto Breviario in membrana exarata, in sa-crario Ecclesiæ Sanseverinatis asservari solito, descripserat olim Petrus Martinus Saxolinus ejusdem Eccle-siæ Canonicus, cui congruit MS. Pompilii Vicoli, aliaque.

alia per Leo-
nar. Fran-
cum.

7 Traditur quoque Leonardus Francus Sanseverinas SS. Severini et Victorini gesta anno MDXXVIII, edidisse, usus tum veteri illo, quod citavimus, Breviario, tum aliis ejusdem Ecclesiæ monumentis, et seniorum rela-tione. Hanc nos Leonardi Franci historiam consequi non potuimus, epitomen tamen quamdam illius accepti-mus, unde nonnulla ad secundam illam Vitam annota-bimus; atque hic quædam delibabimus.

S. Philumenæ
corpus a S. Se-
verino trans-
latum,

8 Scribit igitur, quod antea sola conjectura firmave-ramus, S. Victorinum non Camerini, sed Amiterni Episcopum esse factum, et ix Kal. Augusti e vivis ex-cessisse: quo tamen die in nullo Martyrologio illius ad-huc reperimus nomen. Addit Francus, priusquam bellum in Italia inter Gothos, dudum rerum dominantes, et Græcos exardesceret, S. Philumenæ Virginis corpus, ne dispereretur in illo Septempeda, quod præsigniebat, excidio, in suum monasterium transtulisse Severinum: quod deinde anno MDXXVII, cum Antonius de Monte Cardinalis Papiensis, et S. Laurentii Abbas Commen-datarius, altare majus illius ecclesiæ vellet restaurare, repertum tradit, cum scheda e collo dependente, in qua hæc erant exarata: Corpus S. Philumenæ ex nobili familia Clavellorum Septempeda tempore Gothorum translatum in ecclesia S. Laurentii sub altare majus. S. Episcopus in pp. ss. Id vero honorifice recondidit Cardinalis, et schedulam illam manu S. Severini exa-ratam, in phiala crystallina reposuit. Qua de re plenius agemus ad S. Philumenæ Vitam v Julii. Hinc porro corrigas, quod Ferrarius v Julii scribit, S. Philumenæ corpus in basilicam cathedralem a S. Severino transla-tum; quodque Eugenius Caracciolus, eodem quo Victo-rinum Martyrem tempore, vicisse in Umbria alium

an. 1527, in-
ventum.

Victorinum cum Severino fratre, cum hi Victorino Martyre 400 annis posteriores fuerint.

EX VARIIS.

9 Scribit deinde Francus, corpus S. Severini e mo-nasterio, in quo obierat, in cathedralem basilicam trans-latum: eversam paulo post a Gothis circiter an-num DXLIII. Septempedam, cunctaque diruta ædificia præter ædem S. Mariæ, quæ tunc Cathedralis erat, extatque etiamnum, licet sæpius restaurata, atque Ec-clesia Plebis nuncupatur. Demum Septempedanos ait multo post tempore, agitates de urbe reædificanda con-silia, monitos divinitus, ut S. Severini Antistitis sui corpus plaustro imponerent; idque juveni duo nondum jugum experti traherent; ubi vero ii gradum sisterent, ibi templum urbemque ædificarent: ita Sanctum ipsum in somnis Sacerdoti cuidam apparentem edicisse. Pro-gressos ergo tauros Occidentem versus; secutos cives at-que annem Potentiam ficis vestigiis transmisisse, nec sensisse miraculum, donec paulo post quieverit tauri, quo loco sacellum postea ædificarent, quod nunc S. Severini de ponte dicitur, a ponte isthuc constructo. Addit deinde, intra nemora densa et opaca penetrasse tauros, arboribus vi divina utrimque reflexis ac viam pandentibus, et ver-nante floresque et frondes progignente humo, cum dies esset ix Novembris. Quieverit iterum in civi ascensu tauros, ubi post D. Marco dictum est sacellum; tandem in verticem pervenisse, ubi tunc exiguum erat castellum Castrum regale appellatum: illic vero plaustro quie-scente, subductos ex omnium oculis juveneos. Ergo lectos auspicio cives, urbis jecisse fundamenta, et ecclesiæ, quæ anno demum MXXVIII, vii Junii dicata sit, duodecim ad solemnitatem evocatis Episcopis: urbem vero eam deinceps S. Severini appellatam. Hæc Leonardus. Francus. Eo die Dedicacionem illius ecclesiæ in suo generali SS. catalogo consignavit Ferrarius.

Eversa
Septempeda.

S. Severini
corpus non
sine miraculis
inde avectum:

urbis nova ejus
nomine ap-
pellata.

Pag. eadem col. 1, lin. antepenultima, Eumque dictis faciens vale; lege, Cumque dictis.

NOT. 129.

Ibidem col. 2, ad num. 3, in margine, videtur a dæ-mone, lege ridetur.

NOT. 130.

ALIA VITA

Ex veteri MS. Breviario Eccles. Septemp.

CAPUT I.

SS. Severini et Victorini vita monastica.

Beati Severinus et Victorinus, a Picentis oppidi accola, magna orti prosapia, athletæ Christi uterini fuere mirabiles: qui ab infantia litterarum peritiæ dediti, ante duodecimum annum claruerunt Doctores, Hi vero tertiumdecimum annum implentes, utroque orbatu parente, ad perfectionis numerum pervenire volentes, omnia pauperibus distribuerunt, Dominicum implentes præceptum: Si vis perfectus esse, vende omnia quæ habes, et da pauperibus. Postquam vero se omnibus abdicarunt, vitam religiosam eligentes, b monasterio se contulerunt, ubi nil propriae volun-tatis reservantes, loci Provisori et Fratribus se de-votos et obediens per omnia substituerunt; illud præceptum ad memoriam reducentes: Melius est obedire, quam sacrificare. Obedientia vero jure victi-mis præponitur, quia per victimas aliena caro, per obedientiam autem propria voluntas mactatur. Ex adverso melius ostenditur, quid de ejus laude sentia-tur: Si enim quasi peccatum ariolandi est repugnare; et quasi scelus idololatriæ, nolle acquiescere, sola est, quæ fidei meritum possidet obedientia; sine qua quis-que infidelis convincitur, etiam si fidelis esse videatur. 2 Et quia in B. Benedicti Regula c exorbitabant, cepit Dominus ad eorum preces mira ostendere: nam nulla poterat detineri molestia nec homo, nec bestia, quin per eorum intercessionem a suo curarentur lan-guore. Unde Sanctorum fama cepit pullulare. Anti-quus vero hostis Sanctorum felicibus actibus invidens, c

a

SS. Severinus
et Victorinus
litteris im-
buti,
sua largiti
pauperibus,
in monasterio
sancte vi-
vunt:

b

clarent mira-
culis:

invidiæ

EX MSS.

invidia felle suffusus, monachorum corda paullatim tentando in odium et detractionem convertit Sanctorum. Asserebant siquidem monachi, Sanctos Dei esse hypocritas, et demoniaco nutu ea operari, quae sanctae Trinitatis operabantur nomine. O Diabole quanta sunt tuae fallaciae! Antequam ad Sanctorum interventum Deus mira ostenderet, in eorum odium sociorum corda non excitasti: credo doluisti de felicitate quam nequivisti incalo tenere, cum videas Sanctos Dei etiam in terra servare. Monachis autem detractionibus cepit B. Severinus blando loqui sermone: Viri fratres et religiosi monachi, si placet, desistite a murmure. Quantum enim murmuratio et detraectio noceat, Maria Moysi soror vobis exemplo maneat; quae cum Moysi verbum detractionis propter Aethiopicam suam uxorem protulerit, lepra percussa apparuit. Et quia invidia venena superari forte possunt, sed difficillime quiescere, cum ex huiusmodi sermone deberent a nefando proposito discedere, invaluerunt, dicentes illos fore hypocritas, et sub pelle ovina mentem canteriatam habere.

invidentes sibi
monachos
placere nuntur:

3 Videns autem B. Severinus quod suus sermo non proficeret, Beatum sequens Benedictum, qui cum monachos in suam necem conspirasse viderat, eos dereliquit, dicens: Ite, et secundum morem vestrum Abbatem eligite; se a loco subtrahere, et alio, ubi vere congruentius Deo valerit servire, preparare disposuit. Fratrem suum, scilicet Victorinum, nolens relinquere, statuit secum ducere; quem sic est affatus: O Victorine uterine, frater ordine, socie gravamine, quia sine fructu hic consistimus, (nam socios graves et ineptos sentimus) ad alium locum cum fructu festinemus. His auditis Victorinus paruit, et ex tunc se quasi antesignanum exhibuit. Convocatis vero Fratribus Sanctus inquit Severinus: Viri fratres et socii, si vobis molesti aut graves fuimus, nobis parcite; et si versa vice nobis aliquid intulistis injuriae, a nobis indulgentiam accipite. Nequeat antiquus praedo pro huiusmodi detractione de vobis sibi aliquid vendicare. Hactenus insimul fuimus, nunc vero disjunget nos locus, sed nos connectat fraternus amor, nec locorum nos dividant spatia, quibus Christi eadem fuerunt mercimonia, et corporum similia cibaria. Dietis finem faciens, lacrymis obortis socios amplexari cepit atque osculari.

alio abire parant:

4 Monachi vero, qui prius indomita cervicis, et effrenata superbia extiterant, ad se ipsos reversi, immutata mente Sanctorum pedibus se advolverunt, cum lacrymis et ululatibus eos exorantes, ut sui copiam non subtraherent. Dicebant autem locum destrui, et se igne caelesti consumi, quia tam nefanda dicere praesumpserant: rogabant insuper, ut si aliquo ire cuperent, omnes secum ducerent. Tunc B. Severinus acrius ingemiscens, laudes Domino protulit, dicens: Gratias tibi ago Pastor aeternae, quia quibus vis misereris, et quos vis obduras. Ecce mei fratres et socii paullo ante nos insectabantur, nunc vero eorum corda facta mollia de illatis tristantur, et veniam pedibus provoluti exposcunt: et quia impietatem suam confitentur, eorum peccata aboleas, firmati quidem ore Davidico: Dixi, confitebor Domino, et tu remisisti impietatem peccati mei, cordis mei. Horum vero labem, si placet, absterge, et eos sancti Spiritus ingressu consperge; nec ipsi, nec locus, ex illatis aliquo affligantur gravamine. Dietis finem faciens, accersito fratre iter cepit arripere. Sed quanta fuerit genarum, et vestium laceratio, quantave ploratio, non est nostrae facultatis evolvere. Unde B. Victorinus salubri sermone occurrens S. Severino dixit: Frater et socie, nonne cernis quantum inconsolabiliter Fratres tristentur? Debemus siquidem ipsis jura humanitatis impendere, neque tam praecipitanter nos eis subtrahere. Nam omnis subita mutatio rerum non continet sine fructu animorum; et jacula quae praevidentur,

dolentibus
jam monachis
bene precantur:

minus feriunt. Liceat etiam timentibus sperare: demus nostri copiam eis triduo, ut se consolentur Fratres tam modico spatio. Videns autem B. Severinus, quod interesset sua et suorum sociorum triduanam moram agere, acquievit consilio. In illo vero spatio almificus Severinus salutaribus monitis eos admonuit, et qualiter se ad invicem haberent, edocuit. Sed transacto spatio, et quarto die illucescente, praeclearus Dei famulus Severinus jussit Missam celebrari; et sumpto sanguinis et corporis Domini nostri Jesu Christi viatico, et pace facta cum omnibus, acceptaque licentia, signo Crucis se consignans una cum fratre suo, ad loca opaca et inaccessibilia, ubi eremiticam vitam ageret, accedere festinavit.

ad eorum solatium triduo subsistunt.

a Noti Picentes populi ad mare Adriaticum. Eorum regio vulgo Picenum, vel Picenus ager dicitur. Picentis oppidi nulla apud veteres mentio. Leander in Piceni descriptione ista habet: In ora ostia succedunt Leti-mortui fluminis: prope quod obscura quadam vestigia urbis, nec, ut videtur, modica; quam locorum accolae Picenum aiunt dictam, unde regionis totius nomen quidam arbitrantur enatum. Ego in antiquis Chronicis incerti auctoris legi, urbem hoc situ a Pico (Enotrio advena primum Anconitano in monte conditam, ab eoque denominatam Picenum; cujus appellatio postea regioni universae cessit. Sed alium hujus rei luculentum auctorem non habemus, ac proinde reliquendam in medio sumus arbitrati. Hec ille. At Leonardus Francus Sanctos hos fratres scribit Amaterno profectos. urbs ea fuit Sabinorum, cujus jam ruinae cernuntur haud procul Aquila in Aprutio, ut ad priorem vitam litt. m diximus.

An olim oppidum Picenum?

b Francus monasterium hoc ordinis S. Benedicti ait fuisse. At paullo post, obtisse Severinum scribit anno aetatis LXXXV. Christi dxi. Unde sequeretur natum esse anno cdlv, circa annum cdlxviii religiosam vitam fuisse complexum, quando ipse necdum natus erat S. Benedictus. At vita decursus non videtur tantam Severino aetatem astruere, ut consideranti patebit. Situm autem fuisse monasterium hoc conjicit milliari uno a Septempeda, ubi nunc ecclesia est S. Laurentii ad radices montis Nigri, olim Gentilium sanum. c In bonam partem hic usurpatur id verbum, quasi qui a communi ceterorum semita recederent, atque ultra etiam quam Regula praescribit, colerent pietatem.

CAPUT II.

Vita eremitica.

Cum autem B. Severinus cum B. Victorino densissimum nemus intrasset, et vitam caelibem agerent, immitia siquidem a animalia eis se apposuerunt, quae in Sanctos Dei impetum agentia ipsos videbantur velle dilaniare. Sed athletae Christi mirabiles signum Crucis opposentes ita ea mansueta reddiderunt, ut certatim ad osculandas eorum manus festinarent; et, quod est mirabile dictu, non prius discedebant, quam inclinato capite percepissent benedictionem. Hoc autem videntes almifici fratres se ceperunt confortare in Domino, et nimium gaudentes de proposito, manus ad Dominum levaverunt, dicentes: Domine Deus Rex immense, quis non contremiscit tuam magnificentiam? quis non obstupescit tua miracula? Ecce ad adventum nostrum commota sunt animalia; et quae nos exterminare volebant, ita mitia reddidisti, ut quasi homines famulatum nobis exhibeant. Nunc si tuae benignitati placet, locum tribue, ut vitam incipientes laudemus tua desiderata magnalia; et carnis nostrae actus compescentes, ad vitam, quae fine non clauditur, attingamus.

a
Feras signo Crucis mansuefaciunt:

6 His dietis paululum procedentes, ex adverso quemdam locum b opacum et concavum conspexerunt: quo viso, divino jam freti auxilio, gaudentes introierunt. Quem viditque respicientes, et eorum proposito aptissimum invenientes, immensas Deo gratias egerunt. Et tunc genua flectentes, primo, secundo, et tertio die incessabiliter absque cibo et potu Domino orationes fuderunt. Postea vero languescientes capite et ceteris etiam membris, praere labore et fame viribus destitutis ad herbarum radices legendas exierunt: quas cum legissent, ut lavarent aquam quaerentes, penitus non invenerunt. Redeuntes autem ad oratorium, quomodo potuerunt comederunt. Peracta vero comestione, ad invicem dixerunt: Ecce jam benefecit Dominus nobis in loco exhibitio, et cibo invento;

b
herbis victitant:

invento; sed ad nihilum tendit nostrum negotium, nisi Deus aquae dederit potum. De communi autem placuit consilio, Dominum attentissime exorare, ut qui loci concesserat copiam, aquae tribueret largitatem. Statimque medullitus Deum deprecantes, centies genua flexerunt ad Dominum, immensam ejus beneficentiam exorantes, ut qui arenti populo Israelitico contra naturam aquam de petra produxit, et ad preces Eliae imbrem tribus annis et sex mensibus terrae negavit, et eodem volente postea reddidit, ille eorum misereri dignaretur pius et misericors Dominus, ut prae aquae inopia illic non tam cito deficerent. His dictis aspicientes forinsecus, aquam scaturire viderunt: sed quanto fuerint repleti gaudio, quantumve in Deo confortati, non esset facile scribere. Videntes vero aquam, accesserunt festini, et circa locum fodientes, fontem construxere mirabilem.

fontem precipitibus eliciunt: austere vivunt:

7 Facto vero fonte vivere disposuerunt, ut tribus diebus in hebdomada cibum et potum non sumerent, aliis vero diebus, excepto die Dominico, semel comederent, et adeo parce, ut eis tantum species remaneret. Insuper eis placuit, ut una hebdomada unus necessaria inveniret, scilicet aquam, radices herbarum, et ligna; et alter altera. Sed B. Severinus fratri suo, quia major erat aetate, deferre volebat. S. Victorinus vero B. Severino, quia junior erat, obtemperare cupiebat; et sic se ad invicem honore praeveniebant. Hanc vero vitam sic artissimam postquam triennio fecere, Angelica meruere colloquia: descendebant siquidem Angeli, eis colloquentes magalia Dei referabant, ad Jesu Christi servitum confortantes, admonendo asserebant quod omnis eorum labor momentaneus erat, habito respectu ad gloriam, quam erant percipienturi. Angelorum autem eas visiones tunc saepius cernebant, quando se vehementius affligebant. Sed quaerebant a Deo Sancti devote, quanto temporis spatio debebant detineri carnis ergastulo: cupiebant siquidem dissolvi, et esse cum Christo. Quibus autem Angeli sic respondebant: O Christi commilitones, et perditorum reparatores fragilis vitae vestrae terminum quaeritis? Sed vos prius in longum pugnare oportet, ut vobis immarcescibilis gloriae dentur coronae: adhuc vobis labor supereminet eximius, licet Christi sit jugum suave, et ejus onus leve: et sic vobis postmodum usque in finem certantibus requies optata donabitur.

visitantur ab Angelis,

et ad majores labores animantur.

8 Permanserunt autem sancti viri per quinquennium; et alter alteri faciebat servitium. Quadam vero die S. Victorinus B. Severino inquit: Frater Severine, tu meos labores relevas, cibaria subministras, cubiculum paras; quid mihi plus esset in seculo? Si tibi videtur expedibile, me hic solum relinquant, aut hic solus remaneas. Tanto enim Regi summo erimus acceptiores, quanto in abstinentiis noverit ferventiores. Beatus vero Severinus sic suo fratri respondit: Bone frater lucusque satis benignitatis nobis divina concessit clementia; nam sanitatem est largitus continuam, cibariorum non sumus passi inopiam; sed si alter alterum reliquerit, qui casus sequi debeat extat ambiguum. Verum quia tu aetate et sapientia es major, licet invitus tibi locum desero, et divinae clementiae me habentis committo; qui enim dat escam omni carni, mihi non deerit. Nam et locum parabit, et cibaria subministrabit. Sic S. Severinus prae angustia plura loqui non potuit; sed suum fratrem osculans, e se divinae clementiae dirigendum commissit.

Sanctius victuri ab invicem separantur.

S. Severinus ducenti na-

9 Qui dum procederet, et pro loco suspiraret, quemdam hominem obvium habuit; sed ne malus Angelus in sanctum Angelum lucis se transmutesset timuit; unde se Crucis signaculo communicavit. Videns autem Crucis signum ille occurrens, subrisit, et B. Severinum confortans ait: O Severine frater, mihi Angelo indicante adveni. Confortare in Domino, et esto ro-

bustus, et noli me plantasma putare, sed socium spera; ne credas me ad terrorem tuum apparuisse, sed verbo Angelico advenisse. Cum me hesternae nocte sopori dedissem, ter mihi Angelus apparuit, dicens: Noli me ultra morari, sed surge festinus in occursum cujusdam fratris, qui se a suo fratre divisit. Esto ei praevidens, usquequo ad locum aptum veniatis ambo; et nomen adjiciens, Severinus, inquit, vocatur. Haec audiens B. Severinus, cum lacrymis dixit ad Dominum: Dominus noster refugium et virtus, adjutor in tribulationibus, quae invenerunt nos nimis. In tribulatione mea invocavi te Dominum, et exaudisti me. Tu non derelinquis in te sperantes, imo in omnibus tribulationibus succuris: nolentem praevenis, ut velit; volentem subsequeris, ne frustra velit. Te magnifico, Rex immense; qui me diu errare noluit, sed mihi quasi Tobiae filio itineris socium dedisti. Ille siquidem meruit socium, ut pecuniam reciperet numeratam; mihi concessisti socium, ut vitam acquirerem beatam. Haec dicens, socium est osculatus; et uterque colloquio confortatus Horas dixerunt, et sumptis herbarum radicibus, ad locum destinatum perrexerunt.

Ex mss. ctus ab Angelo submissum,

10 Dum vero procederent, draco immanissimus cribrans S. Severinis socium exterruit. Sed B. Severinus sacratissima crucis vexillum opposuit, dicens: Ecce crucem Domini, fugite partes adversae: vicit Leo de tribu Juda, radix David. Hoc audito draco evanuit. Et Severinus sodalem confortans: Collega mirabilis, draco ille diabolus fuit, sed ad redemptionis nostrae signum remanere non valuit; unde ab oculis nostris evanuit. Confortare in Domino, et esto robustus: jam pergamus viam, quam incepimus. Tunc pariter ad locum ejus devenere concessum. Tunc silentia rumpens B. Severini sodalis dixit: Frater, et Domine Severine, ecce locus, qui ad tempus tibi est donatus. Nam hic vitam tuam non es finiturus. e Intravit autem B. Severinus, et locum circumspiciens flexis genibus oravit ad Dominum, dicens: Non me permittas Domine errare ulterius, sed mihi in hoc loco concede vitam finire quam citius. Tunc vero de caelo intonuit: O Severine Dei dilecte, confide in Domino, et noli quaerere tibi vitam finire. Non enim transibit multum temporis spatium, quod Septempedanae Ecclesiae praesulatum mereberis. Severinus vero conversationem hominum renuens, et suam non quaerens gloriam, voce Angelica non est elevatus, sed vehementius ad Dominum preces fundebat, ut suam immutaret sententiam, volebat siquidem mori eremita, et nolebat honore fungi in hac vita: cepit affectuosius orationi insistere, et se ultra humanam possibilitatem affligere.

d

daemone, specie draconis occurrentem, signo crucis fugat.

e

a Aprum primum, deinde ursum occurrisset, et signo Crucis mansuetos, scribit Francus.

b Idem tradit venisse ad montem Camerino vicinum qui Plo-racis dicebatur, inque ejus spelunca habitasse; ac superesse isthuc etiam sacellum B. Mariae Virgini dictum Prior Vita S. Victorinus, cum a fratre austerioris et perfectioris vitae praelectu scisset, venisse aut ad Prolacem montem; quod nomen a Prola-quo oppido ductum conjectavimus lit. d. Et prope a Camerino Umbriae oppido aberat Prolaqueum.

c Prior vita habet Victorinum in alium locum secessisse, quod et Francus scribit; sed et ipsum Severinum, cum a suo nemore paulum esset egressus, ab ignoto eremita in alium locum esse perductum, uti et hic narratur.

d Francus tradit primo ferocem lupum occurrisset, sed signo Crucis mansuetum: deinde immanem serpentem trifida lingua, et triplici dentium ordine; et hunc signo Crucis pulsatum.

e Permansisse eremitam hunc cum Severino, infra inquit; at Francus discessisse ab eo tradit cum locum ei commonstrasset.

CAPUT III.

Victorini lapsus, poenitentia.

Dum vero B. Victorinus in laude Dei sic pernoctaret, diabolus humano generi inimicus se in speciosam mulierem composuit, et ventum, tonitrua, et imbrem ante se agens, et luporum, et ursorum vocem emitti faciens,

Ex mss. faciens, ad S. Victorini cellulam devenit; et gracili sermone, sicut mos est mulierum, verbum tale protulit: O sancte cultor eremi, ostium nunc aperi; miserere feminæ ferarum morsibus ereptæ. Tantum unius noctis morandi dona spatium, ut facto diluculo ad meum redeam habitaculum. Si me hic mori permiseris, meus sanguis de manu tua requiretur; et quod moriar nisi aperueris sum certa: ecce enim feræ instant, et me quasi morsibus laniant. Quantum virtus hospitalitatis commendetur, Apostolus testatur, dicens: Hospitales invicem, sine murmuratione. Scis etiam quod propter hospitium Abraham Deo placuit, et vitam æternam invenit; et idem Loth contigit. Huiusmodi autem verba audiens Victorinus, licet prius multum renuerit, et se nunquam recepturum dixerit, tamen quia labor improbus omnia vincit, ostium aperuit, et quod intraret invitavit. Illam dum intraret tetigit, et ejus jecur infecit. Addidit etiam igniculum dulcedo sermonis, et viscera jam malesana decor formæ sauciat. Cœpit primo B. Victorinus obsistere: sed intantum diabolus eum calore infecit, quod resistere non valens se in eam injecit. Cum vero ad rem inhonestam se vellet vertere, et ut loquar verius, dum cuperet perficere; surrexit daemon, et dixit: O dudum cultor eremi, quid nunc attentasti? Olim scopolis castitatem promittebas, modo ad rem turpissimam te vertebas. Ecce tibi momento abstuli, quod ab infantia acquisivisti: jam meus existis, qui eremi amicus fuisti. His dictis evanuit.

12 Ad se Victorinus rediens, se excoriare cœpit; et spinas, et urticas inveniens, stratum fecit, et se super eas projiciens, et regyrans, intantum afflixit, quod fere spiritum emisit. Dum vero ad tantum debilitatis devenisset, quod spiritu videbatur destitui, surrexit, et locum sceleris conscium interdixit. Relinquens etiam locum, ut mentis immutaret habitum, ad fratrem redire disposuit. Erat vero B. Victorinus sic afflicus, et lacrymis ac fletibus fatigatus, quod pedibus non valebat incedere, sed manus pedum fungebantur officio, qui paullulum se movebat, et suam miseriam exponebat. Dum vero sic laboriose incederet, eum a longe cognovit B. Severinus, et mox accersito socio cum lacrymis dixit: Video fratrem inedia consumptum, et manum pro pedibus habentem. Occurrans ei, ne forte antequam veniat, invia deficiat: Tunc festini eum in ulnis levare, quem postquam ad cellulam deduxerunt interrogare cœperunt, et confortantes eum ut comederet communerent. Tunc vero Victorinus inquit: Fratres, non possum comedere, nec sic inter vos existere, usquequo mihi misericordiam non feceritis. Diabolus enim in mulieris specie ad meam cellulam venit, suisque suggestionibus, et verborum dulcedinibus me ruere fecit. Quod mihi postquam accidit, ad vos tanquam ad portum propitiationis ad Jesum Christum nostrum redire statui. Et hæc dicens, pedibus fratris est obvolutus. Et factum et factoris pœnam agnoscens almficus Severinus, lacrymas amaras emittens, preces effudit ad Dominum, dicens: Domine Jesu Christe, qui contemptus parcis, negatus remittis, nos lacrymabiles respice, et peccatum fratris de libro diaboli absterge.

13 Cognoscens autem per Spiritum sanctum B. Victorinus suum peccatum de libro diaboli ablatum, pœnam tamen remansisse peccati, a fratre pœnitentiam suscepit, et pœnam quam pro commisso sustinere elegit, statuit, ut tamdiu penderet, quamdiu Dominus pœnam peccati deleteret. Rogatus a fratre et fratris socio paullulum comedit, et ad pœnitentiam peragendam processit. Venit vero ad locum ubi se purgare deberet: vidit arborem scissioni aptam: illam scidit, et ut scissura laxaretur cuneum immisit, hæc verba dicens: Domine Deus omnipotens Patris Filius, qui pro nobis miseris formam fervi accipiens usque ad crucis mortem te humiliasti, ut qui a Paradiso

per lignum eramus ejecti, per vivificæ crucis lignum ad eum reduceremur; mei tui servi, diaboli astutia decepti, miserere, et pœnam peccati in hac arbore concede delere, ut ad se inversus pendeam, qui ad te non steti erectus: pedes et manus, qui nefanda commiserunt, tamdiu hac arbore claudantur, quamdiu mutata sententia pœnam deleas. Et hæc dicens, pedes et manus injecit, et cuneos abscondi fecit; extremitates vero arboris cuneis divisæ ad centrum rediere, et Victorini manus et pedes nimium strinxere. Sicque B. Victorinus cœpit pendere. Ipse præ angustia nimium stridebat; sed B. Severinum juxta se habebat, et lacrymando plurimum tendebat.

14 Volens autem B. Severinus a tali supplicio fratrem amovere, verbis humillimis cœpit admonere, dicens: Victorine frater, cum te pendere video, mori desidero. Inauditum pœna genus elegisti, quo ante triduum deficies. Si tibi placet, muta propositum, et pœnam eligas, ut peccatum purgare, et vivere valeas. Si autem potius mori, quam vivere eligis, me tuæ mortis fautorem numquam habebis. Victorinus autem ait: Cur frater talia loqueris? voluntas, et propositum distinguunt maleficia: non ad te redii, ut pro me incurras peccatum, sed propterea, ut lucreris me fratrem tuum. Expiato peccato in extremo examine talentum Domino reddes duplicatum, dicens: Domine duo talenta tradidisti mihi, ecce alia duo superlucratum sum. Nonne legisti, quod qui converti fecerit fratrem ab errore viæ suæ, salvabit animam suam, et eum a morte? Ad hoc autem quod dixisti, ut me ad consueta transmittam; qui et rem commisi insolitam, expedit, ut pœna mandata sequatur.

15 Tunc vero B. Severinus a Septempedana Ecclesiæ accersit Præsulem, et pedibus obvolutus cum lacrymis dicere cœpit: Pastor bone et religiose, Victorinus meus frater, vobis notus et devotus, pendet in suppliciis, et nisi cito succurratis laborat in exitu. Hoc audito Præsul bonus ire parat satis festinus, et currebat, et volebat ne periret Victorinus. Appropians autem Præsul miræ probitatis, ut probatæ castitatis vidit suum amicum sic pendere, et pro noti miseria lacrymas nequivit tenere. Ut autem vidit Victorinus Præsulem, nimium est gavisus, et ut suo ori manum apponeret, et sibi misericordiam faceret Dei intuitu, et sui officii instituto, exoravit. Ubi autem suam manum sibi est largitus, cœpit Victorinus lacrymabili voce dicere: Domine Pater, et Præsul bone, vestra placuit clementiæ meæ miseriæ condescendere meque a diabolo captum, et vinculis illaqueatum visitare. Unde omnipotenti Deo gratias quas possum refero, qui permisit me vestro frui colloquio. Ipse omnium bonorum remunerator vobis retribuatur, et in die iudicii pro isto labore respondeat. Nunc autem, si placet, lapsi miseriam animadvertite, et pro peccato pœnam quam patior, injungite. Dum verosolus esse cuperem, fratrem cœpi amovere: paulo post diabolus mulieris sumpsit speciem, et me sibi credendo duxit ad perniciem. Cœpit postea prædictus Præsul illa Victorino fratri verba salutaria dicere, et eum a peccato solvens a pœna proposuit subtrahere. Victorine frater, tuum est peccatum purgatum, et tibi Dominum jam credas placatum. Arborem jam incidi permittas, ut peccato exutus, vinculis solutus existas. Instabat autem B. Severinus, et bonæ mentis Præsuli supplicabat, ut se a fratre prius non subtraheret, quam illum deponeret. Tunc B. Victorinus cœpit obsistere, et fidei fundamento firmare, se nunquam inde velle amovere nisi Domino ante placuerit ejus misereri; scilicet ut jubente Domino arbor sponte artus restituat, quos ipse ultro inclusit. Tunc B. Severinus gratias agens Præsuli, remisit eum ad propria; et cœpit vehementius angere et affligi, et non minus cruciabatur quam frater; eo excepto quod non pendebat, ille se pro fratre plus affligebat. Ille die et nocte

Victorinus
demonem
specie mulie-
ris erra-
bunde in cel-
lam admittit;

ab eo ad pec-
catum impet-
itur,

deinde ride-
tur:

in se savit:

rependo ad
fratrem redit,

cique pecca-
tum suum ex-
ponit:

gravem pœ-
nam subit,

manibus pe-
dibusque fissæ
arbori inser-
tis;

frustra deter-
rense Seve-
rino,

et Episcopo
Septempeda-
nato:

nocte incessabiliter Deum exorabat, ut fratri succurreret.

16 Toto autem triennii tempore, et Victorinus pependit, et se Severinus pro eo afflixit. Elapso vero triennio, arboris partes se cœpere laxare, et B. Severinus cognovit peccati labem expiatam, et fratri vitam perditam redonata: ad Præsulem rediit, et eum ad fratrem reduxit. Tunc Præsul cum Clero et omni populo patienter accessit, et eum absolvere voluit. Ille autem unius hebdomadæ jejunium petiit, et postea se sineret absolvi, quod ille permisit. Celebrato unius hebdomadæ jejunio Episcopus cum Clero, et omni populo rediit, et Victorinum pendente sic est allocutus: O frater, tibi jam parce, quia vincula parcunt; et jam manus et pedes recipe, quorum diu caruisti officio. Tunc B. Victorinus cognoscens peccati pœnam deletam, fratrem exoravit, ut funderet preces ad Dominum, quibus sine molestia artus reciperet, quos cum molestia inclusos retinuit. Statimque B. Severinus confidens in Domino, dixit: Domine qui tuis dixisti Apostolis: Si quid petieritis Patrem in nomine meo, fiet vobis; peto ut nomine tuo et vivificæ crucis, partes arboris artus comprimentes dividas, ut sine molestia tuus famulus membra recipiat, quibus dudum caruit. Et hæc dicens, signum crucis fecit, et se statim arbor divisit, et Victorino membra illæsa restituit. Omnes vero qui aderant, videntes miracula obstupere; et laudantes Dei magnalia, magni meriti dixerunt B. Severinum.

a Ferrarius Camerinensem Episcopum advocatum scribit, ut ad priorem vitam lit. i. diximus.

CAPUT IV.

S. Severini episcopatus.

Paucis vero revolutis diebus prædictus Præsul obdormivit in Domino, et B. Severinus cum summa devotione in Episcopum est electus a Clero, et populo, ut adimpleretur Angelicum dictum: Quia non transibit multum temporis spatium, quod Septempedana Ecclesiæ mereberis sacerdotium. Non quidem unus affuit, qui se electioni opponeret. Electione autem facta consona, et ab omnibus celebri habita, ad eremum B. Severinus quaeritur: qui dum eos benignus susciperet, præcepit eis cibaria exhiberi. Illi autem dixere: Et animorum et corporum refectionem quaerimus, et ut Septempedana Ecclesiæ vestra fulgeat clementia, petimus. Ille autem: Tantam dignitatem illi concede, qui possit pro vobis, et pro me intercessor existere; nec credatis me ex hoc loco posse abstrahere, quia me esse solitarium vovi. Illi autem dixerunt: Tu solitarius esse disposuisti, nisi aliter de te vellet disponere Deus. Ecce aliter Deus disposuit de te. Nam Episcopi honorem tibi contulit, et tuam probitatem in lucem venire voluit. Ille vero nullatenus acquiescebat, sed modis omnibus resistebat. Tunc suus sodalis rumpens silentium, dixit: Severine frater et Domine, memor esse debes vocis Angelicæ, quæ tunc tuis auribus resonuit, cum totam tuam vitam hic postulasti finire; fuit enim hæc vox Angelica: Non tardabit multum temporis spatium, quo Septempedana Ecclesiæ mereberis præsulatum. Noli autem te ultra divinæ et humanæ voluntati opponere; sed Dei munera cum benignitate suscipe. Ino si Deus vult te in lucem venire, obedias, desiste contraire: nempe si ultra renueris, inobedientiæ argueris, et non fidelis, sed infidelis diceris. Nec tunc B. Severinus acquievit; sua mens siquidem cupiebat esse solitaria, et hominum spernebat colloquia, sed quanto magis renebat, tanto magis accendebantur, et eum majori præsulatu esse dignum asserebant. Quid ultra plura? Licet multum rennerit, plurimumque restiterit, volente Deo ad Episcopatum ducitur, et lætissimis virorum et mulierum animis suscipitur.

a Postquam autem laudes inthronizandi sunt expletæ, in medio ecclesiæ suum os aperuit mellifluum electus Severinus, et qualiter circumstantem turbam Christi seminario paverit, et omnes lætos et gaudentes ad propria remiserit non est nostræ parvitatæ exprimere. Audientes vero Clerici eum et laici, Dei laudabant magnalia, qui talem Dominum concessit in eorum patria.

18 Paucis post transactis diebus ad sacra suscipienda Romam abiit, et circumstante turba Dominus *b* Papa benigne intuens, et eum a longo tempore pro suis meritis videre desiderans, et tota sibi Romana Curia annuente cum maximo honore est consecratus, et ad proprium missus Episcopium: quoad viveret, in tota Marchia est effectus *c* Legatus. Rediens autem ad suam Ecclesiam Episcopus Severinus est cum maximo honore receptus; et si ante Episcopium fuit famæ integræ, post reassumpti honoris officium, excellentioris opinionis, et continentie sanctioris est habitus. Et quia in Dei servitio sic erat sedulus, ad ejus intercessionem Deus cæcis visum restituit, paralyticos curavit, claudos erexit, compeditos absolvit, leprosos mundavit, et ut loquar verius, quacumque infirmitate ægri detinebantur, B. Severini intercessione, petitionis suæ salutarem consequerentur effectum. Suam autem Ecclesiam ampliavit satius, et quam invenit inopem ditissimam reliquit. Quinque monasteria construxit, et ipse ditavit: plures canonicas refecit, et ad integritatem reduxit. Quid plura? Donec vixit nunquam otiosus extitit, discordes reconciliavit, Marchiam sua illustravit visitatione.

19 Cum vero Deus vellet suæ vitæ finem imponere, et ipsum, ut bene meritum, a labore subtrahere, Angelum sibi direxit, qui et vitæ terminum poneret, et qualiter Ecclesiæ et Fratribus provideret instrueret. Accedens Angelus B. Severinum in somnis salutavit, et adventus causam exponens, ad superni regni epulas invitavit, dicens: Frater Severine, tuos Canonicos convoca, et Pastorem in tua colloca ecclesia, viaticum sume: nam die tertio, scilicet Dominico, carnem es relicurus, et cum Sanctis vitam, quæ finem non habet, es ingressurus. Audiens vero B. Severinus tanti mysterii nuntium preces fudit ad Dominum dicens: Te collaudo Rex immense Deus, qui me de hoc ergastulo vocare dignatus es, quia meus satis est prolongatus incolatus. Placeat tibi me nunc hinc jam abstrahere, et optatæ quietis aliquam partem concedere.

20 His dictis, totius Episcopi sui homines advocari jussit; et tribus diebus salutaribus monitis eos instruens, nihil aliud egit quam ea quæ fidem fundarent, spem corroborarent, et caritatem ornarent: Canonicos in unum vocavit, et pariter cum eis elegit Præsulem. Et ita omnibus rite paratis, celebrata Missa, et populo prædicto communicato, eum parum algoris invasit. Sentiens autem corporis resolutionem, Clericos advocari jussit, et corpore et sanguine Domini se armavit, in cinere et cilicio se collocavit, et omnia quæ morientibus dici assolent decantavit, et oratione facta taliter ad Dominum dicens oravit: O summe Deus, cui sunt simul omnia nota, me nunc suscipias. Oravit, et oratione facta lux immensa apparuit, quæ per tres horas moram faciens tantam fragrantiam attulit, quantam totius mundi odoramenta non darent. Recedente vero luce, ipsa B. Severini anima perrexit ad Dominum, et anteactæ vitæ centuplicatum recepit premium. Post sancti viri transitum Dominus ex alto fidelis sui Severini laborem considerans, ut alius suo etiam exemplo Christianæ fidei documenta susciperet, suum Sanctum claris coruscare fecit miraculis *d*. Nam de tota Marchia, et de omni adjacenti alia provincia omnes infirmi ad S. Severini corpus accedentes optatæ sanitati restituti ad propria cum gaudio remeabant.

a Francus

EX MSS.

a

b

Romæ consecratur:

c

clarus miraculis

monasteris constructis

diem mortis ab Angelo intelligit.

omnibus recte ordinatus,

luce cælesti illustratus,

sancte moritur:

d
claret miraculis.

creciscit, numero. Fuerit ergo tunc Antonius annorum circiter nonaginta septem; et sic omnia constabunt. Consule, quæ ad cap. 21, vitæ S. Antonii litt. b, annotavimus.

NOT. 140.

Pap. 607, col. 2, post nu. 2, adde [Verisimile est non integrum Corpus S. Pauli fuisse Venetiis in Hungariam translatum, sed aliquas ejus partes. Nam Peregrinus Merula in Sanctuario Cremonensi scribit, Venetiis etiamnum in æde S. Juliani asservari S. Pauli corpus, capite Romam translato; ipsosque S. Pauli sodales eas reliquias religiose anno 1626, mense Maio veneratos, vexillum in ea æde suspendisse ipsius sancti Eremitæ effigie insignitum; ac Patriarchæ supplicasse, ut sibi partem aliquam earundem reliquiarum donaret, in sua ecclesia collocandam. Particulam aliquam capituli Romæ in æde S. Mariæ quæ in Campitelli dicitur, asservari testatur Octavius Pancirolius in Thesauris absconditis almæ Urbis; alias item particulas reliquiarum ejusdem Sancti in aliis quibusdam Romanis basilicis eætare.

S. Pauli reliquias Venetiis,

aliquæ Romæ.

DE S. AGATHONE PAPA.

NOT. 141.

Pag. 624, col. 1, post numerum 4, adde [Anno MDCXL, edita est Panormi, typis Antonii Martarelli, Vita S. Agathonis, a Francisco Scorzo nostro eleganter et fuse descripta, quæ tamen haud alia fere complectatur, quam quæ sunt ab Anastasio tradita litteris, sed ad chronologiam Baronianam censuramque exacta. In ea, Panormi natus asseritur, atque ille esse Agatho traditur, quem S. Gregorius Magnus ep. 46, lib. 3, Urbico Abbati S. Hermetis commendat, jubetque in monasterium suscipi, si uxor illius similiter converti voluerit. Verum cum ea epistola data sit Indictione XIV, anno nimirum DCCVI, si tunc XVIII annorum fuisse Agathonem statuerimus, (neque sanè junior fuisse videtur) sequetur

S. Agathonis patria,

ætas,

anno DLXXVIII, natum esse: ergo centenarius erat cum est ad pontificatum evectus. Quis id credat? Existimat idem Auctor, Baronium secutus, non IV Id. Janu. sed Junii decessisse Agathonem, qua de re mox agemus; sed quod eo die S. Oliva, Panormi itidem civis et Patrona, solemniter colatur, S. Agathonis celebritatem in diem consecrationis ejus protractam, eumque diem in posterum S. Agathonis recolendæ memoriæ statum servatum iri. Ea ritu, inquit, peragitur sollemnissimo, qui Patronis principibus civitatum est constitutus. Quod jam inde ab anno MDCXXIV, inceptum, cum Senatus Panormitanus, ut divinum numen propitium populo pestilentia laborantifacere, inter Patronos majorum gentium Agathonem allegit, quem allegaret ad Deum. Erecta ad id in templo primario eidem ara; positaque imago in tela graphice depicta. Cui deinde Urbanus VIII, Pontifex Maximus beneficium simplex, ut vocant, aureorum circiter mille addidit, dato ea de re diplomate anno MDCXXVII, regestoque in regia tabularia. Hæc ibi. Diem Ordinationis, qui, licet non exprimitur, dicatus tamen deinceps S. Agathonis solemnitati dicitur, arbitramur decimum Julii indicari; ad quem diem Octavius Cajetanus noster in Idea operis de SS. Sicilia ista habet: Romæ Ordinatio S. Agathonis Panormitani in summum Pontificem.

EX VARIIS.

celebritas Panormi.

dies ordinationis.

DE S. GUILIELMO EP. BITUR.

Pag. 639, num. 1, lin. 13, ubi cum seminator etc. lege ex Bodec. MS. [ubi cum disseminator discordiæ, hostis generis humani diabolus seminasset discordias inter Clericos et Conversos; et licentiatas Clericis a Domino Papa] Ceterum extat hæc vita in quibusdam Breviariis Ord. Cisterciensis, et in citato MS. Bodecensi, cum alia persimili.

NOT. 142.

AD XI JANUARIII.

DE S. HYGINO PAPA.

NOT. 143.

Pag. 665, col. 1, post nu. 2, adde [In Breviario Cardinalis Quignonii rejecta est S. Hygini commemoratio in xxx Januarii.

DE S. LEUCIO EP.

NOT. 144.

Pag. 667, col. 2, nu. 4, Præf. lin. 11 post, conversione narrantur, adde [Idem tamen Monachus in Recognitione sui Sanctuarii testatur se noctum esse ejusdem Vitæ (quale ex MSS. Ecclesiar. Beneventanæ et Tranenensis hic damus) exemplar, in quo nec de Heleno Episcopo, nec de S. Eugeniæ conversione agatur: fatetur tamen in ea Vita multa sibi non probari.

NOT. 145.

Pag. 671, post cap. 3, adde [b Non probat Monachus, quod Alexandrinus Presbyter factus dicitur S. Leucius, cum monasterium, in quo cum S. Eugenia virgine degebat, Heliopolitano fuerit Episcopo subjectum. At quid si in alio, non in S. Eugeniæ, cenobio degebat? Eugeniæ, ut ipse fatetur, nulla hic mentio fit. c Longe post S. Leucii ætatem translatum Alexandria S. Marci corpus, ut 25 April. dicimus.

NOT. 146.

Pag. 673, in fine ad nu. 4, adde [b Marius de Vipera in Catalogo SS. Beneventanorum testatur S. Leucii reliquias Beneventi in Divi Sophiæ æde asservari: duo ibidem illi templa dicata, unum in urbe ipsa prope portam Summam, jam vetustate consumptum; alterum extra urbem, a quo pagus ipse S. Leucii dicitur, pro seqq. litt. b c d, pone c d e.

DE S. HONORATA V.

Pag. 380, col. 2, adde in fine [m Antonius Maria Spella lib. de Epp. Ticinen. scribit Hippolitum Bossium Episcopum Ticinensem, cum majorem basilicam vellet ampliare, vetus illud Historiarum monasterium subruisse, translato S. Honoratæ corpore ad cenobium quod S. Mariæ dalla Caecie dicitur, solenni cum supplicatione anno 1567, 17 Aprilis, qui dies illius cenobii sanctimonialibus deinceps celebris est, S. Honoratæ dicatus honoribus.

NOT. 147.

S. Honoratæ nova translatio,

festum 17 Apr.

DE S. THEODOSIO CŒNOBIARCHA.

Pag. 683, col. 2, initio num. 20, dele, In hoc celeberrimi, et seqq. 8, lineas, usque Hoc S. Theodosii monasterium. dele et quod in margine est, visitur ab Eudocia Augusta. Hauseramus id ex vita S. Sabæ, ut est a Surio et Lipomano edita. Verum ubi Græcum exemplar consulimus, et vetus Latinum MS. vidimus non Theodosii, sed Euthymii montis institutam Eudociam fuisse, quod et 20 Janu. monuimus ad Vitam S. Euthymii cap. 14, litt. h, pag. 310.

NOT. 148.

DE S. TATONE MONACHO.

Pag. 713, col. 2, lin. penult. post, Hæc Ferrarius, adde [Eademmemorat Marius de Vipera lib. de SS. Benevent. part. 2, ex monumentis monasterii S. Vincentii.

NOT. 149.

ANIMADVERSIONES EXTEMPORALES

DANIELIS PAPEBROCHII, HAGIOGRAPHI,

NUNC PRIMUM EX MSS. EDITÆ.

IN ACTA SANCTORUM DIEI I JANUARI.

Nor. 150. Historia translati Antverpam præputii juxta narrationem D. Jo. Goeselier canonici ex ms. Rubeæ vallis, prima parte, quæ modum conservationis narrat, fabulosa, ideoque ommissa, uti et carmina de eadem re antiquiora. Vide Annales nostros Antverpienses.

Nor. 151. De S. Fulgentio Ep. Ruspensi collectanea P. Bollandi pro Commentario et notis, quæ desunt ad Vitam, dabuntur in supplemento operis.

Nor. 152. De SS. Elvano et Medwino res suspecta fiet, attentis iis, quæ de Glastoniensium fabulis habentur ad vitam S. Patricii 17 Martii: ipsi videntur omittendi, quia non satis constat de cultu.

Nor. 153. Translatio Reliquiarum Taurinum S. Guilielmi Ab. Divion. ibidem descripta nobis est ex mss. Comitum Philippo.

Nor. 154. pag. 2, num. 1. Quis ille Faustinus? An Lugdun. Ep. initio 3 sæculi? Sammarth. certe num. 3 indicat, non nisi recens e civitate sublatis superstitiones.

Nor. 155. p. 4. Corosii etymon quasi a *Courroie*, id est corrigia sumptum fabulosum videtur: quis enim præputium corrigiam nominaverit?

Nor. 156. p. 6. De episcopo Hierosolym. sub Bullionio, deque regina Sicilia, quæ Antverpam venerit, quærendum aliquid num. 25 et 28.

Nor. 157. p. 9. Omittendi Martyres Syracusani, de quorum cultu nihil Cajetanus; tantum in Vita S. Marci fit quedam mentio plurium in Sicilia passorum.

Nor. 158. p. 9. De S. Concordio, Tribuli prope Spoletum vivente, an credibile corpus avectum in Hispaniam? non videtur. De Tribula vide Ortelium in Thes. ubi de Mutuscio.

Nor. 159. p. 11, num. 3. Qui bis vel ter consul fuerit ante mortem Alexandri Imp. et pater S. Martinæ esse potuerit, solus occurrit Maximus circa an. 230.

Nor. 160. p. 19. Addi posset descriptio Marmorei templi, cryptæque et sarcophagi ex ære inaurato, ad quod an. 1661 celebravimus. Vide Diarium meum ms.

Nor. 161. p. 13, n. 16. Illa voracitas Leonis, cui S. Martina objecta, eget correctione.

Nor. 162. p. 20. Ad S. Paracodam videtur addenda ratio, ob quam suspecta sit Epistola Victoris ad eum.

Nor. 163. p. 21. De S. Gregorii Patris sede atque ætate plenius agendum. Dividenda in capita Orationes filii: notæ aliquæ saltem ex Elia Cretensi aut Billio adjiciendæ.

Nor. 164. p. 47, num. 10, lin. 16, *resurgent lege resurgerent*. — Num. 12, lin. 9, *momentaneum lege montaneum*. S. Mochuæ Ballensis Vita videtur omittenda: quia cultus non probatur. Temere amico concessum, ut insereretur, judicavit P. Henschenius.

Nor. 165. p. 11. Considerandum an expediat pro vera vita dare unam (qualis hæc S. Martinæ est et in Martio S. Eudociæ) quæ infimum habeat probabilitatis gradum, et fabulosis circumstantiis miraculisque adjectis potest interpolata censi: fortassis talis in ultimum locum merito rejiceretur, exposita candide ratione, cur id fiat, licet alias prior esse deberet ratione temporis.

Nor. 166. p. 32. Vita S. Fulgentii aliæque sequentes divisæ sunt in capita nimis exigua; desunt commentarii prævii, quales alibi adhibiti.

Nor. 167. p. 34. In vita S. Eugendi, collatis inter se, numeris 24 et 27, considerandum, an capita aliqua desint; an vero de alio opusculo distincto sit sermo.

Nor. 168. p. 37. Requirendum, an de S. Stabile haberi possint antiquæ lectiones, etc.

Nor. 169. p. 38. *Anno Domini mxxx vita decessit, imo anno mccc.* Corrige: *A. D. mxxx vita decessit, annos scilicet gallico more a Pascha ad Pascha supputantibus, qui nobis descendus esset mxxxi, etc.*

Nor. 170. p. 71. Circa Vitam S. Odilonis per Lotsaldum seu Jotsaldum, quærendum, quis ille Stephanus, cui inscribitur; notandumque quoque, Odilonis sororem Blitmodem tunc fuisse fere centenariam ex num. 7. Miracula post mortem scripta et a B. Petro Damiano citata requirimus. Mabillonius in sæculis Benedictinis integram Jotsaldi scriptionem edidit.

Nor. 171. Ad S. Martinam referenda videntur omnia quæ 11 Januarii de S. Tatiano tradunt Græci.

Nor. 172. De S. Guilielmo Abbate Divionensi agitur in Card. Ep. Alb. Pedemontanis, pag. 384. De eodem videndum Spicil. tom. 1, pag. 430, etc.

Nor. 173. S. Justini Theatini festum a 1 ad 14 translatum.

Nor. 174. S. Basilii Magni caput Amalphi.
Nor. 175. Odilonis Abb. Cluniacensis Epistolæ plures Spicil. 1, pag. 386 etc. Ejusdem electio Spicil. 6, pag. 425. Annales Aurelian. Saussaiji pag. 358. Laudatur in Chron. Virdun. n. 43, pag. 162.

Nor. 176. B. Guilielmi Divion. factum insigne n. 43, p. 183.

Nor. 177. S. Martinæ Reliquiæ Salmanticæ.

IN ACTA SANCTORUM DIEI II JANUARI.

Nor. 178. B. Airaldi Carthusiani Ep. Maurian. Vita duplex pro supplemento in collectaneis jacet.

Nor. 179. SS. Marciani, Macarii, Stratolini et Protogenis Passio exstat ex ms. S. Petri Romæ; non habemus nisi quorundam nomina in ms. S. Hieronymi.

Nor. 180. S. Basilii M. Ancyran Martyrium

excipi poterit ex ms. Græco de vita Basilii Presbyt. qui ibi cum hoc perperam confunditur.

Nor. 181. p. 91. Genealogia S. Maximi an digna quæ tali Vitæ præmittatur? Videtur fabulosa.

Nor. 182. S. Vedasti inventio omittatur, cum tota inserta sit commentario prævio 6 Feb.

Nor. 183.

Nor. 183. S. Adelardi Epitaphium vide *tom. 4. Galliae Christianae*: item translationem, *an. 1263.*

Nor. 184. S. Defendentis Acta, quae Ferrarius Bergomi esse ait, ibidem non reperiri constat, facta diligenti inquisitione anno 1668: accepimus autem aliquid ex Bergom. *Hist. quadripartita de eo.*

Nor. 185. Seraphini della Porretta Vita Italica in-4, per Mich. Pium exstat.

Nor. 186. Stephanæ Quinzane Ord. Præd. Vita Italica in-4, exstat etiam.

Nor. 187. In App. B. Odino. Non satis probatus ejus cultus: cujus defectu frater ejus Eber-

hardus etiam debuit poni inter prætermis-
sos.

Nor. 188. Silvester Trainensis ex Cajetano ponendus inter prætermis-
sos ad 2 Maii.

Nor. 189. Corbeia petendum vetus S. Adalardi officium a S. Geraldo compositum, ut dicitur in Vita 5 Apr. n. 14. Statuta ejusdem S. Adalardi habentur in tomo 4 Spicilegii.

Nor. 190. De S. Defendente vide Caroli Ep. Historiam Novariensem *pag. 23.*

Nor. 191. S. Adelardi Statuta in Spicilegio. Locus ex Vita appensus *pag. 472* in Chron. Centul. *ibid.*

IN ACTA SANCTORUM DIEI VI JANUARI.

Nor. 192, *p. 324.* De S. Pompejano consultus omittitur.

Nor. 193, *p. 327.* S. Melanii festum 6 Nov. melius probaretur ex Actis num. 31.

Nor. 194, *p. 334.* S. Petrus Abb. Cantuariensis videtur omittendus, donec probetur cultus.

Nor. 195, *p. 335.* Annot. *a.* Etymon Alemanni rectius ab *Ael* nobilis peteretur.

Nor. 196, *p. 350.* Ad annot. *a* adde: Diabolus autem Teutonibus multis *Divel* pronuntiatur, quod si dissolvat et *die-val* dicas, erit: *iste casus seu lapsus*: ad quod apparet hunc auctorem respicere.

Nor. 197. De Tribus Regibus tota tractatio me-

lius ponetur hoc die, quam seorsim de singulis. De eorum Translatione et inventione vide historiam Pontif. Mediolan. Ital. in-8, per Jo. Franciscum Bezozzi *p. 4* et 163. Item Spicil. 8, *pag. 444.* Quomodo eadem impetraverit Ep. Leodiensis, sed morte preventus non pertulerit vide *n. 49, p. 113* et 115.

Nor. 198, *p. 322.* Inter prætermis-
sos de S. Arthemio Senon. dele 23 Apr. et corrige: Sed hæc Ordinationis ejus memoria est; depositio autem agitur, quando de ipso agemus, xxviii Aprilis.

Nor. 199, *p. 327.* De S. Melanii Translatione Pruliacum vide Chronicum Britannicum.

IN ACTA SANCTORUM DIEI X JANUARI.

Nor. 200. S. Pauli Eremitæ vita Græca, ex qua suam sumpsisse Hieronymum judicabat Franc. Redi, Patr. Aretinus, medicus Florentiæ eruditissimus exstat etiamnum. Habemus textum græcum ex ms. Bavarico.

Nor. 201. S. Marciani Œconomi auctore Sergio synchro Vita græca exstat: videndum, an, quæ notatur esse in vat. 1638, *f. 176 paginarum 30*, sit ab hac diversa.

Nor. 202. Exstat S. Guilielmi Bituric. Vita stylo primigenio in membrana Cheffletii. Vide Labbe *tom. 2 Mss. p. 97* et *p. 107* et *p. 379* et 388. Miracula ex ms. Reg. Sueciæ. Canonizatio ex Registro Vaticano. Festum Aureliæ. Vide Ann. Aurel. *p. 485* et indicem. Reliquias vide *pag. 642.*

Nor. 203. B. Gregorii X Vita et miracula ex Archivio Placentino conscripta anno 1290. Relatio pro Canonizatione exstat. Item Tabella miraculorum. Decultu ejus apud Antinos vide Castellinum de certitudine gestæ Canonizationis *pag. 438* et seqq.

Nor. 204. S. Guilielmi Bitur. Vitæ compend. et alia quædam ex ms. Bedæ. Vide Chronicon Mon. Autissiodor.

Nor. 205. B. Benincasa Abb. Cav. in Chronico.

Nor. 206, *p. 600.* Ad Senecam Hierosol. Ep. *col. 1.* Adde: Sanctum eum uti omnes primos Hierosolymitanæ ecclesiæ ex Judæis Episcopos vocat etiam Theodoricus Pauli in Chronico universali ms., additque ecclesiam saluberrime rexisset et quiescisse anno Domini centesimo. De festo illius hoc die celebrando, ut de variis facit, nec verbum scribit.

Nor. 207, *p. 627.* De S. Sethridæ sororibus conferenda et forte corrigenda ex dictis 17 Martii de S. Witburga, etc.

IN ACTA SANCTORUM DIEI XI JANUARI.

Nor. 217. S. Theodosii Vita primigenia per P. Theodorum Episc. Petrarum exstat in Vaticano: habemus integram. Item ex ms. Vatic. quæ de hoc et Sophronio reliquit Cyrillus, qui nullam aliam Vitam scripsit. Item stylo mutato per Metaphrasten ex Vaticano, qualem Latine impressimus: sed miserrima et obscurissima est versio.

Nor. 218. S. Petri Urseoli ex mss. Acta antiqua, ex quibus etiam cultus probatur, exstat.

Nor. 219. S. Leutii Vita prolixissima ex ms. Vallicellano improbata Gallonio. Videtur prorsus omittenda fuisse Vita qualiscumque, cum undique appareat fabulosa, et solum de cultu atque translatione agi debuisset, sicut 11 Aprilis egimus de S. Barsanophio.

phio. Vide Ugellium T. 9, col. 46, tom. 7, col. 1205 a.

Nor. 220, p. 664. Bernardus Ord. Prædic. Pro his verbis: *Non comperimus an colatur: hæc scribantur: Nullum ecclesiasticum cultum eidem tribui, vel hinc colligas, quod idem Cajetanus in opere de Vitis Sanctorum Sicularum omnino præmittendum sibi iudicavit.*

Nor. 221. S. Oringæ Vita per Curtium omitenda: sed ex ea, seu potius ex Fr. Honorio, quem citat, quique quærendus, accipienda analecta, ad complementum primæ Vitæ. Quærendum etiam Florentiæ, qualisnam Vita sit ea, quæ in ms. Cœnobii S. Claræ exstat.

Nor. 222. S. Honoratæ Ticin. Vita ex ms. Monasterii S. Mariæ Capularum petita in Aug. an. 1668.

Nor. 223, p. 710. Lit. i et 713 lit. c, quæ habentur in notis de Monachatu Offæ et Kennedi conferenda et corrigenda ex editis in Martio de S. Kineswatha, etc.

Nor. 224. De S. Tatone vide dicenda xi Oct. ad S. Galdonem, et ms. et Marium Viperam in chronol. Ep. Benevent. pag. 33.

Nor. 223, p. 713 post n. 3 adde: Hæc Alcuinus, ubi versus ille: *Angelici faciem caram Paulini habeatis in ævum uno redundat pede, non ex auctoris inad-*

vertentia, sed librarium imperitia: cum enim Alcuinus *carum* scripsisset, idque (ut etiam nunc Hispanis) *faciem* significare aut supra aut in margine notasset aliquis, ipsa annotatio in textum translata vitium fecit videri.

Nor. 226, p. 716, b. Laudat Paulinum Alcuinus de Symbolo fidei concinnato. Si haberetur Usseus de Symbolo, ubi asserit Symbolum, quod Apostolorum dicitur, esse Symbolum Aquilejense, posset hic aliqua docta annotatio addi.

Nor. 227, p. 718, in Epitaphium notandum, quis ille *Pater* cum Paulino sepultus. S. Paulini Vita a Ferrario indicata ex ms. Civitateni petita Gloritia 1668 Aug.

Nor. 228, p. 679, litt. g. *Referemus infra xiv Julii, quo colitur; pone: xxiv Octobris*, ad quem eum remisimus.

Nor. 229, p. 709. Quam varia sit epistola Constantino Papæ afficta, vide in tractatu de diplomatibus ad Apr. Marianus Abb. familiaris S. Theodosio Cœnobiarchæ notatur in Kalend. Moscovitico.

Nor. 230, p. 666. De S. Hygini P. M. reliquiis vide recentiora scripta.

